

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem
omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S.
Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum
triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Primo die Mercurij Quadragesimæ. Homilia Prima. De Ieiunio, Intentione
Sancta, Eleemosyna & Cineribus. Cum autem ieiunatis nolite fieri sicut
Hypocrita tristes. Matth. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

SUMMARIVM

HOMILIAE PRIMAE SEQUENTIS.

MENS prædicatorum ea est, ut hominem, tanquam lapidem viuum expoliant, qui dignus sit in templo gloriae collocari. In tria hoc Evangelium diuiditur puncta; quibus docemur, quâ ratione labor ille sit impendendus: nimirum circa omnes partes. *a* Prima pars sit, in ordine ad seipsum per penitentiam, & opera mortificationis, præscindendo ipsum peccatum, *b* tam rigorosum sibi indicendo ieiunium, quale legimus *b* §. 1. 3. fuisse Niniuitarum, *c* quod tale si fuerit, tres illos operatur effectus; quos annulus *c* §. 4. ferreus in radice arboris Nabuchodonosor, & quos Ecclesia mater exponit; vitia comprimit, mentem eleuat, virtutem largitur & præmia. *d* Pars secunda in ordine ad Deum per puram sui nominis & gloriae Intentionem; quâ rectè dirigamus cor nostrum, quod Deus præ cæteris intuetur, *e* Tertia pars, designatur in ordine ad proximum per elemosinas pauperibus erogandas, quos Deus in hoc mundo velut portitores creauit, quorum manibus bona nostra præmittamus illis, ubi nos præstantur, quò tandem nobis est deueniendum. *f* Ut verò doctrina hæc, quæ animæ *f* §. 14. 15. inscribitur, non expungatur, additur quartum punctum de Cineribus: quos nobis ut pulueri, Ecclesia mater affricat, præclara his connectens documenta, verbis his conclusa: *Memento, homo, quia puluis es* &c.

g §. 16.
16. 17. 18.
19. 20. 21.
22.

- §. 1. Homo ut lapis in templo gloriae collocandus, ex triplici parte expoliri debet: quod nobis hodie Christus in Evangelio proponit.
- §. 2. Labor primus in ordine ad nos impenditur cum ieiunio, præscindendo arborem peccati.
- §. 3. Magno mysterio vocatur tempus quadragesima, tempus acceptabile, in quo melius, quam in festo Expiationis destruitur peccatum, eiusque radix forti ieiunio constringitur, quemadmodum & illa Regis Nabuchodonosor.
- §. 4. Ostendant nobis Niniuite quomodo sit agenda penitentia.
- §. 5. Forte debet esse ieiunium, ut antiquitus, & discretum, vires vestras bene perpendendo secundum Prælati iudicium.
- §. 6. Primus ieiunij effectus, est compressio vitiorum, carnem affligendo, ut eorum radicem.
- §. 7. Secundus ieiunij effectus est, mentem *g* §. 16. *16. 17. 18.* *19. 20. 21.* *22.* *23.* *24.* *25.* *26.* *27.* *28.* *29.* *30.* *31.* *32.* *33.* *34.* *35.* *36.* *37.* *38.* *39.* *40.* *41.* *42.* *43.* *44.* *45.* *46.* *47.* *48.* *49.* *50.* *51.* *52.* *53.* *54.* *55.* *56.* *57.* *58.* *59.* *60.* *61.* *62.* *63.* *64.* *65.* *66.* *67.* *68.* *69.* *70.* *71.* *72.* *73.* *74.* *75.* *76.* *77.* *78.* *79.* *80.* *81.* *82.* *83.* *84.* *85.* *86.* *87.* *88.* *89.* *90.* *91.* *92.* *93.* *94.* *95.* *96.* *97.* *98.* *99.* *100.* *101.* *102.* *103.* *104.* *105.* *106.* *107.* *108.* *109.* *110.* *111.* *112.* *113.* *114.* *115.* *116.* *117.* *118.* *119.* *120.* *121.* *122.* *123.* *124.* *125.* *126.* *127.* *128.* *129.* *130.* *131.* *132.* *133.* *134.* *135.* *136.* *137.* *138.* *139.* *140.* *141.* *142.* *143.* *144.* *145.* *146.* *147.* *148.* *149.* *150.* *151.* *152.* *153.* *154.* *155.* *156.* *157.* *158.* *159.* *160.* *161.* *162.* *163.* *164.* *165.* *166.* *167.* *168.* *169.* *170.* *171.* *172.* *173.* *174.* *175.* *176.* *177.* *178.* *179.* *180.* *181.* *182.* *183.* *184.* *185.* *186.* *187.* *188.* *189.* *190.* *191.* *192.* *193.* *194.* *195.* *196.* *197.* *198.* *199.* *200.* *201.* *202.* *203.* *204.* *205.* *206.* *207.* *208.* *209.* *210.* *211.* *212.* *213.* *214.* *215.* *216.* *217.* *218.* *219.* *220.* *221.* *222.* *223.* *224.* *225.* *226.* *227.* *228.* *229.* *230.* *231.* *232.* *233.* *234.* *235.* *236.* *237.* *238.* *239.* *240.* *241.* *242.* *243.* *244.* *245.* *246.* *247.* *248.* *249.* *250.* *251.* *252.* *253.* *254.* *255.* *256.* *257.* *258.* *259.* *260.* *261.* *262.* *263.* *264.* *265.* *266.* *267.* *268.* *269.* *270.* *271.* *272.* *273.* *274.* *275.* *276.* *277.* *278.* *279.* *280.* *281.* *282.* *283.* *284.* *285.* *286.* *287.* *288.* *289.* *290.* *291.* *292.* *293.* *294.* *295.* *296.* *297.* *298.* *299.* *300.* *301.* *302.* *303.* *304.* *305.* *306.* *307.* *308.* *309.* *310.* *311.* *312.* *313.* *314.* *315.* *316.* *317.* *318.* *319.* *320.* *321.* *322.* *323.* *324.* *325.* *326.* *327.* *328.* *329.* *330.* *331.* *332.* *333.* *334.* *335.* *336.* *337.* *338.* *339.* *340.* *341.* *342.* *343.* *344.* *345.* *346.* *347.* *348.* *349.* *350.* *351.* *352.* *353.* *354.* *355.* *356.* *357.* *358.* *359.* *360.* *361.* *362.* *363.* *364.* *365.* *366.* *367.* *368.* *369.* *370.* *371.* *372.* *373.* *374.* *375.* *376.* *377.* *378.* *379.* *380.* *381.* *382.* *383.* *384.* *385.* *386.* *387.* *388.* *389.* *390.* *391.* *392.* *393.* *394.* *395.* *396.* *397.* *398.* *399.* *400.* *401.* *402.* *403.* *404.* *405.* *406.* *407.* *408.* *409.* *410.* *411.* *412.* *413.* *414.* *415.* *416.* *417.* *418.* *419.* *420.* *421.* *422.* *423.* *424.* *425.* *426.* *427.* *428.* *429.* *430.* *431.* *432.* *433.* *434.* *435.* *436.* *437.* *438.* *439.* *440.* *441.* *442.* *443.* *444.* *445.* *446.* *447.* *448.* *449.* *450.* *451.* *452.* *453.* *454.* *455.* *456.* *457.* *458.* *459.* *460.* *461.* *462.* *463.* *464.* *465.* *466.* *467.* *468.* *469.* *470.* *471.* *472.* *473.* *474.* *475.* *476.* *477.* *478.* *479.* *480.* *481.* *482.* *483.* *484.* *485.* *486.* *487.* *488.* *489.* *490.* *491.* *492.* *493.* *494.* *495.* *496.* *497.* *498.* *499.* *500.* *501.* *502.* *503.* *504.* *505.* *506.* *507.* *508.* *509.* *510.* *511.* *512.* *513.* *514.* *515.* *516.* *517.* *518.* *519.* *520.* *521.* *522.* *523.* *524.* *525.* *526.* *527.* *528.* *529.* *530.* *531.* *532.* *533.* *534.* *535.* *536.* *537.* *538.* *539.* *540.* *541.* *542.* *543.* *544.* *545.* *546.* *547.* *548.* *549.* *550.* *551.* *552.* *553.* *554.* *555.* *556.* *557.* *558.* *559.* *560.* *561.* *562.* *563.* *564.* *565.* *566.* *567.* *568.* *569.* *570.* *571.* *572.* *573.* *574.* *575.* *576.* *577.* *578.* *579.* *580.* *581.* *582.* *583.* *584.* *585.* *586.* *587.* *588.* *589.* *590.* *591.* *592.* *593.* *594.* *595.* *596.* *597.* *598.* *599.* *600.* *601.* *602.* *603.* *604.* *605.* *606.* *607.* *608.* *609.* *610.* *611.* *612.* *613.* *614.* *615.* *616.* *617.* *618.* *619.* *620.* *621.* *622.* *623.* *624.* *625.* *626.* *627.* *628.* *629.* *630.* *631.* *632.* *633.* *634.* *635.* *636.* *637.* *638.* *639.* *640.* *641.* *642.* *643.* *644.* *645.* *646.* *647.* *648.* *649.* *650.* *651.* *652.* *653.* *654.* *655.* *656.* *657.* *658.* *659.* *660.* *661.* *662.* *663.* *664.* *665.* *666.* *667.* *668.* *669.* *670.* *671.* *672.* *673.* *674.* *675.* *676.* *677.* *678.* *679.* *680.* *681.* *682.* *683.* *684.* *685.* *686.* *687.* *688.* *689.* *690.* *691.* *692.* *693.* *694.* *695.* *696.* *697.* *698.* *699.* *700.* *701.* *702.* *703.* *704.* *705.* *706.* *707.* *708.* *709.* *710.* *711.* *712.* *713.* *714.* *715.* *716.* *717.* *718.* *719.* *720.* *721.* *722.* *723.* *724.* *725.* *726.* *727.* *728.* *729.* *730.* *731.* *732.* *733.* *734.* *735.* *736.* *737.* *738.* *739.* *740.* *741.* *742.* *743.* *744.* *745.* *746.* *747.* *748.* *749.* *750.* *751.* *752.* *753.* *754.* *755.* *756.* *757.* *758.* *759.* *760.* *761.* *762.* *763.* *764.* *765.* *766.* *767.* *768.* *769.* *770.* *771.* *772.* *773.* *774.* *775.* *776.* *777.* *778.* *779.* *780.* *781.* *782.* *783.* *784.* *785.* *786.* *787.* *788.* *789.* *790.* *791.* *792.* *793.* *794.* *795.* *796.* *797.* *798.* *799.* *800.* *801.* *802.* *803.* *804.* *805.* *806.* *807.* *808.* *809.* *810.* *811.* *812.* *813.* *814.* *815.* *816.* *817.* *818.* *819.* *820.* *821.* *822.* *823.* *824.* *825.* *826.* *827.* *828.* *829.* *830.* *831.* *832.* *833.* *834.* *835.* *836.* *837.* *838.* *839.* *840.* *841.* *842.* *843.* *844.* *845.* *846.* *847.* *848.* *849.* *850.* *851.* *852.* *853.* *854.* *855.* *856.* *857.* *858.* *859.* *860.* *861.* *862.* *863.* *864.* *865.* *866.* *867.* *868.* *869.* *870.* *871.* *872.* *873.* *874.* *875.* *876.* *877.* *878.* *879.* *880.* *881.* *882.* *883.* *884.* *885.* *886.* *887.* *888.* *889.* *890.* *891.* *892.* *893.* *894.* *895.* *896.* *897.* *898.* *899.* *900.* *901.* *902.* *903.* *904.* *905.* *906.* *907.* *908.* *909.* *910.* *911.* *912.* *913.* *914.* *915.* *916.* *917.* *918.* *919.* *920.* *921.* *922.* *923.* *924.* *925.* *926.* *927.* *928.* *929.* *930.* *931.* *932.* *933.* *934.* *935.* *936.* *937.* *938.* *939.* *940.* *941.* *942.* *943.* *944.* *945.* *946.* *947.* *948.* *949.* *950.* *951.* *952.* *953.* *954.* *955.* *956.* *957.* *958.* *959.* *960.* *961.* *962.* *963.* *964.* *965.* *966.* *967.* *968.* *969.* *970.* *971.* *972.* *973.* *974.* *975.* *976.* *977.* *978.* *979.* *980.* *981.* *982.* *983.* *984.* *985.* *986.* *987.* *988.* *989.* *990.* *991.* *992.* *993.* *994.* *995.* *996.* *997.* *998.* *999.* *1000.*

Hieron. Bapt. de la Nuza. Tom. 2.

A

726

ra conatur perdere opera tua bona. si ea ab oculis hominum abscondas, sicut Amram & Iobabed filium Moysen ab oculis Aegyptiorum.

§. 15. Bona opera à prestigatoribus liberaluntur, si o uli vestros in Deum fixeritis, componente si uerum, quasi Deus statuit car delabri luminum, & Altaris aromatum.

§. 16. Imaginare te ad stare conspectui Dei, quando ieiuras, & in enim teos desige oculos cum Dauide, & ut sancta Ezechielu animalia.

§. 17. Tertius labor. Expoliendus est homo in ordine ad proximum, id est, elemosynis, quibus in celo thesaurizatur.

§. 18. Posuit Deus pauperes in vectores diuinibus. Dixit hoc S. Franciscus, quod & Sancti agnouerunt.

§. 19. De Cineribus insurgunt in nobis anxie sollicitudines, quae à somno excient, ut musca Aegyptios.

§. 20. Omnia mors redigit in cineres, ut lapillus ille omnia metalla statua Nabuchodonosor.

§. 21. Habeatur amodo ut puluis, qui adhuc uiuit, ut mortuus positus in phoretro, sicut Noë conclusus in arca.

§. 22. Est homo lutum sed illitum, instar idoli; ex suorum pedum sonitu dignoscens, sicut altera Regina uxor Regu Hierobam.

HOMILIA PRIMA DE IEIUNIO, INTENTIONE

SANCTA, ELEMOSYNA, ET CINERIBVS.

Primo die Mercurij Quadragesimae.

Cum autem ieiunati nolite fieri sicut Hypocritae tristes, Matthaei 6.

IAM, per Dei misericordiam, peruenimus ad sacrum Quadragesimae tempus; tempus (ut ait S. Ambrosius) non ex desiderio, aut hominum cerebro institutum: verum Diuinâ autoritate consecratum: Non ab hominibus constitutum, sed Diuinitus consecratum, non terrenâ cogitatione inuentum, sed caelesti maiestate praeceptum. Quid uero Deus in hoc praeceperat, asserunt S. Basil. a Hom. 1. a S. Ambrosius hoc esse, nos perimouere, ut ram durum, ac sanguinolentum vitium peccatisque bellum indicamus, ut eis perfecte finem imponamus. Idcirco statim in huius temporis principio, sanctus praeceperat prophetâ Iosel, legem omnibus praedicatoribus praescribens, nobisque ex parte Dei mandans, ut uobis classicum intonemus: Capite tuba in Sion. Quasi nobis diceret: Eia praedicatores, & Euangelij mei ministri, bel-

lum publicate, conclamare, ad arma. Optime proposito nostro nobis occurrunt illa uerba quibus olim fortissimus ille Dux Ionathas milites suos animauit. Surgamus, & pugnemus contra inimicos nostros: non est enim hostis sicut heri & nudius tertius: ecce enim bellum ex adverso. Oro & socordia torpuerant hi milites, elapsis proximis diebus; accidit uero, ut manè surgens generosus ille Dux, uideret accedentes inimicos, qui castris eius aggressuri, confidendi sese offerrebant: praecipiteis, quibus ex officio competebar, ut fortiter pleni que buccis tubis intonent; ipse uero conuersus ad populum, sic ait: Eia fortes, eia milites, eia animosi, an non tubas clangentes percipitis? ad arma, ad arma. Surgamus, & pugnemus contra inimicos nostros. Attendite: hodie uis enim dies multum differat hesternum; Non est enim hostis, sicut heri & nudius tertius. Ecce sese conspexit nostro audax offert inimicus: Ecce bellum ex aduerso.

D. A. M. B.
Serm 36.
in principio
tom 5.
a Hom. 1.
de ieiunio.
b Lib de
Eliac. 1.
Iosel 2.1.

so. Proinde vni de duobus necessariò eligendum, aut vincere, aut mori: *Surgamus & pugnemus* &c. Idem vobis dicit hodie S. Mater Ecclesia. Eia agite milites, ad regnum cælorum invadendum conseripti, tubas illas audite, ex Divino præcepto eligentes, ad arma, ad arma. Surgite, septentur in modo voluptates, æternum valeant delicia, cesset temporis perditio: Dissimilis enim valde hic est dies hesternus, & præcedenti: iam finem habeant, ea quæ ad tripudia parahantur, iam sicut musica carniuorum, & pariter commellationes, lascivia, luxuria, gula, potus, elus, quibus vos magis exhibuistis seruos Epicuri, aut cuiusdam Hellogabali, quam Christi Iesu discipulos. Omnes (loquente propheta) vult Deus ad bellum istud præparari, & omnes eius tuba prouocat, *Vocate eorum, congregate populum, sanctificate ieiunium, coadunato senes, congregate paruulos, & surgentes uera: egrediantur sponsus de cubili suo, & sponsa de thalamo suo.* Sacerdotes & seculares, diuites & pauperes, viri & mulieres, quoniam non uerit desponsari, senes & iuniores, nec omittantur pueruli suspensi ab yberibus matrum, *Surgentes uera;* excipitur nemo, omnes vult in aciem prodire.

1. Reg. 11.1.
Rom 1.26
1. Tim 4.8
1. Tim 4.8

ditio. Hac eadem nobis traduntur in manus, hæc primo loco, ut vincamus & restitumur paradiso. Nec solum hæc in lectione nobis ostendit hæc arma ieiunij, & cætera penitentia atque mortificationis opera, quæ se cum hominibus a hit ieiunium, quæ D. Paulus nominat, *Arma lucis;* At insuper te docet quæ ratione sit tibi cum illis ludendum, dicens, quod istud sic fieri debeat, non proponendo oculis vestris ut scopum, seu intentionem, hominum oculos, ut hypocritæ faciunt, sed Dei satagendo his solis satisfacere, his seruire, his gratulari. Et quia (ut dicit D. Petrus Chrysol.) ut luceat ieiunium, necessario indiget misericordia, ut lampas oleo ardendum, *Quod est oleum lucerna, hoc est ieiunio pietas;* Ieiunio misericordiam Dominus adiungit, & ut hilariter & abundanter præstetur, te præmonet, id quod pauperi la giris, te minime perire; quoniam hoc ipsum solum est, quod tibi thesaurizas in cælo. Doctrina hæc altissima est & suprema, quæ illuminatis explicari indiget oculis, Diuina gratia lucem, quæ huius est mater purissima, hæc nobis negotiabitur, si eam deuote flagitemus, dicendo: *Aue Maria.*

Roman. 6.
1. Tim. 1.12.
Serm. 8.

S. 1. Homo, vi lapis, in templo glorie collocandus, ex triplici parte expoliari debet, quod Christus nobis hodie in Euangelio proponit.

Venerabilis Beda multos conscripsit tractatus, eosque tam graues, pios & doctos, ut Britannia Episcopi determinarunt, ipse h. Beda ueneret adhuc superstitie, eos publice in Ecclesiis, ut de dictis hominibus, prælegi. Cum uero decens non esset, uenerant congruum, uisenti adhuc, nomen sancti uerbis. et publica per Ecclesias assignari. Venerabilis cepit nominari, quod ei nomen perpetuo adhaesit & deinceps Venerabilis non inatus. Inter hos tractatus, singularis existit ille de Templo: in quo contendit exponere historiam, quam nobis scribit, narra que Spiritus S. de fabrica famosissima toto terrarum orbe, templi Regis Salomonis, cum (teste D. Paulo) hæc non terripserit, nisi ad utilitatem nostram, sicque sub cortice literæ, & historice, magna recondidit ad nostram eruditionem sacramenta. Proposuit inclutus ille Rex ædificare templum percelebre, in Dei gloriam, hominumque salutem, uoluit que illud extrui de lapidibus excisus de lapidibus in deserto. Ad hoc uero (ait Spiritus S.) *Numeratus est Regni 2. Parais. 2. millia, qui caderent lapides in montibus horum; c. 2. officium & ar. eos in ipsa lapidibus excidit, ex quo*

1.
I.
Britannia
Episcopi
determinarunt
ipse h. Beda
ueneret
adhuc
superstitie
eos publice
in Ecclesiis
ut de dictis
hominibus
prælegi.
Cum uero
decens non
esset
uenerant
congruum
uisenti
adhuc
nomen sancti
uerbis.
et publica
per Ecclesias
assignari.
Venerabilis
cepit
nominari
quod ei
nomen
perpetuo
adhaesit
& deinceps
Venerabilis
non inatus.
Inter hos
tractatus
singularis
existit
ille de
Templo:
in quo
contendit
exponere
historiam
quam nobis
scribit
narra que
Spiritus S.
de fabrica
famosissima
toto
terrarum
orbe
templi
Regis
Salomonis
cum (teste
D. Paulo)
hæc non
terripserit
nisi ad
utilitatem
nostram
sicque sub
cortice
literæ
& historice
magna
recondidit
ad nostram
eruditionem
sacramenta.
Proposuit
inclutus
ille
Rex
ædificare
templum
percelebre
in Dei
gloriam
hominumque
salutem
uoluit
que illud
extrui
de lapidibus
excisus
de lapidibus
in deserto.
Ad hoc uero
(ait Spiritus S.)
*Numeratus est
Regni 2. Parais.
2. millia
qui caderent
lapides in
montibus
horum;
c. 2. officium
& ar. eos
in ipsa
lapidibus
excidit
ex quo*

1. Tim. 4.8
1. Tim. 4.8

lire, adquare, & per omnes partes elaborare, eò planè modò, vt in templi structuram delati, & suo locò assignati, tam perfectè conuenient, vt nihil vltra in eis superesset elaborandum, aut adnitendum. Hæcque causa fuit, eius quod Spiritus S. maximè notat, quòd in tota illa constructione fabricæ templi: *Et malleus, & securus, & omne ferramentum non sunt audita in domo cum edificaretur.* Nec mirum, cum eò lapides afferrentur tam ad normam perfectè dolati, vt nihil vltra foret morandum, sed pro vt afferbantur, singuli suò locò collocarentur.

3. Reg. 6.
6.7.

II.
Salomon
Secura
Christi.
Ez. 28. 9.
Iob. 6. 11.

Magnum hic latet mysterium, (ait Venerabilis Beda) Res est luce clarior, sapientissimum hunc Regem Christi gessisse figuram, qui proposuit edificare templum gloriæ, de quo cecinit Dauid: *Et in templo eius omnes dicent gloriam.* Nemo namque poterat teste D. Paulo, edificare templum, adeò magnificentum, tantaque maiestate splendidum, qui Deo & opibus cederet & viribus esset impotentior, *Cuius artifex & conditor Deus.* Voluit enim templum hoc edificare Deus de lapidibus præcis de lapidina Adam, que est in deserto huius mundi, & sumus nos homines.

III.
Templi
eius calu
exprimit.
Cap. 23.
27.

Nunquam elatus est de lapidina lapis adeò inæqualis, tortuosus, inconcitus, inutilis ad edificium, quique magis discongrueret operi, ceterisque componi non pateretur, sicut ex lapidina nascimur Adam, homines mille peruersis inclinationibus, & motibus deordinatis incompositi, rudes, prorsus templi gloriæ incapaces, omni ex parte inelaborati, vt in eo collocemur. Ad lapides illos elaborandù, adscribit sibi Deus mille lapidas, scilicet nos prædicatores, vt opus hoc agamus securi & malleo, verbo, inquam, Dei: hoc enim nomine Deus per Prophetam Hieremiam Verbum Dei appellauit: *Numquid non verba mea.* &c. *quasi malleus conterem petram.*

IV.
Dolandi
sunt lapi
des, id
est, ho
mies.
2. Tor. 5.
18.
Ad Coloss.
4. 1. 2. 8.

Hunc malleum, hæc securim tradidit manibus nostris, vt ait D. Paul. *a Dedit nobis ministerium reconciliationis;* Ad hunc effectum, & huius rei causà ipsemet Apollolus, prædicatorum Coryphæus se cæsorem lapidum fatetur, & declarat hoc eius esse officium, ad quod cum Deus in Ecclesia elegerat: *Corripientes omnem hominem, &c. vt exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Iesu.* Quasi diceret, Cæsores lapidum ago, lapides expolio, *Corripientes omnem hominem,* muneris mei est corripere, arguere omnes, auferre partes inæquales, prominentes, impolitas, indeterfas, perfectasque formare ad Christi mentem, vt in templo gloriæ collocentur. Cum omni ho-

minum genere hoc nobis agendum, omnes corripiendi, *Corripientes omnem hominem:* Ecclesiastici, & seculares nobiles & plebei, diuites & pauperes, superiores & inferiores, Prælati & subditi, omnes corripiendi, vt omnem lapidè adaptemus, planum, detersum, perfectum, & ex omni parte sibi constantem, eò modò, vt rectè conueniat iis, quibus lateraliter destinatur coniungendus; *Vt perfectum exhibeamus omnem hominem.*

Homo lapis est triangularis; ita cum philosophis docent Theologi, non solum ob tres principes animæ potentias, intellectum, voluntatem lapidè & memoriam, quas habet, verum etiam, quia ad tripartes partes ordinem dicit, seu refertur: ad seipsum, ad Deum, ad proximum; & omnes, quos committit defectus, seu peccata, referuntur ad istas tres partes, seu respectus, sicut optimè ad rem probat Doctor noster Angelicus b. Ad triplicem hunc respectum præsciendi & perfici debet hic lapis, adeò vt tam perfectè in omnibus sit expolitus, vt à qualiter cum cæteris conueniat. Quomodo verò hoc nobis agendum? Apprehendenda manibus est securus verbi Magistri nostri, quod nobis Ecclesia proponit hoc in Euangelio in quo loquitur Dominus, quid à vobis requiratur; & docet quã viã perfectè possis expoliri in ordine ad tres illas partes. tria hæc tibi prælegendò ieiunium, intentionem sanctam, & elemosynam, in his tribus describitur Euangelium, quiniò vestra omnium salus, est quæ ad omnino necessarium, vt sitis, quod votis omnibus operabat D. Petrus, *Tanquam lapis vivi,* & in illo gloriæ templo digni collocari: ieiunio enim perficeris in ordine ad teipsum, intentione bona, in ordine ad Deum, & elemosyna cæterisque misericordie operibus respicis tibi proximum.

§. 2. Labor primus in ordine ad nos impenditur cum ieiunio, præsciendo à borem peccati.

Cum ieiunatio. Optimum ad expoliendum lapidem, principium: & securissime labora, re incipimus ex illo latere, vt rectè probant D. Basilus. a Diuus Chryso. b D. Hier. e bene notantes primam huius lapidis inæqualitatem ex esu & ingluuie processisse. Reliquæ Deus hominem in paradiso, vt lapidem optimè vndeque manu sua elaboratum, adeò vt nihil aliud, quod ageret, haberet, quo posset de terreo illo paradiso, ad cælestem transferti, & in templo gloriæ collocari, *Fecit Deus hominem rectum a partibus*

Yecum.

pergulam Verum enim verò protulit hic lapis tubera, in-
tra per. qualitates, factus est totus rudis & asper, cuius
didit re- defectus principium exiit gala, appetitus co-
modendi, quem homo solutus frænis liberè va-
gari permisit, illum minimè rationi subdendo,
a. Eulph. vt debuit, ex quo tam inæqualis rudis & hispido
30. eualit, plenus inordinatis affectibus, vt non
solum indignus esset paradiso caelesti, verum nec
ipso terreftri diutius potiri meruerit, vnde eiecit
illum Deus.

II. Adest Christus, hunc lapidem reparaturus,
modumque præscripturus quo exfoliatur, om-
niaque illa tubera præscindantur, sitque perfectè
caelesti paradiso adaptatus. Verum vnde con-
uenientius exordium, vt ad rectum ordinem
redigatur, quam ex quo cepit hic ordo destrui,
& deiciari? Vbi primo laborandum, vt paradiso
collocari dignus habeatur, nisi vbi cepit pro-
ducere tubera; & qua fuit parte paradiso eiectus?
Peruersus hic ordo sumpsit initium ex gula, ca-
que principium fuit, ex qua rudis asperque pro-
diit; sumat igitur inde labor principium. Venit
Christus imponendo abinentiam, quam ne-
cessariam sit ieiunium declarans, vt res sit cre-
denda quasi omni certitudine veriorum.

Cum ieiunatis. Vides hic, vnde primum labor
sit inchoandus, scilicet, rectè, & in ordine
reipsum disponendo, macerando carnem tuam
& reipsum rigoroso ac stricto ieiunio. Admira-
tione dignissima fuit illa visio, olim Regi Na-
buchodonosor in somnis exhibita, eam referen-
s. Daniel, te Propheta, cui licet immerito, & homini idola-
6.7. larex Deus plurima contulit beneficia, & som-
nibus mysterio plenissimis inluxit, quibus tan-
dem ad fidem conuersus, & a terminis saluatus
a. Eulph. i. creditur à D. Hier. a D. Aug. b. & D. Epipha-
ad La. e Inter diuersa verò somnia, vnum fuit adeo
300. terribile, vt eum summo horrore percussisset.

h. Eulph. Narrat ipse quod vidit: Videbam & ecce arbor,
111. ad in medio terre, & altitudo eius nimia. Magna ar-
biteram bor & foris, & proceritas eius contingens calum.
e. In via Aspetus illius erat usque ad terminos vniuersa
Dama. terra. Folia eius pulcherrima, & fructus eius ni-
sca. mus: & esca vniuersorum in ea, subter eam habi-
tabant animalia, & bestie, & in ramis eius con-
siliam. uersabantur volucres caeli & ex ea vescabantur
Nabu. omni caro Videbam in visione capiti mei super
chodono. thronum meum, & ecce vigil & sanctus de caelo
1000. descendit. Clamauit fortiter, & sic ait: succidite
arbores, & præcidite ramos eius, excutite folia, &
dispersite fructus eius, fugiant bestie, quæ subter
eam sunt, & volucres de ramis eius. Verumtamen
gymni radicem eius in terra finis, & alligetur

vinculo ferreo & arbor, in herbis qua foris sunt, &
vire calis tingatur, & cū feris sit pars eius in herbis
terra. Perterruit hæc visio Regem, & cogita-
tiones eius, & visiones capitis sui conturbau-
erunt eum; clamat fortiter; adducantur Sapien-
tes, Diuini, Chaldaei, Augures: Non est qui
visionis aperiat mysterium. Tandem adducitur
Daniel, intrat Regis cubile, quem inuenit ti-
more prostratum, animo suspensum. Narrat il-
li Rex somnium, quod viderat; cui Propheta: O
Rex hocine te prostermit, te suspendit, te per-
terret? scito tuum in hoc remedium contineri,
& quod ad tuam tibi est agendum salutem:
Censet D. Hieron. in hoc Deum voluisse no-
strum significare remedium; hic enim depictum
ostenditur, quid agatur in peccatore, & quid ei-
dem sit agendum in sui remedium. Ex radice
carnis veltæ rebellis, & de malè ordinata con-
cupiscentia nascitur in vobis arbor peccati: Con Iacob c. 1.
cupiscentiam cum conceperis, parit peccatum. Pro- 15.
cera adeo arbor est hæc, vt pertingat ad calum;
offendit enim summam Dei Maiestatem, eius-
Iona c. 1. que Angelos: Ascendit malitia eius coram me. 2.
Ipsemet ait Deus, loquens de ciuitate peccatri-
ce. Extenduntur rami eius vsque ad terminos Homo-
vniuersæ terræ: ab vno enim aliena r. puilli ho-
similis- na; alteri honorem abstulisti: matrimonio iun-
est arbori- ctam ad inhonesta perduxisti, puellam offendi-
Nabu- sti: vidua fusti lapis offensionis & petra scan-
chodo- dali. Quiescant sub vmbra eius animalia, id est, nosora-
in anima veltæ peccata carnis impudicitia, est,
gula, ira, vindicta, & volucres caeli plurimæ hic
nidificanc, quæ sunt vitia à Theologis dicta spi-
ritualia, ambitio, inuidia, superbia, auaritia,
vanitas, proximi contemptus; dolus, mendacia.

Quid remediij? interpretetur arbor, præscin-
dantur omnes rami eius, diffugiant ab ea ani-
Arbor- malia vniuersa, dispergantur aues cunctæ, ne hæc est
vna remaneat. Verumtamen radix vna remaneat præscin-
in terra. Succidatur omne peccatum, cum om-
denda- nibus ramis suis & operibus, omnino excinda-
tur peccatum, finemque accipiat. Desine modò,
o homo carnalis, ab ista luxuriosa tua conversa-
tione, finem impone, & vltimate rapax, vltimis
rois; suffocant o iracunde rancores & odia; eii-
cito o luxuriose; scandalum illud, lapidem of-
fensionis, illam quam domi tue detinet puel-
lam: Lauamini (virget Dominus) mundi estote: Isa. 57.
auferite malum cogitationum vestrarum ab oculis
16. mo: quisfite agere peruerse: Discite benefacere.
Hoc necessarium est, hoc præcenditur, Iste est
omnis fructus, vt auferatur peccatum. Hoc de Isa. 6. 27.
caelo vox illa intonat: Succidite arborem, & 9.
Arbor præcidetur.

Coloss. 3. 8

1. Reg. 15. 3.

VI. Saul.

VII. Ne hoc tu feceris.

præcidite ramos eius. Ve. penitus peccatum destruat & id o nne quod ad peccatum trahit.

Hoc nobis indicat D. Paulus verbis optimè proposito. Nostro hodie seruiantibus: Nunc autem deponite & vos omnia. iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro. Nolite mentiri invicem. expoliantes vos veterem hominem cum artibus suis. Primùm perpende hæc verba: Deponentes & vos omnia: expoliantes vos veterem hominem. Hoc nobis innotuit, id quod Propheta Samuel ex parte Dei Regi Sauli præcipiebat. ut totum destrueret regnum Amalec: interfectione deleter omne vivens, flammis cuncta denataret. Nunc ergo vade & percutite Amalec, & demolire universa eius. Verum sensum perdidit infelix, quia opus aggressus, populum & animalia est demolitus, quæ minoris erant momenti: vitam verò Regi indulsit, & animalia crassiora referuavit, incendio tradens viliora, à maioris pretij animalibus abstulit. Lepere Saul & populus Agag, & optimis gregibus ovium, & armentorum, & visilibus & invisibilibus, & vasceris quæ pulchra erant. Hoc vitæ ac mortis eius causam dedit. Hoc idem vobis mandat Apostolus, Nunc ergo deponite & vos omnia: nunc ergo vade, & demolire universa.

Tibi dico, ô Christiane, vide quæ tibi Deus præcipiat, interdice cuncta, quæ ad regnum peccati pertinent, Succidite arborem & præcidite ramos eius. Cave ne demoliendo viliora, Regi vitam concesseris, & electiora servaveris. Quid refert, quod accedente Quadragesima ramos præcincidas aliquos itineris tui ad domum meretricis, si vix superstiti inordinata ad illam affectio, & mutua correspondentiæ? Quis fructus, quod ludo tempore illò abstineas, si thoro non abstineas in honesto? Quid emolumentum, si sileant comedix, & remaneant profanæ colloquutiones, conversationes lascivæ, murmurationes? Quid lucraris, si paulò citius lectulo exurgas, ut in templum concionem audiretur festines, si in civitate tua aliena bona custodiantur? Attende, quid tibi de supernis vox illa præcipiat. Non tibi sufficiat sparsim aliquos arboris ramos detroncare, vè unam totam excindas, cuncta dispergas animalia, auesq; fugentur, Succidite arborem. Præcindito thori impudici arborem & ramos eius, litteras amatorias, nuntios, munuscula, blandimenta, promissa, gressus & regrellus. Finem inponito periculis, blasphemis, & ramis eius, frequentationibus phariseorum, tabernatum, lupanarium. Silentium indicito diffamationibus proximi, & ramis eius, recedendo ex locis otiosæ conuersionis.

Nota deinceps aduersum hoc temporis, Nunc autem. Modo, ita, atque mora, quasi diceret, aquire temporis qualitatem, quod hodie incipit. Hoc maxime tibi considerandum hodie occurrit, tempus scilicet quod inchoamus, tempus (inquam) maxime celebre, quod solemnitas Ecclesia transigit. Et hoc esse credit. (D. Ambr. a) de quo ad litteram loquitur Rex David his verbis, Buccinate in Neomenia, tubâ, in insigni die solemnitatis vestra. Quænam est solemnitas propria peccatorum? illa scilicet in quâ de penitentia agenda cogitat ad vitam salutemque animæ. Hoc est tempus Quadragesimæ, quod hodie ordinetur in sonitu buccinæ, quæ per totam concrepat Ecclesiam per os Prophetæ Ioël: Cavete tubâ in Sion, sanctificate ieiunium.

Dies est sollemnis, insignis dies sollemnitatis vestra. Multa festa celebrat per annum Ecclesia in profectum nostrum: verum hæc omnia ab ipsa sunt instituta, directâ & per Spiritum sanctum inspirata, atamen hæc insignis sollemnitas, quæ hodie cæpit, tanta est, ut communitis sanctorum sententia, illam ab ipso Christo decretam & institutam Ita censuerunt D. Hieron. D. Chrysost. D. Ambros. D. Aug. D. Petrus Chrysost. & alij quos in tractatibus nostris retulimus, explicando, quomodo hæc Christus instituerit, illis quadraginta diebus, quibus à mortuis iam resuscitatus cum discipulis suis est conuersatus, antequam calos penetraret, tum illis decrevit ea quæ bono Ecclesie sue regimini expediebant, quam vocat regnum Dei, & hoc indicare voluit D. Lucas his verbis. Per dies quadraginta apprensus est. & loquens de regno Dei. Instituit verò hæc sollemnitatem ob plurimas rationes, quarum præcipuas declarat D. Paulus de illis verbis, quæ D. Ambros. a credit ad litteram accipienda, quem sequitur D. Leo. Ecce hodie nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutaris.

Petenda sunt duo illa epitheta Quadragesimæ, quibus indicat institutionis eius rationem. Dies salutaris, & tempus acceptabile. Non minorâ curâ Deo fuit providendum saluti animarum nostrarum, quàm corporis nostri sanitati. Ad corporis valetudinem particulare tempus ordinavit, quod singularibus qualitatibus, ad valetudinem recuperandam, scilicet ver, à Spiritu sancto per dies quos Salomonis dictum: Tempus sanandi. Quod salutaris, manifestè declarat textus Chaldaicus: Tempus recuperandi ad curandum agrotum. Licet verò procurari possit quolibet tempore valetudo, maxime tamen in vete potest hæc aptè reparari. At si fuerit sfigeris diuturna quartana febris, aut distilla-

ratione dolorosa, aut ventris fluxu perpetuo, qui corpus debilitat, petis à medico te curari. Respondet; Domine, non est modo tempus, sol nimum à nobis distat, breues sunt dies, radij solares vix vilas habent vires, multi decidunt humores, herbæ ad curandum parua vigent virtute, tota se contrahit natura. Ver expectandum, tunc in Aprili & Maio, cum sol propior nobis affuerit, dies longiores, herbæ nouâ virtute germinarint, arbores fronderint, omnia ad meliores qualitates disponantur; tum bene Syropi lambuntur, ventet euacuat, aperitur vena, fomenta adhibentur, & ideo vocatur *Tempus sanandi*. Tempus hoc iussit Deus sanandi corporis, congruens erat, vt & tempus aliud institueretur singulare, quo particulari cura infirmis, animarum inuigilaretur, & hoc est Quadragesimæ tempus: *Ece nunc dies saluti*. Quod si nullum sit tempus, in quo quisq; non teneatur animæ suæ infirmitatibus curandis insudare, habent tamen hi dies particularis magisq; conuenientias. Modò maiori studio ac sollicitudine procedunt animarum medici spiritalis, nempe prædicatores, Confessarij, de his rebus tractantur, singulis namque diebus, nouas præscribunt medicinas infirmis, ductas non ex Aphorismis Hippocratis, aut Galeni libris, verum quas in suo Euanglio Christus medicinæ primarius professor dereliquit, tradidit, ordinavit. Modò se accingunt, vt egrotantium pulsum explorent, & quales sint cordium eorum motus inuestigent. Modò diligentius student vsurarijs aperiendo venam, palpepe umq; sanguinem extrahendo, quem venis suis inclusum gerunt; item & euacuando libidinosos immundis repletos humoribus, vt foris eiciant inhonestas omnes conuersationes. Modò præparata sunt fomenta obduratis, quibus cordis eorum durities emollescat, qui odio, vindictæq; furunt in proximum. Modò pinguedo, adeps, oleumq; applicantur, vt obstructions illæ alienorum humorum aperiantur, quibus arca vestra redundat; cum vires vobis desint, vt vel gressum vincum sigatis in via charitatis, cum captiuis, papillis, viduis, puellis, afflictis omnibus.

Tempus celestis medicina vocatur, D. Ambros. (s) & D. August. (b) *dies salutaris & anima medicinalis*.

IX. Modò procedunt prædicatores, et feruentius Dei Verbum proponant; modò rem cordi capiunt Confessarij; modò singulari modo aperit suos thesauros Ecclesia, Stationibus, & indulgentiis. Modò Diuina officia lachrymas &

deuotionem conciliant; modò summa pietate cantatur, *Miserere mei*. Modò in antiquis Ecclesijs, quin imò & modò in aliquibus vigent publicæ penitentia; modò in Rebus publicis optimè constitutis clauduntur recreatorum dominus, comœdiarum, ludorumq; prohibentur voluptates. Omnia ad hoc collantur, vt infirmi animæ suæ studeant sanitati.

Eia, igitur, o amici, nos ipsos ad hæc disponimus; Eia prædicatores, ecce tempus, ecce dies ordinandi Syropos, euacuationes, fomenta, sanguinis extractiones, venarum sectiones, vntiones, cauteria. Eia Confessarij ecce tempus, ecce dies, quibus cum efficacia & virtute magna sunt adhibenda remedia.

Aperiantur venæ vsurario illi, quem alienus sanguis oppleuit; emundentur molles illi pepones, quos luxuria peccata corrumpunt; euacuandi opibus ad luxuriam pleni, qui ex nimia nutrimorum abundantia præficantur; & lucrum pudori anteponunt. Fomentandum est obdurati pectus, & iracundi & vindictæ flagrantissimi. Eia peccatores corde sincero vultus hodie curare incipite calamitates, quod si modò curare vestram salutem negligitis, æterna vobis est perditio formidanda. *Ece nunc dies saluti, hoc selemne ieiunium, quod animabus corporibusq; curandis salubriter institutum est. Hoc auribus nostris suggerit Ecclesia; hæc sunt ieiunia, quæ in eum finem nobis à principio præscribuntur, vt ait (D. Athanas. Vides quid D. Athanas. faciat ieiunium? Morbos sanat, aiffillationes corporis exsiccat, demones fugat, prauas cogitationes Virgin. ad expellit, corpus sanctificat, denique ad thronum Dei Virg. hominem sistit.*

S. 3. *Magno mysterio vocatur tempus quadragesimæ, tempus acceptabile, in quo melius, quam in festo Expiationis destruitur peccatum, eiusque radix forti ieiunio constringitur, quemadmodum & illa Regis Nabuchodonosor.*

Aliud epithetum tempori huic congruum dat Apostolus, *Tempus acceptabile*; & communis sensus habet, eum velle significare, tempus merito à vobis suscipiendum, & apertis ambabus vultis animæ complectendum, summo gaudio petendum, vt quid maxime à vobis desideratum, & optatissimum, eo modo quo dixit D. Paulus de

2. Cor. 6.

1. *Timoth.*
 2. *1. 15.*
 3. *Hom. in*
 4. *ad Cor.*
 5. *in e. 6. 1.*
 6. *ad Corint.*
 7. *1. 1.*
 8. *CHRYS.*
 9. *Tom. 1.*
 10. *1. sal. 68. 4.*
 11. *1. sa. e. 49.*
 12. *8.*
 13. *Hebr. 10.*
 14. *1.*
 15. *Tempus*
 16. *Quadra-*
 17. *gesimæ*
 18. *Festum*
 19. *Expiatio-*
 20. *nis.*
 21. *Leuit. 16.*
 22. *30.*
 23. *Num. 19.*
 24. *7.*

gratissimis illis nouis, quæ promulgabat, Verbum carnem factum, Filij Dei Incarnationem: *Fidelis sermo, & omni acceptione dignus.* Verum D. Chrysoſt. a cui conſentit Magiſter noſter Angelicus D. Thom. b hic ad rem noſtram optime; vt intelligamus ſinem, in quem Chriſtus hoc tempus ordinauit: *Quid cogitas* (inquit) *quid ſignificet tempus acceptabile?* Tempus in quo peccatores in gratiam ſunt recepti, & cum peccatorum remiſſione admiſſi. *Acceptabile hoc tempus vocat, quoniam eos quoque, qui innumeris ſceleribus ſe obſtrinxerant, admittit. Tempus acceptabile, ait D. Thom id eſt, gratificationis.* Et idem ipſum eſt quod Rex Dauid tantoperè deſiderauerat, *Tempus beneplaciti.* Et Iſaias ab Apoſtolo Paulo relatus, *Tempus acceptum.* Et verè credo D. Paulum voluiſſe indicare, maiores gratias, fauores & dona, quibus Deus modo nobis occurrit, quàm populo ſuo antiquo Iudæorum. In veteri illa lege, vt rem ponderat D. Paulus, inſtituit Deus ſingulare feſtum, cæteriſque magis celebre; quod vocauit *celeberrimum & venerabile*, ad hoc præciſè ſancitum, vt in illo ſatagerent ſe à peccatis omnibus reddere puriores, ideoque voluit illud nominari Feſtum Expiationis peccati; *in hac die expiatio erit veſtri, atque mundatio ab omnibus peccatis veſtris, coram Domino mundabimini.*

Et hanc inſtituti feſti aſſignat Deus rationem: ſi enim per anni decurſum ſunt tempora particularia, inſtituta ad ea quæ hominum naturæ conueniunt, ad comedendum, ad cœnandum, dormiendum, ſeminandum, metendum, vindemian-dum, at hores ſcindendas, fructus colligendos, fruteta purganda; plus æquo eſt, vt & tempus aſſignetur rei tanti momenti; quocirca *ſemel in anno*, ait Deus: introuertat ſe homo, animam ſuam perſeruetur, ab immunditijs ſe emundet, curentur infirmitates, præſcindatur, expurgetur omne inutile & noxiuum, & per aliam vitam homo renouetur. Vt verò hoc ex cordis inimicis, & ſincerè fieret, alijs rebus minimè vacando, quæ hominem diſtraherent in diuerſa, decreuit hoc feſtum celebrari decimâ Septembris, in horreum iam collectâ meſſe panis, vini cæterarumque frugum; cumque nihil aliud ſeſe neceſſariò offerret peragendum. Quia verò emundare à peccatis animam, ſpèrat ad pœnitentiam peccatoris, & Sacerdotum beneuolentiã, voluit Deus, vt omnes Sacerdotes ſeſe diſponerent, vt in illo feſto peccatores orationibus, & ſacrificijs adi-uarent, & præcipuè ſummus Sacerdos, cui vnico illò totius anni die fas erat intrare in Sancta

Sanctorum, cum totus adſperſus eſſet, & tinctus velles haberet ſanguine agnorum, caprarum, taurorum, & vitulorum, vt hoc ſchemate ſeſe Deo offerret afflictiũ & ſanguine manantem, pro cunctis peccatoribus ſupplicando. Peccatoribus autem (omnes enim erant) ſtatutum, vt illò die pœnitentiæ opera aſſumerent, idque ita ex animo & candidè, vt nemini licitum fuerit illò die, aut ridere, aut capite elatò incidere, aut læritiæ ſigna dare; verum eſſent omnes trilles, collecti, omnes gemebundi, ſuſpirantes, lachrymoſi, capite incuruo afflicti, qui verò inueniretur effluſus in riſus, vel cachinnos, & mœſtitiæ ſigna non ederet, mortis reus damnabatur. *Affligite animas veſtras in eo die: omnis anima, qua in hac die aſſiſtita non fuerit, peribit de populo ſuo.*

Ea autem mens Dei fuit, vt tam ſincerè & viribus omnibus intenderent ſoli huic operi, vt nullum daret locum aliene occupationi, nec quidem permitteret, vt vel bolum tibi coquerent ad eſum, nec ignem accenderent in domibus ſuis; cura enim hæc peccatorum, totam ſecum rapere debebat animam: *Omne opus ſeruite non facit.* Nam *is in tempore dñi huius: quia dies propitiatus eſt, vt propitiatur vobis Dominus.* Ad hoc igitur inſtituit feſtum illud Deus ab ipſo dictum celeberrimum & ſolemniffimum: ſi enim decurren-te anno ſunt tempora quædam rebus tuis curandis deſtinata: vt pote campis, vineis, arboribus, pecorum gregibus: iuſtum eſt vt ſint & tempora curandis animabus aſſignata. *Semel in anno* Hæc verò hoc agebantur die: omnes iudicium cum Deo, & animâ ſuâ inſtituebant, ſtrictum quique offenſarum ſubibat examen, quibus toto illo anno Dei præcepta fuiſſet tranſgreſſus, proſtratus verò coram Diuina & ſuprema Maieſtate eorum omnium reum ſe conſitens Dei exorabat miſericordiam; de cætero vitæ culparumque ſpondebat emendationem. Aderant tum Sacerdotes, pro illis Deum ſupplicantes, vt ipſis peccata remitteret, & miſericordiam impetraret. Quod ſi in tempore illo legis mortuæ neceſſaria fuerit annualis illa feſtiuitas, quâ quique emundandæ animæ negotium aſſumere tenebatur, an par fuerit Deum in hac vitæ lege negligere præceptum ſimilis celebratiſ, vt ſic eo volente, ſemel in anno quique emundandæ animæ totis viribus incumberet? Hoc poſtulat iuſtitia, ſic cogit neceſſitas, vt ſit in Eccleſia Chriſtiana tempus particulare, quod ſingulariter peccatis curandis, & ineundæ cum Deo vitæ rationi gnauius impendatur.

Creuerant Abſaloni crines, *Granabas enim ead. 2. Reg. 19. 14. 26.*

Inter. Ista debetur. Exprimuntur capillis peccata, teste D. Hieronimo quæ quasi de radice & capite carnis nostræ enascuntur, & plus ipsis crescunt capillis; *Multiplicata sunt super capillos capitis mei:* In gemis David a deo quæ grauant animam, vt æquale pondus non inueniatur: *Sicut omnis grauis grauat super me.* b Deplorat idem David. Vnius pondus peccati Angelici, cælestis illa machina sustinere non valuit, nec ipse paradisus vnum inobedientiæ primi hominis, nec terra vnum rebellionis Datham & Abiron Leuitarum. Ratio requirit, & vsus habet, quotquot Domini alicuius bona administrant, ad minus semel in anno sese reddendæ rationi disponant; quomodo partes singulas distribuerint, expendierint, seruauerint, restaurandi damni ex integro alioquin obnoxij.

Ecce quid Deus prætetendat, qui nobis commendauit bona sua, legem suam, fidem suam, sacramenta sua, sanguinem suum, animam nostram, intellectum nostrum, voluntatem nostram, & quidquid habemus, quæ omnia bona sunt Dei, cuius hæc est intentio, vt semel in anno rationem ineamus & cum tabulis Diuinitatis legis conferamus omnes partes operum nostrorum, verborum ac cogitationum. Videat vnusquisque, vbi defuerit officio, quomodo Deum dilexerit, Diuinam eius fuerit reuerentiam Maiestatem; quomodo nomen eius sanctificauerit, quomodo festa coluerit, proximo quomodo responderit, parentes tum carnales tum spirituales quomodo honorauerit; charitatem inter fratres quomodo colodierit, eis non nocendo in honore, bonis, aut persona; quomodo animam à carnis vitij integram serauerit.

Vides ad quid spectet huius institutio solemnitas. Verum non est obiter prætereunda optima fors nostra, quam his verbis declarat. Apostolus: *Ecce nunc tempus acceptabile;* Quod significat, ait D. Chrysostomus. ecce tempus, in quo recepti sumus ad gratiam, longè aliter quam in lege veteri. In celebri, isto expiationis festo, quod in peccatorum purgationem sanciebatur (loquente D. Paulo) nec sacerdotes auctoritate pollebant ad remittenda peccata, nec sanguis peccatorum effusus ad hoc sufficiens erat. *Impossibile enim est sanguine saurorum, & hircorum auferri peccata:* Nec quanta peccatores facerent in sui remedium, ex se vim habebant ad plenariam peccatorum suorum indulgentiam consequendam. Sicque si scire desideres (ait Apostolus) in Hieron. Bapt. de la Nuz. Tom. 1.

quem finem destinaretur tota illa celebris, solemnisque festiuitas hæc studia, afflictiones hæc omnes ad hoc valebant, vt singuli peccata sua in memoriam reuocarent, eorumque facerent publicam exomologesin; *In ipsi commembratio peccatorum per singulos annos fit.* Hoc quisque agere debebat, cum Deo computum institueret, & partium singularum rationem inire, in quarum singulis nemo non grauatusebatur, deinde accusare se harum omnium debitorem tenebatur. *Reuocatio in memoriam erat* (teste D. Chrysost.) *id quod tunc fiebat, peccatorum erat accusatio, non solutio, accusatio infirmitatis non offensa virtutis.*

Erat (docente D. Thoma) Consilio quadam, quæ quisque debitum suum erga Deum facebatur, nec illum tamen absoluebant sacerdotes, nec sacrificia liberabant, nec ipsorum lachrymæ se ad tam præclarum effectum pertingebant. Verum enim verò in hac nostra celebri festiuitate Quadragesimæ: *Ecce nunc tempus acceptabile.* Admissi sumus nos & computus nostri, cum gratia & remissione debitorum. Proh! quam bene cum œconomo ageretur, qui ad reddendam rationem accedens ministro Domini eius occurreret, qui plenariam illam recipiendi haberet potestatem, in tantum ad sui emolumentum, vt auditis rationibus, & visis codicillis, illi manente gratiò debitis insinuitis, hæc ei diceret; grauiasunt, quibus opprimis, debita, eaque tanta, quod si & te & bona tua veniremus, nec sic posses pro minima parte satisfacere, nedum integrum soluere. Attamen hæc tibi omnia remitto. Anne hic sanè non maximè felix iam non verè dixerimus eum in tempore illo accessisse, quo recipi potuit in gratiam? In lege Moysi omnium erat cura, his diebus Expiationis computus suos Deo exponere; verum tempus erat triste, tempus iustitiæ, inuentis enim debitis infinitis nullum ex eis remittebatur vigore eorum, quæ tum agebantur, nec orationibus sacerdotum, nec sacrificijs, oblationibus, nec asperusione sanguinis vacæ rosæ, quæ tum singulariter offerebatur, Deoque immolabatur, nec exteris ceremonijs intercedentibus; omnia hæc ad hærebant homini, & grauabant debitum peccatoris, cum obligatione soluendi poenas æternas, si hic aut non soluere, aut non satisfacere.

Nec similiter valebant ministri vel vnum atomum remittere eorum, quæ Deo debebantur, pauperes erant, & vel vnicum idque minimum absolueri peccatum impotentes; hoc ipsis adhærebatur irremissibile, eratque soli Deo reseruatum. Nunc autem: *Ecce tempus acceptabile.*

D. CUR. Tom. 4.

V. Similitudo.

B O boog

VP. Qualis vero non sit expiatio.

O beatum tempus à Deo consecratum, quò constitutos habet suos ministros: sacerdotes approbatos, qui nobis rationes nostras exponantibus, licet millenas & millenas scedulas inueniant obligatorias, nosque grauatos debitis excedentibus numerum arenæ maris, nos omnibus his absoluant, & ex toto remittant. Quid huic potest conferri felicitati? ut auditis omnibus vestris rationibus, id est, peccatis, visisque codicillis, & repertis debitis tam grauibus, ut nec tu ipse, nec omnes Angeli caelorum, nec omnes terrarum homines sufficienter possint ex iustitia soluere eorum vel minimum; auditò vnò, Ego te absoluo, supernâ prolatum auctoritate, ut verborum, cuncta vestra delicta deleantur.

O si, qui Principum, Regumque ac Prælatorum curant bona, tales inueniant ministros, quibus computus suos exponunt, ut omnes remitterent schedulas, & debita condonarent. Hæc est, ita hæc est optima fors nostra, ita hæc est nostra festiua celebras, in qua tripudiat præ gaudia eor nostrum. Ita hæc est festiuitas, quam (sicut præfati sumus) Propheta regius au-

Pf 80. *Annuntiando, ita exorditur. Exultate Des adiutores nostri, in iubilate Dno Iacob &c. in insigni die solemnitate vestra.* In celebri ludæorum festiuitate, orabant sacerdotes, minime vero absoluebant, ingrediebatur in Sancta Sancto, um summus Pontifex, egrediebatur autem vacuis manibus. Nunc autem non solum preces fundunt, sed & absolunt efficaciter sacerdotes. Summus Pontifex, qui & Papa, aspectus non sanguine taurorum, hircorum vel asperum, ac dispensationem habeat sanguinis pretiosi ipsius Filij Dei, eius meritorum, & Sanctorum satisfactionum ingreditur Sancta Sanctorum, thesauros Ecclesie in finitos eosque plebis manibus communicat, concedendo Indulgentias, quæ nobis singulis diebus offeruntur sanctas obeundo rationes: ita ut per absolutionem peccata, & reliquæ pœna: um per Indulgentias remittantur.

Tale igitur, ait Apostolus, cum vobis tempus concedatur: *Nunc autem deponite & vos omnia: succidite arborem & ramos eius.* Nunc verò, q. d. per totum annum incessisti animam tuam peccatis inquinando, ut eam reddideris equorum stabulum & fatidissimum sterquilinum, cubile draconum, serpentium, scorpionum, auaritiæ (inquam) ambitionis, sensualitatis, impuditiæ, iræ, inuidiæ, rancoris &c. arborem peccati excrescere adeo permisisti, ut ad caelum usque pertingat. Diuinam iram prouocando, arborem, inquam, peccati, cuius malitiæ rami se exten-

dant per vnice: sos terminos orbis terrarum; quandoquidem, quidquid tibi suggererit appetitus inordinatus, hoc illico opere compleueris. His Baccho consecratis diebus, ut Epicurus vel Heliogabalus vixisti, toto impetu effraus in omnia libertatis & lasciuia: genera, velot sensus omnis & inops rationis; *Nunc autem*, punitur, nouo hoc tempore, *nunc autem* cum dies solemnitatis nostræ celebraturi accingimur, ad hoc institutos, ut de expiatione & gamus animæ vestræ, eam perserutemur, & ab omnibus peccatorum sordibus emundemus. *Deponite & vos omnia*, Velle videtur Apostolus coniungere suum (*Nunc autem deponite & vos omnia*) illi verbo propheta: *Ioël*, quod in Epistola legimus: *Nunc ergo hæc dicit Dominus: Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio & fletu & planctu: succidite corda vestra.* Et ambo illi voci de celo: *Succidite arborem* Nunc succidite, ô impudice, lasciuam amicitiam, & tu ô leuicule tuas contra hito libertates. Tu autem ô auare, tuæ finem melio impoito auaritiæ. Manum remittito, ô uin- ten via dixit cupide, vestris legibus duellorum. Tu fugas quoque murmurator à detractionibus parito linguæ: *succidite arborem.* Nunc autem sa: age ex tota mente arborem peccati succidite, radix autem caro tua vana super sit. *Rauicem enim in terra dimittite:* Non enim licet eam nobis occidere, sed teste D. Chrysolto, alliganda est vinculo fortissimo aris & ferri, id est, stricto ieiunio, integrò rigorosò quod de facili ob leuem causam non frangatur, non tale sit, quale obseruatis, non ex ferio, sed ex lana, quæ extenditur & attrahitur & qualibet occasione summa facilitate dirumpitur. Ieiunia, (ut ait D. Aug.) quæ non solum carnè non macerant aut mortificat, verum eam colunt opipare, recreatâ mille condimentis, adeò ut maiori tibi curæ sint corporis delicia: diebus ieiunii, quam illis, quibus ad ieiunium non adstringitis; quasi ad hoc esset ieiunium institutum, ut ex eo corpus accrescat, & nimia sollicitudine vegetius inflorescat.

S. 4. Ostendunt nobis Niniuite quomodo sit agenda penitentia.

Visionem istam Regis Nabuchodonosor clarissimè perspicimus expletam in Niniuitis, de quibus aiunt (Diuus Basilus & a. *Sanctus Diuus Ambrosius b*) quod Deus illos posuerit, & quasi tam admirabilem acceptamque decreuerit historiam de eorum peccatis atque penitentia, ut eam voluerit, propheta Ionas consecrari.

ret, et & nobis contingat optima illa fors, & qui illis similes sumus in peccatis, simus & in penitentia. *Consentiam illorum* (ait D. Basil.) *ad communem vitam doctrinam Divinus sermo scriptis mandavit.* Primo nobis propheta depingit visib huius ac totius populi peccati arborem, tam proceram, ut pertingeret ad caelum: *Malitia eius ascendit ut que ad caelum.* Ita enim semper legit D. Chrysostomus hoc quod noltra u gara lecto iusat. 1. habet: *Ascendit coram me.* Volens Deus his (infrum, quod quit Chrysostomus) verbis exprimere altitudinem mentis grauitatemque peccati, quæ tanta sit, ut pertingeret ad caelum, quasi quis dicat, non potuit altius ascendere, sicut illi, qui conati sunt ardescere turrim in Babel, summum, ad quod credebant, eam posse pertingere, hoc erat: *Cuius culmen pertingit usque ad caelum* Erat pariter & arbor hæc tam late extensa, ut ramos suos ad vniuersos terminos terra protenderet, sicut eam describit Propheta Nabum, quæ ab eo sic vocatur: *Cuius ianua ianua, vniuersa mendacis.* A hecque idolis redundans, ut dicat, quod ipsa sola simul tot haberet idola, quot in reliquo orbe terrarum vbiuis essent dispersa, hisque omnes terrarum populos iuceceat, atque in æternum perditos detinebat, facta lapis offensionis & petra scandali, & hoc est quod statim adiungit: *Vendidit gentes in insonationibus suis, & familias in venescia.* Ve declarat Theodoretus.

Eritne huic ciuitati remedium? Erit planè. Intra Ionas, prædicat, ostendit illis vindictam & ruinam, quæ iam nunc super illos decidenda erat; illis sententiam denuntiat, ut alter Angelus Nabuchodonosor. Ingreditur Ionas prædicando, comminando, prædicando: *Adhuc quinquaginta dies, & Ninive subuertetur.* Contremiscent omnes, corda turbantur, de remedio cuncti tractate decernunt veram penitentiam amplectendo. Illico videbis quod primum succidant totam arborem cum ramis suis, cesset peccatum cum omnibus eius speciebus atque operibus. (Ita notat D. Chrysostomus) expendens verba Spiritus S. *Conuersi sunt unusquisque à via sua mala.* Clarissimus modus declarandi, quomodo peccatum præscindatur: nemo enim magis ex animo potest relinquere iter quod ingrediebatur, quam reuertendo ad contrarium, & priori oppositum. Hoc (teste Spiritu S.) egerunt Ninuitæ; reuersi sunt retrorsum ex suo itinere, non solum, non ulterius sunt progressi in via peccatorum, verum contrarium omnino iter arripuerunt. *Conuersi sunt.*

Si optimus sit hic modus peccati arborem

præscindendi, eam phrasi subtili declarauit D. Paul. in praxi illum specificando *Deponentes Ephese 4. mendacium, loquimini veritatem, &c. Qui iuratur iam non iuret, magis autem labore operando manibus suis, quod bonum est, ut habeat, unde tribus necessitatem patienti sermo malus ex ore vestro non procedat, sed qui bonus est ad adificationem fidei, &c. Omnis amaritudo, & iræ indignatio, & clamor & blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia. Estote autem benigni, misericordes, donantes inimicem.* Non sufficiebat Ninuitis arborem præscindere peccati, sed ad radicem scilicet cinem suam, apposuerunt vinculum fortissimum ex ferro & ære, ut illam affligerent, ieiunium dico fortè, rigorosum, vniuersale, quod omnes ad sui obligationem constringeret, & velut circulo ferreo coardaret. Tale autem fuit hoc ieiunium, quod Rex promulgauit ex propria persona, suorum Principum & totius Regalis Concilii auctoritate: *Homines & iumenta & boues & pecora non gustent quidquam, nec pascentur, & aquam non bibant, & cooperiantur saccis homines & iumenta, & clament ad Dominum in fortitudine.* Attende primum magnum hunc circulum, qui omnes constringat, Regem ipsum, Principes, plebicos, viros, mulieres, senes, iuniores, pueros, boues, iumenta, oves, & pecora. Vidistin' circulum tam extensum, & qui tot constringat, & coardet tantos? Verum ieiunium eorum perpendas velim, tam forte tam strictum; sic ut nec homines, nec animalia gustent quidquam ad esum pertinens, nec bibant quidem vel guttam aquæ. Iota resectio describitur in comedendo, & bibendo: ex esu minimum est, quidquam gustare; ex potu guttam aquæ. Tantum abstinent à comedendo, ut nec gustent quidquam cibi, *Non gustent quidquam;* itidem à bibendo, ut nec aquæ guttam lambant; *Aquam non bibant.* Hoc est, tale sit ieiunium, ut nec imaginatio quidem sit comedendi aut bibendi, maceratiōnis carnis suæ solum intendant. Huic ieiunio superextenditur cilicium asperum: lamenta tristitia, planctus lachrymosi, lunella sua spiria, & clamorosi ciulatus.

Admirabilem valde descriptionem ediderunt D. Basil. a. & D. Chrysostomus. b. penitentia a Rom. a. perdit huius ciuitatis Seniores cinium suorum in diuites canitiem conspersione cineris adaugebant, facta me maridi, aspero contemli cilicio, punctiones vbera ra supentes plorabant, huc illucque se vertentes matrum suarum vbera conquirentes, & hi saccis pro panniculis involuti. Delicata demicella decoloris, exesa, & vellium, locis opere

III.
ieiunium
Ninivitarum.
Vers 7.

IV. plumario textarum, serico & auro grauidarum, videas illas modò aspero cilicio horridas; capillos illis faucentes & aureos, modò cinere fordidos: boues, vaccæ mugiant, balant oues, agnelli balatibus suis replent aëra: quid plura? scribitur. Omnes cinericij, cilicini omnes, magnis euulsiuibus funebrem tristemque planctum emittentes; Ira hoc est forte & bonum ieiunium. Idcirco eos Christus viros vocat: *Viri Niniuita.*
 Matt. c. 12. Quid ergo, nec mulieres erant, nec pueruli? Erant quidem; verum ex natura tales, ieiunii & penitentiae fortitudine omnes viri censi merebantur, & erant; aggressi sunt enim penitentiam fortissimam, & ieiunium strictissimum ferro & ari conferendum.

V. O amici, iudicate, si iustum est, cum illis patres simus in sceleribus, simus & pares in penitentia? Quæ sunt scelera nostra? An non ascendit malitia nostra in caelum? O quantum Dei iram irritauimus! An non sese proterua nostra extendit ad terminos terræ vniuersos! Quod scelus non commisitistis? quas impudicitias? quas lasciuias? quas leuitates? quas iuramenta? quas blasphemias? quas odia? rancores quos? crudelitates quas, dolos atque mendacia? Verumtamen quam longè disparè agimus penitentiam? Quis est, qui tam rigorosum allumat ieiunium? Omnes nos excusamus: senex, quia talis est, iuuenis, quia properat ad senectutem; hic quia ætate annisque prouectior, ille quia ad illos ei perueniendum; vovs, quia ei deficit prospera valetudo, alter ne illam perdat, vna, quia lactans, altera, quia prægnans, aut desiderat in prægnari. Quis ille, qui aggrediatur ieiunium tam validum? qui carnem maceret asperò cilicio, durâque castiget disciplinâ? Idcirco autem nostræ carnis radix manet tam parum alligata ac mortificata, vt eodem planè modo germinet peccatorum stolones in Quadragesima, quo extra illam, aliove tempore geminaret.

§. 5. Ieiunium, debet esse forte, vt antiquitus, & discretum, viros vestras bene perpendendo secundum Prælati iudicium.

MAiora insuper vinculum illud continet mysteria & magna comprehendit illud, quod ex ære ferroque constare debeat. *Alligetur vinculo ferreo & aro.* In S. Scriptura & præcipue hoc loco, & in alia visione quam habuit Rex Nabuchodonosor quamque illi ex-

posuit Daniel, ferrum symbolum est fortitudinis; ita fatus, explicando pedes ferreos illius statuae, qui Romanorum significabant Monarchiam; quia sicut ferrum omnia domat & comminuit, talis futura esset Romanorum potestas, quæ ceteras omnes sibi subiugaret nationes. *Es vero hieroglyphicum est sapientiae;* ita D. Hieron. a D. August. b D. Gregor. e quia sonorum est: *Es est vocalissimum,* ait D. Hieron. d & eâ phrasi declarat ipse Daniel statuae ventrem ex ære signare Græcos, qui toto orbe vt sapientissimi colebantur, de quibus ait D. Paul. e. *Græci sapientiam quarunt.* Dux sunt ieiunio necessariorum qualitates, prima: vt sit ex ferro in duabus rebus; vna sit, vt carnis domet petulantiam & mortificet, & affligat vehementer. Secunda, ne de facili, leui ex causa frangatur. Conqueritur D. Ambros. vt vidit quamlibet nos arripere occasionem frangendi ieiunium: hunc ob nimios calores, quibus ait sibi vires resolui; illum ob intensum frigus, cui necessarium esse affirmat per æsum vires reparare; alium, quia capitis patitur vertigines, quæ eum placidè dormire non patiuntur; alterum stomachus debilis afficit, & nunquam, vt quereris, desunt tibi prætextus, seu fitolæ rationes. diebus Veneris & Quadragesimæ non ieiunandi.

Quis modo consideret, quam fortiter olim Christiani fideles obseruauerint hæc ieiunia. Refert D. Hieron. de Sancta Paula, quod infirma & grauitèr quidem, non solum non potuerit à medicis eò adduci, vt ieiunio abstineret, sed nec quidem vt vel vnam vini guttam biberet. D. Gregor. b ex occasione laudandi. S. Monachum Eleutherium, narrat de seipso, quod cum in periculolum morbum tempore Quadragesimæ incidisset, cui sæpè sapius deliqua accidebant, quibus incedendis, qualibet hora sumere tenebatur cordis confortatiua: *Nisi me fratres frequenter resicerent, visalis mihi spiritus funditus intereundi videbatur;* Lachrymari cepit, non ob corporis infirmitatem, & pectoris oppressiones: verum quia illi deficerent vires ne ieiunans periret. Quocirca ad se euocauit S. Eleutherium, de quo intellexerat, quod orationibus suis mortuum suscitasset ad vitam, eumque totus lachrymis infusus rogabat, vt pro eo apud Deum supplex intercederet; Non mihi (inquit) dolores auferat, aut tollat ægritudinem, sed ita dolores temperet, & morbum mitiget, vt ad minus possim seruare ieiunium, vel aliquo die, si sic ei placuerit, factumque est ita, obtinuit hoc illi

illi S. Monachus à Deo, quo mihi testor, ait D. Gregor. omnis pœna deinceps supercedit. Non erat, sic confirmat D. Basilus, aut Princeps aut Nobilis, aut senex, aut adolescens, aut vir aut mulier, aut dux aut miles, qui non tam integrè & mente hilar quadragesimæ dies obseruaret, vt vel vna vidua. Moris erat, quem notat D. Chrystost. vt is qui ieiunium seruare non posset, domo egredi non præsumeret, & error videbatur intolerabilis & libertas minimè ferenda, sanos se ostendere ad negotia & corporis oblectamenta, ad ieiunium verò visibus deficientes. Non sicut nos: multos enim est reperire cæteris rebus sanos & integros, soli ieiunio infirmos & debiles, suis profanitatibus satis bene valens eit decrepitus senex, & illis exequendis se iuniorum ostendit. Sufficiunt adolescenti vires suis lasciuus, nocturnisque diuagacionibus grauiori seruo outillo, quam equus validus iufferet. Officialis robustus suis curandis bonis, mercator suis diurnis itineribus, & discursibus per varias mundi plagas, & vt vnicò verbò plura dixerò, omnes iustus, iocis, vanitatis, & tradicioni temporum, & quibuscumque rebus, quas prosequi intendunt, valentissimi, soli autem ieiunio tenues, macilentis, exhaulli, & prætextus distillationibus, humoribus, defluxu, stomachi debilitati imputatur.

Item de Maximè contineret sic suadente D. Leone, & prior illi sic D. Augustinus iudicauerat, vt qui ad ieiunium haberi impotens, sese substatiat, & D. A. v. pleret, vt cui vires ad peccandum suffecerint, & ad ieiunandum modò deficient, rubore persuadatur, cum sese inter ieiunantes aspiciens, ipse fortioribus his armis nodus inueniatur. Qui ieiunare non valet, (hortatore D. August.) cum gemitu & suspirio, & animi dolore manducet, pro eo quod alius ieiunans, ipse abstinere non potest.

IV. Non comedebant nisi valde serò, & post solis occasum, vnde dictum fuit, quod diebus ieiunij, coenarent, & hoc postquam integrum quasi diem impendissent sacris officiis audiendis orationibus & eleemosynis: vt tradunt D. Ambrosius & D. Augustinus. Sic instituit S. Syluester Papa & ordinauit Concilium Cabillonense e quod celebraret, vt nullo modo habeatur ieiunio satisfactio, qui hanc horam coenandi præuenisset, cuius hanc defigat rationem. *Concurrendum est enim ad missam, & auditu missarum solemniter, & vespertinis officiis, & largitis eleemosynis ad cibum accedendum.* Huic conuenit relatum à D. Thom. decretum Concilij Chalcedonensis in hæc verba. *In Quadragesima nullatenus credendi sunt ieiunare, qui ante manducauerint, quam vespertis.* D. Thom. num celebratur officium. Quin & modo, vt eius. 2. 2. 9. rei memoriam recolat Ecclesia, in more habet dicere vespertas ante prandium. Et narrat D. Augustinus quod Romæ & Mediolani viderit seruari moribus ieiunium, vt multi non cenarent de triduo in Ecclesia triduum; nec solum viri, sed & mulieres.

Cænis verò communiter solis fructibus contenti; absolute autem pisces remittebantur de licatiores, maiores & vegetiores; solis verò infirmis concedebantur pisciculi viliores, idque de Const. gratia & indulgentia speciali, vt patet ex Concilio Gerundinensi a, & Concilio 4. Toletano. b d. Non permittebantur. cupiditæ, nec vini potus, nec mellis elus, sicut optimè ad rem tractantur. D. Clemen. Papa. c. D. Chrystostom. d. D. Hieron. e. D. Cyrill. Hierosol. f. Ex quo vt notant D. Basil. g & Ambros. h. Dicebatur quadragesimæ tempus: *1. & ius cognorum*: Quia totò illò tempore non necesse erat coquinarum ieiunare, nec se curam habere de condimentis delicatis, de quibus epimus in nostris Tractibus i. In abstinentia verò à carnibus quantus seruaretur rigor, huius nobis dixerit: Refert historiam Nicephorus Calistus k annò quòdam Constantinopolim tam graui oppressam fame, vt in ea deficerent omnes cibi quadragesimales, Visum fuit Imperatori Iulianiano, extremam adeò necessitatem à lege ieiunij absoluere, nec in tanta rerum inopia posse seruari præceptum; quocirca præcepit carnes ad emendum exponi. Mandatum hoc Imperatoris populus tam grauitèr accepit ac indoluit, ut non solum non esset qui carnes emeret, infuper vniuersi Imperatorem adierunt, protestati se malle fame emori, quam carnes tempore stricta quadragesimæ manducare; do vobis auctoris obsecrauerunt: *Mortem sibi potius aduendam esse sententiam, quam vt quaquam de patris moribus & traditionibus mutarent.* Siquis verò infirmitatis gravitate pressus ad esum carnis teneretur, auctore D. August. hac tam secretò vescebatur, vt nullus eum videret edentem, quasi rem rubore dignam patraret: & hoc ita fiebat, vt ægroto non darentur aues aut delicata iuscula, quæ palato satisfacerent, sed sola simplex caro, quæ seruiret necessitati.

Simile huic quiddam egit Magnus Rex noster Dominus Iacobus Conquistor, cui cùm præciperetur esus carnis in quadragesima, & diebus Veneris, urgente maxima necessitate, comedit frustum vnum arictis, sale non cocti, & minimas eius guttus saperet esus carnis quam quibus

libet alius quadagesimalis cibus. His nostra
 velim opponas ieiunia, qualia sunt? quam longè
 ab his distant? quam faciliè, & leui occasione il-
 la omittimus? quo die autem ieiunamus, quibus
 vitum conditum? quæ conarum commenta?
 quam piscium varia species, fritorum que fru-
 ctus: quot pisces aceto, alii que liquoribus de-
 mensi: quæ atrocetæ differentes? quot dissimiles
 modi apparandi oua? quot genera placenta rum?
 Ser 71. 73. D. Augustinus, quod ne in minimo quidem de-
 lectamento tibi detrahi ur, nisi quod mutatur in
 tom 10. ex
 dusepsi. cœnis: & deliciae quæ extra quadagesimam cum
 carnibus, modò mille aliis condimentis, & cu-
 pedis vigeant in piscibus. Illi, qui sic à carni-
 bus temperant, ut alias escae & difficultiora prepa-
 rationis, & pretij maioris inquirent, multum er-
 rant: non enim hoc est suscipere abstinentiam, sed
 mutare luxuriam. Luxuriam vocat delicias. Mo-
 do verò si de collationibus loquamur, quæ pau-
 cis abhinc annis in Ecclesiam fuerunt introdu-
 ctæ, quàm multo tales sumunt, ut carnis æqui-
 ualent opulentis: Tempore D. Antonij Archi-
 episcopi Ordinis nostri, qui plus minùs centum
 & quinquaginta abhinc annis vixit, nullatenus
 admittebatur in collatione panis, vnde scribit
 fuisse mortale peccatum in collatione vesci pane.
 Contemplare, quæso te, quæ modò sumantur,
 quomodo ieiunemus? mane opiparè comedimus,
 & vespèri moderatè. Hic noster modus ieiunandi
 explicuit mihi id quod Spiritus S. ait de
 1. Reg 12. David: Ieiunavit David ieiunio. Quis igitur non
 16. ieiunat ieiunio? Tu, & tu, & multi, qui maiorem
 curam habent elus & potus in die ieiunij, quàm
 aliis, de quo latius in nostris Tractatibus.
 Tra 7. 2. Conditio requisita ea est, ut vinculum ex
 a. 104. & ate eudatur, quod (ut diximus) symbolum est sa-
 199. pientia, prudentia & discretionis, id quod vno
 verbo dixit D. Paulus. Rationale obsequium vs-
 Rom. 12. 1. strum. Habemus enim, ut aduertit D. Chryso-
 Hom. 10. stianum & misericordem Deum, qui, ut nec ipsa
 in Gen. eius Ecclesia pia mater nos intendit & vltra vi-
 res nostras obligare, qua ratione ab obligatione
 ieiunij eximuntur multi, seu propter molestum
 laborem, seu ætatem lassatam, seu ob infirmi-
 tatem, seu ob necessitatem. Ad hoc autem ma-
 gna requiritur prudentia & discretio. Ita nobis
 protektatur Spiritus S. dum ait: quod si carnem
 nostram subiectam habere contendimus, & con-
 cupiscentiam refrænatam, incumbat nobis eam
 domare victu aspero, disciplinis, ieiuniis, cilicijs
 loquens de illa sub figura iumentis, seu equi in-
 domiti qui baculo ac ouertibus manuetur, & ser-

ui recalcitratis, qui nisi leuiticâ, & flagris ter-
 reatur continens vescat & micratur traditiones
 Sic autem loquitur: Cibaria & virga, & onus
 asino. Et disciplina & opus seruo. Operatur in
 disciplina &c. Laxa manus illi queri libertatem,
 iugum & lorum curuans collum durum &c. Ser-
 uo maleuolo compedes & tortura &c. Curua il-
 lum compeditibus &c. Adde: Verum sine iudicio ni-
 hil facias graue. Sicut penitentia, sunt mortifi-
 cationes, quando eas aggrauas, cum iudicio &
 discretionè: & hoc vinculum ætis. Quia verò
 si ipsa sis iudex, eam similiter sis pars, in tua
 voiem faciliè sententiam desisteres, & libenter
 tuæ carnis exciperes rationes, carnis, inquam,
 uti spellis & adulantis; eiusque prætextus fran-
 gendi ieiunium videbuntur tibi sufficientes,
 quinimo plusquam iusta: Decretum octauum
 Concilium Toleranum: ut nullus ex proprio iu-
 dicio & sententiâ omittat ieiunium: non enim
 æquum est, ut quis iudex sit in propria causa,
 verum ille sit aut Prælati aut Confessarius.
 Quos aut atrox incuruat, aut languor extenuat,
 aut necessitas avertat, non ante probata violari præ-
 sumunt quàm à Sacerdote permillum accipiant.
 Eiusdem sententiæ longè ante fuerat D. Cy-
 rill. Alex. quem ingeniosè defendit ex quodam
 Dei decreto, quod ipse ad rem exponit, quo præ-
 cipit Deus, quod si voto quis se obtulerit, &
 ad aliquid in Dei famularu agendum obligave-
 rit, si post ei videatur effectus res impossibilis,
 eam ex proprio iudicio non omittat, verum re-
 currat ad Sacerdotem. Stabit coram Sacerdote &
 quantum ille dissimauerit & viderit eum reddere
 posse tantum dabit. Consulat Sacerdotem, ille
 vires eius examinet, attendat an senex sit, vel
 adolescens, vir an mulier, lactans an libera, sa-
 nus an infirmus. Quod si viderit votum ex toto
 non posse implere, ex parte verò equidem, hoc
 ipse d iudicet, & disponat ut exequatur. Hoc igitur
 agendum est. Expone medico spirituali &
 corporali necessitatem tuam, indigentiam tuam,
 examinet hic vires tuas, xpendat rationes, si
 autem per totam non possis ieiunare quadage-
 simam, mediam perfice; si verò vires omnino de-
 ficiant ad ieiunium, eleemosynis & orationibus
 defectus ille suppleatur. Ut hic bene explicant
 D. Leo 4. & Aug. 6. & nos latius c.

Ser 71. 73.

VI. Veteres collatio

1. Reg 12.

Tra 7.

Rom. 12. 1.

Hom. 10.

in Gen.

Enclit

21.

Can. 5.

Lib. 9.

711.

Quod.

obligat.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

concord.

§. 6. Primum ieiunij effectus, est compressio vitorum, carnem affligendo, vt eorum radicem.

Profundius insuper mente perpendentes vinculum hoc, seu circulum ex ferro, si attentè textum inspiciamus, reperiemus tres vinculi effectus circa hanc radicem in terra manentem. Primus sit, quòd illam grauitèr coarctat, ne liberè ac fecundè fructus suos protruderet, & alligetur vinculo ferro. Secundus, quòd illam discoopertam & caelo patentem teneat. Tertius, quòd illam di poneret recipiendo tori caelesti vore cali tingatur. &c. Vide hic modo subtiliore propofitos tres effectus, quos operatur ieiunium, quando forte, stridium & tale est, quale esse debet, suntque hi, quos Ecclesia nobis proponit, vt mentem nostram ad res tam caelestes accendat, & diuinae misericordiae capaces efficiat. Corporalis ieiunij virtus compressio mensuris elemis, virtus in largitis & prauina Deum sic laudat Ecclesia.

Breuitèr de his cum nostro D. Thom. disputamus, qui doctissime illos declarat. Primus effectus stridi ieiunij, quòd virtus compressio. Res est omnibus luce clarior, quam proponimus, quòd caro nostra radix est nostrorum motuum inordinatorum, ex qua procedunt appetitus & affectus, qui nos præcipites agunt, & vi quadam admirabili impellunt, vt capiti peccati & diaboli hæreamus. Hos sentiebat D. Paul. dum dicebat, *Video aliam legem in membris meis repugnãtẽ legi mentis meae, & captiuam me in lege peccati &c.* Non est mens Apostoli dicere, seum se expicantè D. Aug. quòd absolute nobis vim inferant, & captiuos ducant, hoc enim fieri libere nostro arbitrio minime potest, vt unitatem significare intendit vim, quã nos propellunt, vt captiuemur & sic: *Captiuum me ducunt, ait, est captiuare me o munitem.* Quo dicimur, impetu pulcherrimo in te, iniquet appetitus ex vestra concupiscentia progenitus ad libidinem: quis impetus tam vehemens te agit ad vindictam, cum quispiam te offenderit. Quæ peccunia cupiditas dum tibi possibile lucrum ardet, id quod ex hac radice pampini? Manifesta sunt opera carnis, que sunt fornicatio, immunditas, luxuria, zelorum fructus, veneficia, inimicitia, contentiones, amulationis ira, rixa &c. enumerat D. Paul. Quando caro impingatur, & suis permittitur cupiditatibus libera, quã validas, quã innumeras profert commotiones? velut

cum radicem nutris, fones & copiose rigas, riorum illam luxuriosos, & fecundos germinat fructibus. Er licet motus hi in seipsis peccata non sint, tanta nihilominus est eorum vis, tantus impetus, vt plerumque ob vestram imbecillitatem captiuos vos ducant in legem peccati, ad quod vos prouocant. Hinc lucem accipiunt duo loca S. Scriptura: Vnus est, quo dixit Christus, de tempore Noe, quando diuina vindicta homines inuenit inuictos & faciosos, & si querias, quid rerum agerent? Respondit Christus: *Erant comedentes, & bibentes.* Solliciti erant de esu & potu. Alter est quòd, si scire appetas, quales tum temporis essent homines, ait S. textus: *Inti: re: pleri erant iniquitate, omnia erant horrida corruptio. Corrupta est terra coram Domino, & repleta iniquitate.*

Sic se habet veritas, vt nobis D. Ephrem Sy. Apud Lirus pro vero affirmat: *Atdebant, omnes in adultæria, supra, incellus, bestialitates, homicidia &c.* At si hoc ita sit, vt S. Scriptura narrat, quòd tota terra esset corrupta, & repleta iniquitate coram Domino, quibus diuinam iritabant vindictam: qua ratione Christus in Euangelio tantummodo notat, quòd intenti essent cibo & potui: *Erant comedentes & bibentes.* Quid? edere & bibere hocine est repleti iniquitate? Voluit Christus ad radicem omnis damni recurrere. Ante dixerat Spiritus S. quòd omnes pleni & superbi essent sceleribus, si huius causam inquiris, & vnde crimina tanta? *Erant* (ait Christus) *comedentes & bibentes.* Hoc idè nobis ponderandum offert de Sodomitis, de quibus Christus eodem loco ait: *In diebus Lot, comedebant & bibebant.*

Quid sperandum (querit D. August.) de terra persecunda, quæ suis visceribus multa eaque mala semina recondit, si eam insuper copiose irriges, nec eam aut ares aut sodas, nisi z zania spinæ & tribuli? quid tibi sperandum de terra carnis vestrae maledicta, quæ tu se totius mali radicem somitem & concupiscentia intelligo, cit. **III.** eumfert, si eam poenitentia aratro nou proficiat. Gula das, sed foueas, & sagines multa potus & cibi causa vi-abundantia: *Spinas & tribulos germinabit tibi di-* riorum. **Gen 3 18.** Hinc bene capimus phrasim quandam S. Scriptura, quæ multoties deserbens peccatorem omni sordidum iniquitate, nobis de hoc nihil aliud dicit, quàm quòd carnem suam opimare, faceret, leginaret Ita D. Gregorius, *Li 1 Mor.* obseruat id quod Christus ait de diuite epulone, *Gen 3 5.* Quæ, rogo te, narrat eius crimina, quibus hanc meruerit pernam, quod, *Mortuus est diues & sepultus*

Epuleus in inferno? De eo non dicit, quod fuerit latro, aut luxuriosus, aut detractor, aut vindicta cupidus, aut scortator: hoc verò solùm dicit: *Induebatur purpurâ & bysso, & epulabatur quotidie splendide.* Quis hoc æstimet peccatum tam enorme? In hoc attende (monet D. Gregor.) quasi in origine omnium genera peccatorum. Quid cogitas euenturum ex vestitu regali & quotidianis splendidioribus epulis, nisi mille sceditates, lasciuias, impudicitias, leuitates; ob quas infelix hic damnatur inquinatus.

Luc. 16. 19. Huic proposito multa loca. S. Scripturæ retulimus lectione dignissima: si ex deliciis & peccantia carnis hæc enascuntur vitia, quid remedium, ut illa reprimantur? refræna illam, castiga illam, afflige eam; Prohibe terra rorem, zizania non producat: aufer equo hordeum, & non subsistet. Hinc ortum habuit tum acuta, tum verba illa reprehensio nobis facta à D. Paulo: fixis ille vos oculis intuetur, qualiter carnem vestram facinoretis, & quàm ex animo, totoque conamine illi in omnibus satisfacere studetis, quæ à vobis desiderat. Deinde anxiam diligentiam, quæ vndeque delicatum frustulum conquitit, vinum maxime pretiosum, selectissimum, lectum mollissimum, hyberno frigore vestem calidissimam, ac caloribus æstiuis refrigerantem, sic ait: *Fratrei, diuitiores sumus, non carnis, ut secundum carnem viuamus,* q. d. Ignoras forte, quid carni illi debeas, quod eam ita nutrias delicate & foueas opiparè. Hoc, quod Dalila Sampson, ut proposito conformiter anno-

Ad Rom. 8. 12. tavit D. Basil, afflictebat ille huic multiet, nec quidquam ei erat ad eum curæ, quàm isti in omnibus gratificari, ablandiri, negare quidquam eorum, quæ postebat nec ausus. Quomodo illi soluit aut satisfacit fallax illa Philisthæa? hoc ipso, quo ei satisfacit; se eidem causam apertiendo, quæ tantæ pollet fortitudine, viribusque cæteris omnibus antecelleret; captiuum reddidit, & manibus tradidit inimicorum. Hoc idem carni tuæ peccati illecebræ, debes, quæ, dum eam, modis omnibus studes fouere, laurissimè excipere, omnia concedere, denegare nihil, trahit te peruersâ & infidelis, & malè ordinatas contra te suscitât passiones, quæ te manibus peccatorum, & dæmonum prodant potestati. Et nemo melius hoc dicere potuit ipso D. Paulo, si enim ille castigans corpus suum, & in seruitutem redigens, sentiebat carnem recalcitrantem, nonos, fortioresque quotidie motus excitantem, quibus eum conabatur captiuum ducere in lege peccati, sicut ipse magno affectu, & doloris

Hom. 2 de ieiunio.
 IV.
Dalila est caro nostra, quæ nos tradit inimicis.

sensu verbis supra citatis ingemiscens conque- ritur, quid faciet vobis? Audi momentem Spiritum sanctum: *Si præstes animam tuam concupisceris, vinum tuas, facies te in gaudium inimicis tuis.* Quem (quæso te) finem accipiet hæc, ita corpus optimate, ventrem colere, cibo potuque distendere, ei vel minimum negare aut subtrahere imbecilles, omnia concedere parati. Famelcis? comedis: sitis? ad pocula curris: grauatis somno? illico ad stratum: paululum laoratis? molli- ter quiescis. Non sic, non sic, sed vinculo fortissimo alligetur, sic faciebant D. Paulus, Anon-us, Hilarton, Dominicus, Franciscus, alii que quàm plurimi, de quibus alius.

S. 7. Secundus ieiunij effectus est, mentem sursum erigere, ad contemplationem autem appropinquare necessarium est ieiunium.

Iam secundum exponimus ieiunij effectum: scilicet hoc vinculum tam arctè comprimes radicem, quod eandem discoopitam seu nudam tenebat, & calo patulam: hoc idem nobis ingerit Ecclesia, & operatur in nobis ieiunium, nempe coarctando carnem nos disponit, ut ce- lum versus mentem nostram eleuamus. Hoc nostrum corpus: pondus quoddam est, cui Deus animam nostram alligauit. *Corpus quod corrumpit, agit, quod corrumpitur.* Notat hæc verba D. Augustinus, quod corrumpitur: Quia corpus, in quo animam corpus non grauat, aut deprimat animam, sed non nisi quia corruptioni subiectum est: quando enim illud Deus creauit, non abolete eam aggrauauit, cum animam non impediret in altissima rerum diuinarum contemplatione; nec in statu resurrectionis graue illi erit aut ponderosum; ita ut, id quod animam grauat corpus est, quia corruptibile est.

Videamus verò, quid sit, quod illud reddidit corruptibile? Clarum est (teste D. Chrysostr.) quod pomi esus corpus mortale effecerit. Ecce hic, quid corpus graue reddiderit, sic ut aggrauet uer animam, vnius scilicet pomi vitus eius in paradiso. Quàm igitur graue reddent illud car- tera poma, quæ in hoc miserabili mundo man- ducamus? Hoc est, quod corpus graue reddidit, ut declarauit Christus: *Attendite autem vobis, ne forte grauentur corda vestra in crapula & ebri- tate.* Auis, licet aquila sit velocissima, si iusto ponderi alligetur, non nisi difficulter se poterit de terra sursum attollere, aut per aëra volitare. si huic pondeti appendas aliud, ex plumbo, aut lapide,

alimentum. Heu infelices (ingemite) an non vobis constat, quod raptus in tertium caelum, ille sit qui ait: *Castigo corpus meum & in servitutem relinquo.* Ille, qui in labore & arumna, in vigiliis malis, in fame & sit, in ieiunio multus, in frigiditate & auditate, Corpus suum affligebat. *Qua silos novos Epicureus* (sic tonat D. Ambr.) *nova schola misti: O sulum v. l. sem, qui s. h. l. s. r. i. b. i. s. r. a. m. i. s.* & *amaris pascebat Prophetas.* Contra eisdem computationem habet D. Bernard, dicens, eos magis vocandos populos Hypocratis & Galeni, quam Christi discipulos, qui sapientiores sunt Medicæ artis, quam Evangelij professores.

VI. Hinc etiam traho causam, unde tam ignorantis sitis orationis, & contemplationis, ut vobis hi discipuli Arabici videantur, idq; causa sit, quod non contingant vobis, neque vos tangant, sed Monachos, Religiosos, & à mundo segregatos. Quam parum nollis, quot oratio partes contineat, & quid vos ad contemplationem disponat, quanto minus, quomodo illam exerceatis? Multum vos prestare putatis, quando orationem vnam vocalem ore tenus pronuntiat, sine spiritu, sine consideratione, sine attentione eorum, quæ dicitis: & in hac quidem statim fatigamini, obdormitis. Si vero, parumper à somno vos contineatis statim videre vos liceat oscitantes, patens signum vestrae socordiae & ignaviae. Hoc inde oritur, quod corpus geratis graue, & carnem vestram perulcam, nec mirum, utique hene fascino tam, quæ sit tibi promptior ad garrendum, quam orandum, & multo celerior ut curis ac cogitationibus circa profanas mundi vanitates discurtat, quam ut ad connexa calorum properet. Hoc arguebat D. Hier illa sententia de Græcis, quam Epist. ad laudat: *(Eulchrè dicitur apud Græcos, & nescio Nepotis an apud nos aquè resonet. Linguis venter non gignit mentem tenuem.)*

§. 8. Tertius ieiunij effectus est, dona à Deo consequi: cui molesti sunt, qui hoc formidant, similes Elephants.

V. Ieiunium: quod vinculum ferreum operatur circa radicem, hoc erat, quod eam aptaret caelesti tori suscipiendo: *Rose calis singatur,* estque tertium, de quo laudat Ecclesia Deum, per ieiunium *virtutem largiris & premia.* Nihil adeo frequens in S. Scriptura nobis proponitur, quam efficax medium caelestes fauores obtinendi, hoc esse ieiunium: Ob qua n. causam D. Basilus ieiunium vocat *Sanctorum thesaurum,* licet enim diues quispiam, qui thesaurum possidet, si

quo indigerit, manum in illum mittit, ita Sancti ad ieiunium recurrunt. Optime hoc intellexit Ieiunius Moyses, cum nullâ re aliâ ita sibi presidio fue. Sancti rit, ut quidquid vellet, à Deo impetraret, quàm est thei ieiunio; sicut ipse paulò ante mortem ferebatur sanctus beneficiorum omnium recolens numerum, re. *Deus 18.* censens insuper tres adstupendas *Quadragesimas,* quas celebravit, singulas earum quadragesima dierum & totidem noctium. Quocirca cum primum populum de *Ægypto* eduxisset, desiderio desideravit à Deo tantam obtinere gratiam, ut cum eo loqueretur facie ad faciem, ut amicus solet amico colloqui, & diuinam eius le. *Dei 19.* gem acciperet, clarâq; eiusdem notitiam, omnium denique mysteriorum, quæ in ea continebantur. Ut verò rem tam prodigiosam, & hæc eam inauditam, singulare hoc privilegium conquireretur, illico manum misit ad ieiunium, tam strictum ut cõtinuus quadragesima dies & noctes comprehenderet, quò absolutò, quidquid optauerat adipisci nactus est, sic ex D. Hier. Audia. *Lip. 20.* mus autem illum de hoc suo tam celebri ieiunio trahe loquentem: *Perseveravi in monte quadragesima diebus, & quadragesima noctibus, panem non comedens, & aquam non bibens deditque mihi Dominus duas tabulas lapideas.* Sed paulo post offendit populum Deum illâ tam infamâ & pudendâ vituli Vanitatis consuetudine adoracione toti mundo notissimâ, ob quam statuit Deus totam hanc faciem populi disperdere. Recurrit Moyses, manumque mittit in thesaurum suum, ieiunium inquam idque tam strictum & continuum, ut denuò quadragesima diebus ac noctibus omni cibo & potu abstineret, quo tantæ culpæ consequitur indulgentiam. *Pro. Deo 21.* cidi ante Dominum sicut prius quadragesima diebus & quadragesima noctibus, panem non comedi, & aquam non bibens propter omnia peccata vestra. Anno reuoluto, dum Deus vellet populum in terram promissionis inducere, pro eo, ut illi pro tanto beneficio gratias agerent, ecce profuerunt omnes, blasphemæ, diffidentes, increduli, Deo infideles, inelamant, quod eos impotens sit possessores constitucere terræ Chanaan, & gentem potentissimam debellare, quæ eam incolebat; Ob quod peccatum: mandescens Dominus, omnes scdâ consumi peste decernit. Reuertitur Moyses, & manum iam tertio mittit in thesaurum suum, illud rigorosum ieiunium alioquin quadragesima dierum & noctium, cuius rei gratiâ Deus remissionem concessit omnium totius populi peccatorum. *Es. i. c. coram Domino quadragesima diebus, & quadragesima noctibus.* Elias quæ beneficia ieiunio non obtinuit? *Es. 22.*

relocari, & de facto eius reuocationem audierunt. Quibus igitur talem gratiam meruerunt, quo vti medio ad sententia reuocationem? Seruatum lego ieiunium, de quo superius, quo mortis sententiam reuocari meruerunt: Fuit & illis concessa remissio & vita: Hoc est enim, quod quis exequendo, vt deest, obtinet à Deo beneficia magna, gratias singulares, absolutiones minimè expectatas, & misericordiam admirandam.

D. Cyp. Ultimo perpendenda venit D. Cypri. sententia resolutoria, quã hanc concludit materiam. Neminem Sanctorum quidquam à Deo accepisse absque ieiunio; hæc eius sunt verba. (*Quotquot viros virtutum videmus, sine ieiunio non legitimus ascendisse, nec aliquid magnum moliti sunt, nisi prius abstinentia præcessisset.*) Hinc ieiunij collige necessitatem. Si queris Dei gratiam, ieiuna; si peccatorum remissionem, abstine; si bonam iustitiam confessionem, moderantiam serua; si orationem deuotam, temperanter viue; si vt prospere succedat tibi contra proximum iuridica contentio, iter, matrimonium, Quadragesimæ initium, &c. ieiuna. Hinc D. Chryf. demiratur homines, tempore accedente ieiunij, illud cum formidine & anxietate prætolari, præmouentes se multo cibo & potu, & mille conuersionibus, coplanè modo, quo, dum hostes imminet, vrbenis armis suis cincturi, omnes sibi prouident de rebus necessariis. quibus resistant inimico, vt illis nequeat damnum inferre. Hortent ieiunium, vt feram, quæ eos dilacerat aut occidat.

Hom. 1. de panu.

Tab. 6. 4. Quid pulcem times quasi ab eo deuorandus? ait Angelus, attrahe illum, tibi affimo, quod non solum non tibi non inferet necem; quin potius, in hoc later domus tuæ; patrisque tui certissimum remedium. Debilitatem times? Porro hæc prærenditur in salutem tuam, vt carnis tuæ petulantia deferueat, & proterua infirmetur. Anxiatis quod requiescere non possis? Porro, hoc tibi maximè conuenit, vt vigiles, & te ad vitæ exitus emendationem. Admirabilis est illa D.

D. B. Tract. de vita solit. Bernardi ad fratres de mōte Dei, doctrina. Supponit carnem domandam esse, non occidendam, nec reddendam illam ad diuini fauulatus opera inhabilem: at retrahere nos minimè debet leuis quidā timor; quod si caput doleat, aut langueat, non ob hoc omittendum ieiunium, nec carnis deferenda mortificatio: *Iustum est vt caput aliquid quando doleat in seruitio Dei, quod olim sape vsque ad dolorem laborantis in vanitate sæculi, esurire ventrem vsque ad rugitum, qui sape repletus est vsque ad vomitum.* Admiramur sententiam Spiritus S. quã vt perditum execratur hominem

duplici corde: *Va duplici corde.* Videtur ad id al. Escl. 1. ludere, quod Elianus refert de Elephante, ipsum videlicet duo corda habere, vnum fortissimum, Eliphas vt integrum exercitum adorti non vereatur, seu duo haerentem ex quadro lapide, seu quercum instillatæ concurris altissimam: Alterum pauidum adeo vt eum dures minimæ terreat, stupefaciant, & solo aspectu fugam incutiant. Paruulâ sanguifugâ terretur, rubros vermiculos horret in aqua genitos, ad grunitum nefrendis fugit, ad canelcontis præsentiam seu contutum, qui est instar lacertæ, trepidat, quinimò & musculum reformidat. Libere te Deus à talibus hominibus, qui ex vna parte cor habent intrepidum, infractum ad maxima mundi pericula: ex alia vero, tam puerile, & pauidum, vt rebus nihili treantur. Quot sunt eiusmodi?

Vos, qui ad delicias vestras nocturnum aërem non timetis, nec eiusdem pericula, nec celo huc lucrum mores decidendos. Vos, qui biduum lussibus consumitis absque cibo & potu, aut loci mutatione, nati. Vos, qui ob conspirationes vestras non trememini gelu, niue, bombardis. Vos, qui ad venationem vestram quadriuanas fulmetis in medias discurrendo per iniua, & deuia, per dumeta & spiritata; vnius autem diei ieiunium vos detretet, vna disciplina metum incutit, vnius noctis vigilia affigit, vnum panis & aquæ prandium expuelctis. De his per Prophetam suum conuenit Deus: *Factus est curfus eorum malus, & fortitudo eorum dissimilis.* Homines qui tanto impetu ad malum currunt, vt nihil eos possit detinere, vt effrenes equi, acuto suæ pulonis calcari instigati, euriunt ad adulteria, impudicitias, vindictam, vsuram, lucrum iniustum; & hæc est eorum dissimilis fortitudo: q. d. Hi qui tantâ vigent fortitudine ad malum, vt nihil sit quod timeant, nec calorè, nec frigus, nec aërem nocturnum, nec famam, nec sitim, qui perdurare possunt duas tresve noctes ludendo, & quatuor aut quinque horis astuti domus alicuius angulo iacere, ob leuem voluptatem, nihili faciunt pruinis hybernales. Videbis eos tam pigros, debiles, infirmos ad bonum, vt vires non habeant ad vnius diei abstinentiam, nec ad penitentia opera: quorum quodlibet abhorrent, velut hostem fortissimum, planè inualidi, vt illi fortiter & alacriter sese opponant. Ad omnia hæc eis animus & cor deficiunt. Hoc idem est, quod dixit Spirit. S. & exposuit D. Gregor. a. *Cor sultorum dissimile est.* Cor tam generosum, vt vultum cuiuslibet laboris & impendio exponat, quando de lucro & voluptate agitur, verum adco marcidum, & flaccidum.

ad bonum, vt ei vires deficiant, vel ad vnicum
 ieiunium, eleemosynam, & disciplinam. *Vt qui
 potentes estis ad bibendum vinum (ait Dominus)
 & viri fortes ad miscendum chriſtatem &c. opus
 autem Domini non respiciunt.* Ita vt ad parau-
 dum malum, diabolo feruendum flocci facias
 abſtinentiam, pericula, vigilias, panem & a-
 quam. Vt verò Deo deferuias, omnia tibi mor-
 tiferam ingerunt formidinem. Sic autem orat
 Ecclesia sacrum hoc tempus incipiendo: *Proſta
 fidelibus tuis, vt ieiuniorum veneranda ſolemnia
 & congruâ pietate ſuſcipiant, & ſecurâ deuotione
 percurrant; vt illis ieiunium hoc, non ſolum
 non noceat, ſed plurimum proſit ad ſalutem.*

§. 9. *Secundus Labor: Expoliendus eſt homo in
 ordine ad Deum, in eum cor ſuum dirigendo,
 quod ipſe Deus præ cæteris inuenit.*

Secundum vult Chriſtus, vt ex altera parte
 dolemus lapides, ipſos diſponendo in ordi-
 ne ad Deum. Inæqualitas maxime homi-
 ni uocia hæc cenſeri poteſt: quod tam ex
 tranſuerſo & obliquè Deum aſpiciat: ad eum
 bonum omnè non referendo, quod operatur, nec
 ad eius gloriam & famularum; ſed quod ſui
 memor, Dei verò immemor, propriam præten-
 dat gloriam, honorem, æſtimationem. Hæc e-
 rat primaria hypocritarum diſconuenientia, ob
 quam in eccleſiæ ædificio minime poterant col-
 locari. Vnde neceſſarium eſt, bene te diſponas in
 ordine ad Deum. Quomodo fiet illud? oculos
 veſtros (docente Chriſto) ſurſum elatos habete
 & velut clauis affixos in eum dirigite, præten-
 dentes in omnibus veſtris bonis operibus, non
 placere hominibus veſtram ſeclantes laudem, vt
 hypocritæ, ſed eius oculis, & ad eius gloriam
 omnia diſponentes.

Nolite fieri ſicut hypocritæ, criſtes. Et in hoc
 conſiderat Chriſtus, quod à nobis deſiderat
 in Euangelio, cum illo, quod reſpoſit Prophetæ
 Joel in Epistoſa: *Sanctificate ieiunium;* quod
 declaratore D. Hieron. proprio idiomate ſigni-
 ficat facite ieiunium ſanctum. Parui ſunt enim
 fructus, quo quot ieiunia peragis aut potes pe-
 ragere, viſi ſancta ſint, & Deo accepta; &
 quantumlibet vos componant in ordine ad vos,
 mortificando omnes carnis veſtra motus & paſ-
 ſiones, & ſenſualitates, ſi ea non dirigas in ordi-
 ne ad Deum, vt patet in ieiuniis illorum per-
 uerſorum hypocritarum, qui facies ſuas demo-
 ſtrabant ea intentione, vt ab hominibus velut

ieiunatores, abſtemij & ſancti colerentur. Tu
 verò te diſpone in ordine ad Deum, moſter
 Chriſtus, quod facies, ſi in eum oculos tuos,
 cor, & intentionem direxeris. *Tu autem cum iei-
 unas, &c. ſed latere tuo.*

Nomine ieiunij, intendunt D. Aug. a & D. a *Tyrſi.*
 Baſil. b Chriſtum intelliget; & à nobis flagita-
 te omnia opera mortificationis, poſſumus info-
 per capere omnia virtutum opera: quia ad hæc l. 2. 99.
 omnia multum conducit ieiunium. Deſiderabat *Euang. e.*
 Chriſtus Dominus noſter quod opera illa, quæ 16.
 multo nobis conſtant labore, nobis non perde-
 reatur, ſed lucrum facerent: *Optas & tu hoc de ieiunio
 idem? Opto. Quando igitur ieiunas, aut legis,
 aut obis ſtationes, aut das eleemoſynam, aut capis
 diſciplinam, aut conſueris, aut communicas
 &c. oculos tuos in homines non deſectas, vo-
 lens ipſis bonus videri, vt te ipſi tanquam ſan-
 ctum vereantur: ſi enim hæc tua ſit mens & in-
 tentio, hoc ſolo potes reputare tibi ſatis factum;
 at dirige illos in ſolum Deum, quærens illi ſancti
 gratificari & complacere.*

Nunquam fuit Deus læto, nec manum mi-
 ſit, vt aliena reperet, ſi ieiunium tuum, eleemo-
 ſynam tuam des oculis hominum, vt illis ſati-
 entur, ne timeas, quod illa ſibi rapiat Deus, aut
 tibi pro illis ſoluat; *Quæris vt ille tibi ſoluat?
 quæro. Opera tua agito propter illum ſolum.
 Admiror diſcurſum D. Aug. Deus non indiget,
 nec vobis, nec veſtris operibus propter ipſamet,
 quia nec quanto abſtines, panis eius parcis, nec
 quando vigilas, bona eius cuſtodis, nec quando
 eum ſanctificas, ſanctum facis; nec quando das
 eleemoſynam, ei famem euecas: ſatis enim tri-
 ta eſt illa Davidis proſtitio: *Honorum meorum
 non eges.* Illa quoque Eliu amici Iob, *Si iuſtū
 egeris, quid donabit tibi? &c. Filium hominis ad-
 iuuabit iuſtitia ſua.* Satagebat Spiritus S. hanc
 probare veritatem, ſupponens pro vero, Deum
 eſſe omnium creatorem, & quod fuit tota æternum
 eſſe ſine ipſis. *Qui viuunt in æternum, crea-
 uis omnia ſimul, Deus ſolus iuſtificabitur, & ma-
 net inuictus Rex in æternum.* Hæc vox (ſolus iu-
 ſtificabitur) ſignificat quod ipſe ſibi ſufficiat, ni-
 hil illi deſit; ex hoc principio ſtatim inferit, quod
 inſollatenus Deus hominis operâ indigeat, nec
 eius, quantumcumque poſſit agere. *Quid eſt ho-
 mo, & quæ gratia illius? & quid eſt lopum, cuius
 quid nequam illius?**

Miſit quondam Deus per Prophetam Zacha-
 riam, vt quibuſdam hominibus, diceret, quibus
 videbatur, quod ſibi multum Deum deſideraſ-
 ſent: quia multoties ieiunabant, vt ſcire

Serm. 136
 de ieiunio
 11.
 Deus non
 eget no-
 ſtrorum
 operum.
 Iſai. 45. 2.
 Iob 35. 7.

Exod. 17. 3.

Ecol. 28. 2.

quod sibi nec atomo valeret omnia eorum ieiunia. *Cum ieiunaretis & plangeretis, numquid ieiunium ieiunastis mihi? Quid mihi per hoc dedisti? quid mihi inde lucrū, quod ieiunes, aut non ieiunes? Ad quod Deus oculos figit, & id quod maximè desiderat, est cor tuum ac voluntas.* Hoc dixit Spiritus S. id esse quod creando hominem ab illo Deus præterdat, *Deus creavit de terra hominem, & secundum imaginem suam fecit illum &c. Creavit ex ipso adiutorium simile sibi &c.* quid ab eis exigebat? Ad quid aspexit? *Posuit oculum suum super corda illorum.* Non posuit oculos suos super manus ipsorum: hoc enim faciunt, qui aliorum operâ & donariis indigent, ut ait Dauid de illis Iheruis & ancillis, qui eos defixos tenent in manibus dominorum suorum ac dominarum: *Sicut oculi serutorum in manibus dominorum suorum, & sicut oculi ancilla in manibus domina sua.* Hoc quod de te flagitat Deus, cor tuum est, ac tua voluntas; hanc petit, hanc desiderat, hac illi satisficit, hac deincitur (ut alio loco dicemus).

D. Hinc deducit D. August. quàm magnum nobis Deus præstet beneficium, cum atali nos liberet sollicitudine, quæ nos posset graviter affligere, sicut quondam hæc cura presat D. Prophetam Mich. ubi totus anxius quatit: *Quid dignum offeram Domino? Si enim tenentur iuditi cum muneribus recurrere ad Reges suos & Principes, in suæ subiectionis recognitionem; si tenentur Principibus offerre dona in grati animi signum, & resetas eius quod sperant sui, qui ab eis magna receperunt beneficia, & privilegia nobilitatis, qui ab eis dependent, adhuc maiorum spe ducti; quàm archè tenetur homo Deo occurrere oblationibus suis, ut Regum Regi, & Dominorum Domino, à quo recipit, & recipit esse suum, vitam, respitationem & quidquid habet in ordine ad naturam, & beneficia, quæ omnem excedunt considerationem in ordine ad gratiam, ac expectat eam, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec potuit cor hominis, in ordine ad gloriam, imaginari si convenire debet munus eius, cui offertur, magnitudinē, quod dignum Deo offerret, & quod supremæ atque altissimæ correspondeat Maiestati? *Quid dignum offeram Domino? Quid? tantane iunt maiestate digni agni, & vituli, quin etiam omnia terræ animalia, imò & ipse meus primogenitus? Numquid offeram ei holocausta, & vitulos anniculos &c. Numquid dabo primogenitum meum? An super quidquid aut habeam aut possim ei offerre, hoc totum eius est: & licet Dei non**

esset, nihil eius indiget, nec meis alitur vacet, nec outibus meis patitur, nec auro meo fulget splendens, nec ditescit argento: quam ipsationem declarat ex ore Davidis Regis: *si iuramento non dicam tibi: meus est enim orbis terra, & pleni iudo eius, &c. Numquid manducabo carnes turorum, aut sanguinem hircorum potabo? Ne te afflikeris, ait S. Doctor, extra te quærens quod offeras Deo, & ei placeat: hoc enim ipsum intra te continet, cor, inquam, & voluntatem tuam. *Sandè in te habes, quod offeras. Noli extrinsecus te comparare, sed dic: In me sunt Deus vota tua, Noli extrinsecus pecus, quod mactes, inquirete, habes in te, quod occidas. (Sacrificium Deus spiritus contribulatus.) Hoc præcipuum Deus considerat, aptat, & à te reposcit; cætera verò in tantum admittit & præcipit in quantum cor, voluntatem & spiritum habet, quo illa ei offeris, nulla denique erit Deo grata oblatio, si eam ex corde non obtuleris. Proinde, primam, quam à te poscit, oblationem, & super quam ponit oculos suos, cor, voluntas & spiritus est.**

Quando Dominus descendit super montem Sinai, legem populo suo daturus, præscriptis iam moralibus præceptis, decē scilicet præceptis Decalogi, & post hæc iudicialibus, utique bono plebis reprimi necessariis, quæ proinde statim iussit; & mulgari; processus est ulterius ad ceremonialia, tabernaculi, altaris, sacrificiorum, oblationum, quas sibi voluit præsentari, & ante omnia, pro fundamento in hac materia ponit, & præcipit Moysi ut omnibus indicet, ut quisquis illi quidquam offerre intendit, sciat primam oblationem esse debere cordis sui ac voluntatis, *Loquere filiis Israel, ut tollant mihi primitias: ab homine qui offert vitonem, accipietur eas.* Notavit hæc verba Rupertus Abb. & singulariter ea perpenderit Cardinalis Caietanus; ubi aduertit, quod Hebraus textus legit: *Ab omni homine, qui sponte valet ipse cor eius, accipietur elevationem meam.* Transiit Lypoma. *Ab omni homine qui sponte offert cor suum, vel ab omni homine, qui voluntarie exhibuerit cor suum.* Duo inquit Caietan. requirit Deus à quocumque, qui voluerit aliquod Deo sacrificium offerre, vel obsequium spirituum, ut voluntarium sit & ex corde: *offeret spontaneè.* Secundum, in tantum sit voluntarium, ut cum oblatione pariter coniungatur ipsum cor ac voluntas: illa enim est, super quam primario Deus oculos suos ponit. *Cõditiones offerentis Deo, deservit ab ipso Deo dux. Altera quod sponte velit, altera appositivè, quod cor eius velit; vult enim quod non solū sponte, sed ex intimo cordis dei offerat.*

quicumq; offeri. Illas, quæ tales non fuerint, oblationes, non vult Deus in cõputũ suum acceptari.
 Hoc mandatum intimaui Moyses populo istem verbis quibus Deus illi hoc proposuerat.
 Iste est sermo, quem præcepit Dominus. Omnis voluntarius & proo animo offerat Dominus: aurum, argentum, & es, hyacinthum, & purpuram, coccumque his tinctum. & byssum pilos caprarum.
 Certe ordinem (monet Caiet.) Primò significat conditiones offerentis vt sic talis, qui ex corde & voluntariè offerat: & deinceps signat illa, quæ possunt offerri, aurum, argentum, & c. vsque ad pilos caprarũ. Tam bonus est Deus, vt res tam viles recipiat, verũtamen hoc ita est, supponendo primũ cor, quã illas vt clariũs ostendit in sacrificiis Abelis & Caini, de quibus Spiritus S. ait eum primò spectasse voluntatem & cor offerentium, quã ipsa oblata. *Respexit Dominus ad Abel & ad munera eius, de quibus infra.*

Est equidem hoc nobis, magnum beneficium per hoc quòd Spiritus S. exponit propriis suis verbis: Spiritus inuentum Deum queritur, & in respectu illius benedicetur. Querit Deus in seruis suis Spiritum, & pro eius mensura dabit illi benedictionem suam & præmium. Per Spiritum intelligit cor & voluntatem: sic explicat D. Bernard. a. corde enim & voluntate indigos vocat Deus pauperes spiritu. Hic ille est, quem querit Deus, & ponit super eum oculos suos, hoc est, ad opera facta ex corde, cum spiritu & viã. Olim dixit Christus: Spiritus est, qui viuificat, caro autem non prodest quidquam. Opus sine voluntate, caro est sine spiritu, est mortuum; opera viua petit Deus. Holocausta multata offeram tibi, promittit David. Hi locustæ vitulorum p̄na medullã, quia parum ori sapere os medullã vacuum. Hoc (teste D. Aug.) voluit Deus nobis significare per Moysen, quando ait: Considerabo nouissima eorum. Et quod de Deo vobis loquitur Iob: Vniuersorum primipse considerat. Quia in omnibus que agitionis intendit, magis quã actum operationis intendit. Quandoquidem & homines nobiliores ingenio, in eo quod illis offerunt, magis intuentur honam voluntatem, & ætius ipsa cordis affectu obligantur.

Stupendum quid narrat nobis Fortunatus. Auctor veteranus, a. quod conscripsit de vita S. Hilarij Episcopi. Mortuus multa edidit miracula, accesserunt ad eius sacellum mercatores duo panem offerentes: cereum magni ponderis. Ait alter alteri: Offeramus panem istum miraculi scire integrum sancto illi, qui licet sic mino-

ris pretij, spero ei gratiam fore. Contestatus est alter, se nolle parti suæ cedere & illam perdere: nihilominus, accessit alter ad altare, & in nomine amborum integrum panem obtulit, ponens eum in altari. Illico in conspectu omnium qui aderant, diuidebatur panis ille per medium, & Sanctus ille recipiens, partem eius, qui eum offerebat ex corde libero & bona voluntate, alterum quasi seculo exploderet, fortiter reiecit: hoc factò indicans, nullatenus se hoc acceptare, quod liberã non offerebatur voluntate.

Hoc idem egit insignis & fortissimus ille Martyr Mamantus, vel vt alij Mamas; de quo hoc D. Gregor. Nazianz. refert: Imperator Constantius duos habebat confobrios, Gallum & Iulianum, qui cum essent adolescentes, & præclara sancti Martyris Mamanti. facinora attingerent, resoluere ambo permagnificum & regium super eiusdem sepulchrum templum extruere, cuius inter se dipartiti sunt structuram, vt hic medietatem vnã, ille verò alteram susceperet ædificandam: prospere partem suam Gallus, vt pote pius, fidelis, deuotus absoluit, Iulianus verò minime: cum enim fundamenta templo foderet, tota contremuit terra, vbi sepulchrum erat Martyris Mamantis, & pars illa corruit: erat enim Iulianus, impius, & aggressus est opus illud, tantummodò vt operi moni plebis satisfaceret: Si hoc egerit Sanctus ille, quid faciet Deus? si oculos suos Sanctus hic posuit in cor eius, qui panem offerebat, & est intuitus eius voluntatem, & intentionem perpendit, quid aget Deus? Nemo dubitat, quin id, quod integra non offert voluntate, illud tibi in faciem sit reieclurus, conformiter verbo illi: Dispergam super vultum vestrum sterus solennis vestrarum.

Semper admiratus sum quod S. Scriptura nobis narrat de Chaldæis & Babylonis, eorumque magno Monarcha Nabuchodonosor. Refert Hieremias Propheta; principes eius iniuste consilium ac dixisse: Offenderunt eius Hierusalem grauius Deum suum, qui idcirco eis minatus est per manus nostras ciuitatem & oppidanos castigaturum, consultum igitur est, vt accingamur ad exequendam huius pœnæ sententiam. His auditis decreuit Nabuchodonosor validum exercitum conscribere, ascendere contra Hierusalem, & ciuitatem cum ciuibus demoliri. Hostes eius dixerunt, non peccabimus, pro eo quod peccauerunt Domino, decori iustitiæ, & expe-

Orat. i in Iulian.

Malash. 2. 3.

21

Extr. 50: 77

decre.

decretum per duces suos & exercitus, & in tantum placuit eorum opus Domino Deo ut eos sanctificatos suosque seruos nominauerit, factus quod eis praecepisset, hanc sententiam exequerentur in Iudaeos; ita loquitur. *Ego mandauis sanctificatis meis, & vocauis fortes meos in ira mea* &c. *Dominus exercituum praecepit militibus belli:* Et per prophetam Hierem. *Pro eo quod non audistis uerba mea, ecce ego mittam & Assuram uersas cognationes Aquilonis, & Nabuchodonosor Regem Babilonis, seruum meum, & adducam eum super terram istam &c.* Et in alio loco. *Ego dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosor serui mei.* Insuper cum Rex ille armis suis circumisset Hierusalem aequalans incendio, & ciuitatem & templum, habitatorum quosdam occidens, alios in captiuitatem ducens, ostendit Deus sibi opus hoc placuisse. Sicut in simili occasione uocauit ad se prophetam suum Ezechielem, & confitens cum eo, ait: O, Propheta, iam tibi notum est, Regem Nabuchodonosor, & Principes eius, & exercitus labore permagno mihi deterruisse, nec licitum milites ullum recepisse, nec aliud quoddam beneficium obtinuisse in satisfactionem tanti laboris. Certè aequitas requirit, ut illis satisfaciamus; proinde statui illis tradere maubias & spolia Iudaeorum, quos puerunt, sicut tortori traditur latronis suspensae tunica *Fili hominis, Nabuchodonosor Rex Babilonis seruis fecit exercituum suum seruitute magna &c. & merces non est reddita ei, neque exercitus eius.* Contemplare (obsecro) Regis huius opera, quae adeo Deo placuerunt. Attende, quam ex uoluntate Dei fuerit id omne, quod ipse & milites eius effecerunt: uerumtamen scito, quod Deus se ab illis tam grauiter offensum quereret, ut multis ante temporibus, uoluerit ut propheta suos Isaias prae-diceret, à Deo Regem illum castigandum, omnes milites perdendos, & terram eius desolandam, ob id quod contra Hierusalem commiserant. *Oratio Babilonis incipit propheta Isaias, audite supplicium, quod Deus super Babilonem est sumpturus, & prosequitur mille nimis ei intentans: Et erit Babilon illa gloriosa in regnis, in clyta superbia Chaldaeorum, sicut si uerit Dominus Salsoman & Tamorrhann. Non habitabitur.* O caelorum Deus, quid hoc? Ex parte uoa, dicitis tibi placitum: quod Rex ille exercitu suo executus est; ab altera uero, ita grauiter te offendis exasperatum; ut aeternum omnibus exitium clademque miviseris. Cum hoc propheta agis iustum esse illis laborem suum solui, quo laborauerunt ad mentem uestram & famu-

latum. Cum alio uero illis eadem crudelissimam intentas: Reuera autem & ipso effectu omnes illos neci crudelissimè tradidisti, ut refert & propheta Hierem. *Isai. 13.* Casus hic est, quem Deus exposuit per Isaiam, quod certo certius, opus illud, quod Rex ille uiribus & armis exercituum suorum effecit, bonum esset in quantum poena decreta à Deo, ob peccata populi sui, ac ciuitatis Hierusalem, & ad eum finem Deus ita illam disposuerat. Verumtamen opus bonum non fuit, secundum quod procedebat Rex ille, & Principes & milites eius; quia id non egerunt, ut Deo complacerent, aut famularentur, neque eà intentione, ut ille ex hoc glorificaretur, nec tale quid cogitabant, sed proprii honoris ambitiosi, & intentione superba, quae ipse Rex, & exercitus eius intendebant occupare Hierusalem, & sibi dominium arripere totius Regionis, omniumque ciuium: sibi persuadentes, quod brachij sui fortitudo, & 100 Deus esset, qui ciuitatem, ac ciues in eorum traderet potestatem: Optimè hoc ipsum Deus professus est per Isaiam: *Ua Assur uirga furoris mei &c. Ad gentem fallacem misit eum, & contra populum furoris mei mandabo ei &c. ut perdat illum in concubitu suum &c. ipse autem non sic arbitrabitur, & cor eius non ita extulimbit, sed ad conterendum erit cor eius &c. Dices enim: Numquid non Principes mei simul Reges sum? &c. Hoc erit; (ait Deus) faciet Rex quod uolo, ut fiat; quo meae iustitiae satisfiet, castigando peccata populi mei per manum eius. Verumtamen opere illo ad latus seposito, inibo rationem cum corde eius, inquiram intentionem eius, quid in illo opere pratenderit in quantum laborauit ipse cum suo exercitu, ut omnibus pateat, quod hoc non egerit, ut mihi complaceret, ad ideo solum, ut ambitioni, & superbiae suae satisfaceret & hanc eius peruersam intentionem seuerius castigabo. *Et erit, cum impleueris Dominus cuncta opera sua, in monte Sion, & in Hierusalem, uisitato super seruitum magistri cordis Regis Assur, & super gloriam altitudinis cordis eius.* Peracto iam opere, licet id quod factum est, sit in se secundum beneplacitum meum, desectam oculos meos ad cor, ex quo hoc prodiit, & quo hoc fecit, examinabo intentionem eius, secundum quam ei uel soluum, uel eum puniam. Ex quo uidere licet id, quod modò declaramus: quod Spiritus impentium Deum queritur, & in Zelli respectu illius benedicitur. Possunt equidem opera uestra in se esse optima, excellentissima, & quibus id agatur, quod Deus intendit, ut fiat: aditus*

Isa. 13. 3.
Hier. 25.
9.
VI.
Difficilis
scripturae
locus ex-
ponitur.
Hier. 27.
6.

Ezech. 6.
29. 18.

Isai. 13. 1.

Tr.
nu.
Cy.
Lib.
Cura
Car.
lit. or.
Cura
misa
falsip.
facit.
cum
Gep.

aditus pauper, relemptus captiuus, hospitalis domus restaurata, amplifatus cultus Diuinus; vt autem tibi Deus soluat, eò quòd hæc & illa egeris: non tantum confiderat in his, id quod agis, quantùm cor tuum & voluntatem, ex qua hoc agis, & ita licet opera vestra in se sint præclara, bona & proficua, attendit nihilominus Deus ad voluntatem vestram, examinans vestram intentionem, cor & spiritum, hoc enim expendit Deus, & super hoc ponit oculos suos.

¶ Cum accepto tempore, ego iustitias iudicabo. q. d. Ne tibi persuaseris, iam omnia perfecta esse, dando elemosynas, ieiunando, obeundo stationes visitando hospitalia, licet illa opera in se sint iusta & sancta, aliter longè ea Deus conuerteret, circum circa considerabit, iuxta eam intentionem, quæ ex corde profertur, examinate quid in eis ob oculos mentis habueris, quid te ad illa agenda permouerit & intigauerit: quia tantum tibi retribuet, secundum quod intendisti eius gloriam & seruitium. *Spiritus qui rursus &c.*

¶ Congrauemur huic materie declarauimus hoc quod prælibauimus, quod Spiritus Sanctus de primæuis patribus nostris ait, mox vt eos creauerat, posuit oculos suos super corda eorum.

§. 10. Non tanti Deus opus est, quanti ipsum cor: est autem hoc in magnum bonum nostrum, vt possimus facere inuent. orem oculorum: sic loquitur Salomon.

¶ Hanc tradunt Doctores causam (& quid quid ad hanc materiam pertinet, luculenter scripsit D. August.) cur Deus Abelis sacrificium approbauerit, reiecerit autem illud Caini; quando enim accessit Abel Deo oblatum sacrificium, in sacrificio primùm omnium posuit cor suum, & seipsum; vnde conuertens Deus oculos suos ad sacrificium, primò vidit ipsum Abelem & cor eius, deinde intuitus est ipsum sacrificium. *Respexit Dominus ad Abel & ad munera eius,* & ideo acceptauit tanquam vitulum, cum cor haberet vitæ principium; verumtamen cum Cain sacrificaturus ade, posuit vitulum & nudum sacrificium, non apponens cor suum, nec seipsum, vnde velut sacrificium mortuum sine corde, sine vita, illud Deus non respexit, non acceptauit, à se repulit. Et quidem in sacrificio Iulij Cæsaris cum tantum ab hoc distet, augurati sunt arripices vt signum mortis, quod vitulus diis sacrificandus corde caret, vt refert Appianus & nos aliis retulimus. *Hieron. Bapt. de Lanza, Tom 1.*

Quod inspicit, attenditque Deus, corest. D. Augustinus illud exponens Psalmi quinquagesimi: *Sacrificium Deo, spiritus contribulatus. Quid?* inquit, cogitasse Dominum sibi tauros, sibi vitulos acceptare? Olim ea grata habuit, in quantum figura erant, & ea acceptat secundum cor tuum, quo illa dedicas. *Vitule Dei placare vinctam? Offer, quid? sanè in te habes quod offeras. Noli extrinsecus ibura comparare. sed dic, in me sunt Deus, vota tua. Noli extrinsecus pecus, quod mactes, inquirere; habes in te quod occidas: sacrificium Deo spiritus.*

¶ Petit & vult Deus sacrificium viuum. *Hosiam Ad Rom. viuentem,* ait D. Paulus. Nec esse potest sine corde vita, de quo ait Spiritus Sanctus: *Ex ipso visa procedit.* de quo latius. Et hoc tibi maxime con- ducit (inquit Spiritus sanctus) quia in respectu illius benedicitur: Soluet tibi Deus in respectu illius, quod viderit in corde tuo, in voluntate tua, & in intentione tua. Ex nobis ipsis pauperes sumus, si nobis tantummodò Deus vellet componere in respectu manuum nostrarum, paruum esset præmium, & merces exigua, cum sint illæ tam exiguæ suis operibus, vt ob paruas suas vires, parua sint, pauca sint, tam imperfecta sint, vt merito de illis dicat Iſaias:

Quasi paruos menstruata vniuersa iustitia nostra. Miseros nos, si Deus nobis non ultra solueret, quam opere explemus; quia eo modo, cum damus fructum panis pauperi, alio pari nobis solueret, & pro discissia chlamyde, quæ nudum vellet; aliâ itidem lacerâ satisfaceret, & hoc nos à pauperie non liberaret. Magnum certe beneficium: quia nobis retribuet, iuxta quod viderit esse cor nostrum, quod sic se habet, vt quanto sunt manus minores ad agendum seu operandum, tanto potest se plus extendere volendo & desiderando, & hoc sine termino: & Deo solente in respectu illius, erit & sine termino merces. Ita constat, quòd satisfecerit Abraham, & eius sacrificium ac obedientiam tanti fecerit, ac si de facto filium detruncasset, quia licet illum exteriori opere non occiderit, occidit tamen voluntate, & iam occisum obtulerat, cuius factum Deus accepit, illum pleno ore sic affatus. *Quia non peristi vniuerso filio tuo propter me.* Quomodo? numquid illi peperit si de facto eum non decollauit & liberum dimisit? quia licet illud fuerit in opere, in corde tamen & promptâ voluntate, iam quasi eum capite plexerat, & hoc eotam Deo ludos agit, eumque valde re- creat. De vidua, quæ solum duo minuta misit in

D dona

- Mat. 12.** dona Dei, dixit Christus, quod *plus omnibus misit*. Quia sic erat in voluntate eius, & desiderio plus omnibus dandi, licet in opere minus ceteris dederit. Apostolus dixit, quod illos remuneratus esset, quia propter eum reliquissent omnia, quæ mundus continet: quia licet in effectu non dereliquerint, eum nunquam habuerint, & nemo relinquat id quod non habet, omnia tamen voluntate reliquerunt. Quia licet omnia possedissent, & fuissent omnium regnum orbis Domini, omnia propter Christum eius sequendo vestigia, & seruiendo abdicassent, & hoc sufficit, ut illis toto pectore dicatur:
- Mat. 19.** Reliquisti omnia. Et tantum primum offeratur, quasi possidendo omnia reipsa, & effectu totum floccipendentes abiecerint in gratiam Christi.
- Ps. 17. 21.** Hoc olim cogitavit David, dum diceret: *Re-tribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam, & secundum puritatem meam, in conspectu oculorum eius*. Retribuet mihi Dominus, iuxta bonum quod egero, non in seipso, sed secundum quod fuerit in oculis eius. Et quid est, quod ipsi conspiciunt? **1. Cor. 13. 12.** *Homo videt ea quæ parent* (testatur Samuel Sauli) *Dominus autem intuetur cor*. Ne credideris, quod quando non potes dare nisi parum, parvam das eleemosynam, reipsa Deus parum tibi soluet: si cor enim, si voluntas, si animus magna sunt, etiam secundum hæc erit merces tua. Hoc indicavit Spiritus sanctus nobis bonum suggerendo consilium admirabilis inventionis, quæ parva faciendo lucrum multum, & parvis obsequiis mercedem nanciscamur infinitam. **Ps. 113. 12.** *Bono animo gloriam redde Deo, & ac minuas primitias manuum tuarum &c. bono oculo adinuenientem, facito manuum tuarum: quoniam Dominus retribuens est*. Proh, quam pulchra verba! Animo generoso da gloriam Deo. Animoso pectori proprium est, eum honore prosequi, quem debet honorare. Fidelis & bonus subditus Regis sui consulit honori. Filius nobilis plura um defert patri suo. Seruus ingenuus Dominum suum reueretur. Tu quoque quidquid agis in laudem referas Dei, qui Rex tuus est, Pater & Dominus. **1. Cor. 10. 32.** *Sine manducata, sine bibitis, sine aliud quid facitis omnia in gloriam Dei facite*: ita monet D. Paulus. Addit insuper, & non minuas primitias manuum tuarum. Id est, opera quæ facis in eius gloriam: ex se enim nihil sunt, si ea diminuas, minus erunt nihilo. Ne minuas, quin potius stude ea maiora facere, & ut cre- scant. Et si ex se parua sunt, fac maiora, Das

fructum panis famelico: res parua est, fac magnam: das detritum pallium: res parua est, fac pluris valeat. Ieiunus vno die, parum hoc est, admittere, ut dicitur plurimum ieiunio æqualeat. Quomodo hoc efficiam? Num mihi forsitan sunt manus Dei, qui de paruo, imò de nihilo eduxit caelum, terram, stellas, arbores, lunam, maria, & de quinque panibus ac duobus piscibus prandium creauit quinque hominum millibus? Quæ arte possim ego ex paruo magnum facere? Dicam tibi (inquit): facito inventionem boni oculi manibus tuis. *In bono oculo adinventionem facito &c.* Arabicum hoc sonat, non capio. Ut ego Diuinis oculis illudam? Egone vilum eius inficiam? Egone comcedas erentem manibus vitro citroque colluderem?

Quanti refert respectu Dei bonus oculus illi sanctæ intentionis in manibus bonorum opere. Oculum! Nescio quo meliori modo illud vobis exponam, quam eo, quod singulis diebus pax ætate oculis videris. Numquam vidillis specilla illa in acuta formatis in eis variis notulis seu punctulis in formam quadri, quibus postis ante oculos do- vellos, res vna visa, videtur tibi non vna sed multa, tot quot sunt puncta specilli? Quod artificium tam vile ac magnum esset mercedi? Genuesi, qui negotiatur mutando Regi pecunias, qui sciret tale conficere specillum, quod positum supra monetam argueri quinque assium representaret oculis Regis centum mille ducatos aureos, & hoc tam veraciter, ut Rex essitaciter crederet illam monetam valere centum mille ducatis, seque sincerè obligaret in illo pretio, negotiatori solutum? Quod tam preclarum foret inuentum in lacrum veltrum, quod vendendo eorum onustum lignis, superponeres specillum, ita ut videretur aurum probatissimum, cum gemmis immensis valoris in oculis eius, qui eum videret, tam sincerè, ut pro tali tibi aurifex totius mundi expertissimus solueret, seu Princeps quis potentissimus?

Hoc ipsum, quod apud homines censeretur oculorum prestigium, perit Deus ut agas cum illo: *In bono oculo adinventionem facito manibus tuis*. Superaddas operibus tuis vitrum seu specillum sanctæ puræ & omnibus numeris abolutæ intentionis, & quantum illud vitrum representabit, tantum Dei oculi in operibus tuis videbunt, & tantum pro tanto (ne dubites) tibi persoluet. Elargiris fructum panis: o quam paruum quid! Superadde specillum bonæ intentionis ac desiderij: ut Deo dicas: Dominus Deus, largior fructum hoc panis huic famelico.

eo, non do plura, quia plura non habeo: ve-
ram hoc scito, me desiderare, & illi & omni-
bus tuis pauperibus elargiri, quotquot habes in
mundo sufficiens alimentum. Hoc modo cre-
scit frustum panis in oculis Dei tantum, quod
in eo Deus consideret, totum omne quod opta-
sti pauperibus ob eius amorem elargiri, & ve-
tale remunerabitur. Egrederis de templo, plu-
ribus pauperibus occurris, vni soli das elemo-
synam vnus quadrantis: quia plura non habes,
nec tibi sufficit quod ceteris dare possis; su-
perpone huic nummulo specillum maximi desi-
derij: dic Deo: Domine, sicut hoc parum do-
nico pauperi, vellem dare plura in tui hono-
rem, omnibus istis indigentibus: quotquot hi
suerint, quos vitrum illud representat, tot e-
runt in oculis Dei, & tanti opus illud estima-
bit, quasi reipsa omnibus dedisses sufficiens co-
ram necessitatibus alimentum. Ieiunus in Qua-
dragesima prorsus communi contentus: quia
non sufficit tibi vires ad arctius ieiunium:
huic superadde desiderium & voluntatem in o-
culis Dei, quod optares ad ipsius obsequium
omnibus diebus in pane, & aqua ieiunare, & fir-
miter crede, quod omnes illos dies videat Deus
in hoc communi ieiunio, ita sincerè vt te sit
præparaturus, quasi totam Quadragesimam so-
lo pane & aqua parcus transigeres.

Ad hanc doctrinam Theologorum Princeps
D. Thom. a declarat D. August. b sententiam.
D. Avo. quod tantum meruerit Abraham iunctus ma-
rimo, & trimonio, vt eius pluribus mulieribus, procreans
filios, quantum D. Ioannes Euangelista ma-
uens virgo, & conseruans virginalem pudici-
tiam, eamque tam excellentem, vt ob eam Chri-
stus matri suæ sanctissimæ & purissimæ filium
cum adoptauerit ac conseruauerit. Sic habet: Non
impar meritum est continentis in Ioanne, qui nullus
expertus est nuptias, & in Abraham, qui filios ge-
nerauit. Iudicium est apud omnes statum virgi-
nalem & continentem, prærogatiuis toti mun-
do notissimis præcellere statui coniugali, de quo
nemini licet dubitare. Continentem coniugato
L. 16. de præfere (docet D. Aug.) quis ambigat? Nihilo-
minus potest quis vxoratus, intus ita affici vir-
ginitati, vt æquiparetur ei, qui eam opere ipso
custodit, & talem credimus Abraham, qui licet
ex Diuina dispositione plures duxerit vxores
(qui vtique in Patriarchis suis statum virginali-
tem non permittebat) licet eum effectu non ser-
uauerit, cum tamen tam integrum habuit in affe-
ctu, corde & voluntate totate totâ vitâ suâ, si-
cut Ioannes in opere. Continentiam Ioannes in

opere, Abraham in solo anima & habitu habuit.
D. August.

Circa hoc profequitur D. Thom. expendens D. Ave-
doctos & graues articulos, quos mirâ cruditione
exponit eius Interpres Cardin. Caietanus; in-
super etiam declarauit D. August. loco citato.
Quomodo plus meruerit Abraham sapius vxo-
res ducens, quam Isaac eius filius, qui solus
Rebeccam habuit vxorem: quia hoc egit Abra-
ham exteriori opere, quia Deus hoc eo modo de
illo decreuerat, corde tamen & affectu magis
optans & desiderans continentiam, quam Isaac.
Circa quam materiam varia tradit hic Sanctus
documenta. Licet hic videre, quantum exerceat
meritum in paruis operibus, eis superaddendo
specillum bonæ intentionis. O quantum hoc
beneficium, vt diuites simus in bonis operibus,
licet in se pauca sint, & vix vllius meriti. Cu-
ius rei hanc do rationem: quia Deus est, qui
illa remunerat: Quoniam Deus retribuens est,
& respectu illius, cordis desideria pro operibus
computantur.

Nota est hæc doctrina Theologorum Deum
esse effusorem in operibus nostris bonis com-
pensandis, quam in malis puniendis; in his non
tantum punit opus externum, quantum inter-
nam intentionem & cordis affectum. Ore tenuis
dixisti mala proximo, in properia, calumnias, sa-
exprobrationes, quibus eum pudore confundisti,
in corde & mentis affectu optasti ea fuisse glandem
plumbeam quâ eum transigeres, eo modo
(crede mihi) reponiet Deus, ac si eum glau-
de traiecisses. Cum mulierem intuereris viro nu-
ptiam, eius tibi placuit faciei venustas, deside-
rasti eâ abuti, ita seuerè te punit Deus, ac si
opere eum ea aduiterium commisisses: quia Deus
intuetur cor.

Quanto igitur liberalior præmiabit opera
tua bona, & non secundum quod in se sunt, sed
iuxta quod fuerint in corde & mentis affectu.
Fratr (ait D. August. hoc attende, si non habes D. Ave)
facilitatem habeo voluntatem Si meo tibi non
suppetunt, quibus pauperibus succurras; si non
integre vires ad ieiunium, si non fortitudo ad
maiora opera in Dei famularu, habeo magnum
desiderium, magnam voluntatem, hanc enim
Deus intuetur, & in consideratione huius tibi
satisfaciet, non solum pro eo quod ages, verum
& pro eo quod agere optasti: Quoniam Domi-
nus retribuens est. Non est similis hominibus, 10.
qui ex hoc quod sint indigentes eis desideria non
sufficiunt, sed operibus solis ipsis satis fit, quæ
primario petunt. Facito igitur in operibus
D. 2. 248

tuis adiuventionem Diuinis oculis intentionis sanctæ, sit illa ardentibus desideriis exaltans. Sit tibi exemplo vidua illa, de qua superius. quæ duo parua minuta elargiens, (Deo teste) plus cæteris omnibus misit, & eo modo est ei à Deo satisfactum.

§. II. Ne vendideris opera tua bona oculis hominum: est enim eorum merces sine fructu vanitas, ut dixit Dauid.

24. **Q**uis non admiretur sententiam sancti illius Martyris Thomæ Mori? Bene ac laudabiliter facta pro merito compensare mundus hic nec ingratus solet, nec gratus potest. In hoc a Psal. fundata est petitio illa Regis Dauid a: *Auerte oculos meos, ne videant vanitatem*. Hæc verba 37. perpendit D. Aug. h. Quæ est petitio tua, o Rex h. Con. sapientissime (inquit D. August.) An non melius 12. in nos, id, quod filius tuus Salomon postmodum ff. 118. intellexit, quod omnia quæ sunt in mundo, vana sunt. Hæc enim propositione ortus est con- Eccl. ciones illas Ecclesiastes: *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas*. Et hoc voluit probare inductio- 1. 1. ne quadam admirabili, sumens argumentum ex eo quod ipse aut manibus terigerat, aut oculis viderat, & conuertit se ad illud affirmandum. *Vidi* (inquit) *cuncta quæ sunt sub sole, & ecce vniuersa vanitas*. Si ores, ne videas id quod 44. vanum est, & vanum est quidquid in mundo est, & sub sole residet, nihil tibi reliquum est quod videas, proinde, aut tibi effodias oculos, aut de mundo excedas: sicut in alia simili nate- 1. ria, quasi notissimum inconueniens resoluit D. Quid sit vanitas. Paulus: *Oportet de hoc mundo exire: Numquid* (inquit D. Aug.) *quamuis sumus in hoc mundo, possumus non videre vanitatem? Omnis enim creatura vanitati subiecta est, & omnia vanitas.* D. Av. G. Duos huic petitioni tradit sensus D. August. Tom. 8. primus sit, Prophetam hic loqui de oculis animæ: videlicet, intellectu, ac voluntate, postulat Con. 12. autem à Deo sibi præstet, illos nulli mundi hu- in Ps. ius creaturæ affici: quia quidquid in mundo 118. est, vanitas est: sed his tantum quæ supra caelos sunt, vbi bona sunt permanentia, & firma. Hoc autem est (inquit) quod postmodum nobis Col. c. consuluist D. Paulus: *Quæ sursum sunt querite, vbi Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum* 3. 1. *sunt, sapite, non quæ super terram*. Bona hæc est (ait D. August.) explicatio: verumtamen vide- tur mihi altera esse magis proposito conueniens, si considerens id, quod in mundo pleno gurgite

magis metetur nomen vanitatis, esse mundanam gloriam, hominum laudes ob præclara qualibet opera. Vanum est id quod habet quandam apparentiam & non substantiam, vt nux, quæ patens boua, intus verò nihil habet. Quam pulchram appareantiam habet mundana gloria? quam videtur excellens æstimator & mundi applaudus vniuersalis? quid dicis, quid sentis, de generalibus gentium laudibus, quæ vident, laudant, æstimant, promulgant, & magnificant? Quot oculos suos in hæc collimant? Quot post illa currunt anhelii, arduas difficultates ag- gredientes, vt hæc consequantur? Quot fortissimi militum Duces sese stupendis facinoribus iniecerunt, solum vt hæc gloriam adipiscerentur? Quot sapientes impenderunt labores suos, vigilas, studia, legendo in Cathedralis, scriben- do libros, vt hæc nanciscerentur? Quot homines, qui suspensum trahunt mundum, operibus verissimiliter tantum sanctis stricis ieiunij, elemosynis effusis, orationibus frequentibus, hoc vnum in intentione habebant, hominum æstimationem? Tales erant scriba & Pharisæi, de quibus Christus: *Omnia sua faciunt, vt videantur ab hominibus. Exterminant facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes*. Verumtamen quid esse potest minoris subsistentiæ, seu substantiæ? An fumus, qui citius evanescit? An venorum status, qui tam velociter nullo relicto vestigio pertranseunt? An avis datur tam celer, quæ nullo sui signo per ætrem relicto, æquè dispareat? An bulla in aqua, quæ sic tota delibescit? An floris cardui lanugo quæ sic à vento dissipatur? Symbola sunt omnia hæc Spiritus sancti, quibus voluit exponere mundanæ huius gloriæ vanitatem, ac laudis, & æstimationis hominum, in quæ oculos suos & spem suam collocant insipidi.

Spes impij tanquam lanugo, quæ à vento delitur, & tanquam spuma gracilis, quæ à protulâ dispergitur, & tanquam fumus, qui à vento dissipus est, & tanquam memoria hostijis vniuersi prateruentis. Quid dicam? ipsimet hæc proprio suo damno cognouerunt, qui, vitâ tam finitâ, sese tam omni bono vacuos, quam omni ni genere tormentorum plenos in inferno gementes deplorarunt. Quid nobis profuit superbia? &c. Transferunt omnia illa tanquam umbra, & tanquam nuntius percurrenti, & tanquam naui, quæ pertransit fluctuantem aquam, & tanquam aui, quæ transuolat in aere, cuius nullum inuenitur argumentum itineris, sed tanquam sonitus alarum verberans ætrem &c.

I. **Quantū sit boni operis meritum.**
Job 28.
32.

Sap. 7. 9.

Quis dixerit tanti valoris esse opus bonum factum in gratia Dei? Tanti profectō est, ut in hoc mundo nemo, nec Angeli calorū naturali suo ingenio valeant comprehendere. *Nescit homo pretium eius.* Minimum eorum; vnius diei ieiunium, lachryma vna, vnum suspirium, calix aquae frigidae, plaris valet, quāam celum cum suis stellis, quāam sol cum sua luce, quāam enim suis plantis terra, & quāam fodinae cum suis mineralibus auri, argenti & margaritarum pretij infiniti: *Omne aurum in comparatione illius arena est exigua. Et tanquam lutum aestimabitur argentum in conspectu illius.* Pretio valet infinito & excedit omne cicatum in aestimatione; res est vere digna Rege, & quae sola bene ad eius gloriam expendatur, & eius manibus consignetur. In huius mundi pago tam parui sit, ut pro maxime pretio luminum eius sit pretium onus straminis, laus terrena, verba, quae vento leuius rapiuntur. Videt Christus in manibus nostris has bonorum operum gemmas, & ait: Amici, ne hic eas vendideritis, quia paruum vobis pro illis rependunt pretium. Quāam floeci merces foret illa vnius adamantis maximi valoris, seu aequalis auro mirifice elaborati, arte, ingenio & sumptibus praestantissimi, si pro illo tantum modo peteretur, ut artifex tantum videretur & laudaretur. Quāam inops foret, qui illum tantillo venderet pro solo pretio solam laudem recipiendo. Deser ad curiam supremi Regis, ascende caelos, offer illum magno Monarchae Patri vestro, ille, qui eius novit pretium, reddet tibi quantum iusto valet, quod tantum est, ut ex eo dives sis, & prosperē totā viū: s. eternitate.

II. **Ostendit hoc Abraham.**
Lib. 4. de aloe. in spiritu.

Gen. 13. 10.

Proh Abraham virum sapientissimum! quāam bene doctrinam hanc intellexit, & quāam profundē eam medullis suis insculpsit, ostenditque illo facto, quando cordis sui nobilitatem patefecit (ut adverte de illo D. Cyrill. Alexand.) In acie prodeunt quatuor illi Reges potentissimi, Amraphel Rex Sennaar, Arioch Rex Ponti, Chodorlahomor Rex Elamitarum, & Thadal Rex multorum populotū, bellum indixerunt Regi Sodomae regionis tam fertilis, ut dicat Spiritus S. eam fuisse instar paradisi: *Stetit paradisus Dei eunibus in Segor.* Deuastarunt hi regnum eius, populum captiuum abduxerunt, cuncta eorum bona diriperunt, insuper & Lot nepotem Abraham, reuertuntur victores tantā praedā diuites. Res ad Abraham defertur, qui illico spiritu Dei instigatus, domus suae populum congregat, ex quo sibi constat exercitum, erat enim tantus, ut soli venacoli ultra trecentos exerescent. His comitatus obuiam

procedit contra quatuor illos Reges, qui, praeter vires suas, tantō triumpho insolēcebant, illos oppugnat, intuit certamen tanto feruens animo, adeo viriliter, ut illos deuincat, & in apertam fugam profigit: recuperans omnem praedam, hominum & bonorum, quae rapuerant, magnoque cum triumpho ad propria reuertitur. Obuiam occurrit illi Baia Rex Sodomorum, totos eloquens in laudem talis fortitudinis, victoriae & triumphi, utpote quod esset victor suorum hostium, liberator suorum subditorum, & omnium recuperator rapinarum. Visum est Regi Sodomae iniustum fore nullam pro tam praecula opere Abraham victori mercedem rependere. Rationi repugnat: h vir fortissime (ait Rex), facius tam praecularum carere iusta mercede, & aequā satisfactio: quocirca in tanti beneficii recognitionem cedo tibi omnia bona meorum subditorū, vestra sunt enim ista: *Da mihi animas, cetera tolle tibi.* Intuitus eum Abraham, ait: *Leuo ad caelum manum meam, ad Dominū Deum excelsum, possessorem caeli & terrae, quod a filo subregimini, usque ad corrigiā caliga, non accipiam ex omnibus, quae ius sunt.*

Sublationem istam manuum ad caelum, credent aliqui, esse iuramentum: quia modus tunc temporis communis iurandi erat hic, leuare manum seu digitum, quasi signando Deum in testimonium. Quinimo & quando aliquid affirmatur, ad illud illud confirmandum, attollitur digitus versus caelum. Insuper & Deus ipse tali phrasi vsus est (ut notat noster Cardinalis Caictan.) Volens enim declarare Moysi, se iurasse Abraham, Isaac & Iacob, quod posteris eorum daret terram promissionis, leuauit manum suam, illam promittendo. *Inducam in terram, super quam leuauit manum meam, ut davi meam Abraham, Isaac & Iacob.* Hoc quod hic dicit, quod leuauerit manū suam, alio loco dicit, quod iurauerit. *Ad terram quam Gei iurauit Abraham, Isaac & Iacob.* Et iterum orat 24. *Moyses: Recordare Abraham, Isaac & Iacob, qui iurasti per te ipsum.* Bona est haec expositio, credo tamen, plus aliquid voluisse significare Abraham, quasi illi diceret: O Princeps maxime, licet Rex potens, & diues Dominus sis, pauper nimis es, ut tale opus, talem triumphum dignē compenses, aliam quoque mercedem, alium compensatorem expecto, qui mihi daturus est praemium & dignam tanto lauream triumpho, quem eius gratia & beneficio sum consecutus: ipse enim est magnus caeli terraque Dominus: *D. Auct. Dominiū possessorem caeli & terrae.* Quid inde seculum? Loquatur D. Ambrosius, *Quoniam sibi Abraham mercedem ab homine non quaesuit, a Deo accepit.* Vide

zuram, vt filium eius recens natum deuoraret. Videre hic licet draconis desiderium mulieris filium rapiendi. Quid illa? Ea qua peperit hora, magno impetu sustulit filium, ad Deum misit, throno eius obtulit. *Et peperit filium masculum &c. Et raptus est filius eius ad Deum & ad thronum eius.* Quam graphicè describit animam sanctam, amodo est in celo, spe & desiderio ibi uiuit, quod de iustis hic adhuc degentibus intelligit D. Paul. (sic cum explanantibus D. Chryso-
Ad Ephes. Rom. & D. Thom.) his uerbis: Considerate fecit in calceis. Et in eorum nomine dicebat ipse: *Nostra conuersatio in calce est.* Prægnans est bonorum desideriorum, sed in ea non remanent: enititur enim ea per bona opera parturire, id est opere exequi, & ob hoc dicitur, quod in pariendo dolores sentiat: quia non dubium est, quin dolores prouocent, & animam crucient opera bona, quando paruntur & in lucem eduntur. Quando capitur disciplina, à cibis abstinetur, dormitur in terra, iniuria remittitur.

Sunt uerò hi filij masculi, fortes, & tanti animi, vt calorum regnum capiant, vt bene profectur Origen. declarans cur Pharaeo occidi iussit omnes Hebræorum natos masculos, puellas uerò reseruati. Quali desiderio ardet draco hunc masculum deuorandi, & vt eum hic relinquant, & iudices tibi hominum oculis satisfactum. Hoc modo illum rapit, dilacerat, deuorat. Sicut rapuit quotquot masculos enitebantur animæ illorum Hypocritarum, qui eo momento quo nascebantur, rapiantur occidendi: cum qui illa opera faciebat non haberet sperandum pro illis præmium aliquod: *Amen dico uobis receperunt mercedem suam,* ait Christus. Non ita, sed actu feruido, forti animo, corde inuidio rapio filium hunc masculum ad Deum, cum throno illius offerro, draco cum non deuoret. Hoc est, vt agas id quod dixit idem Apostolus: *Omnia in gloriam Dei facite.* Domine Deus, ad tuum obsequium sit ista penitentia. Domine Deus, ad tuam gloriam sit illud opus pium &c.

§. 13. *In abscondito facito opera tua bona, sicut Christus sua, vt integra conseruentur.*

27 **N**otanda sunt autem uerba, quibus uicitur diuinus Magister. *Ne uideatis hominibus ieiunans,* quæ profunda continent mylteria. Non ait, vt non uideant homines opera uestra bona, sed, vt ea non hac intentione facias,

sicut & in præcedenti uerbo expendit D. Chry. *Hom. 11.* foff. quod non dixerit, quando ieiunatis non si. *Impur.* tis tristes: cum præterquam, quod ieiunium cum carnem affligat, secum etiam trahat quandam tristitiam & capitis demissionem: nulla res magis congruit peccatori, & quæ sit illi uulior, quam tristem incedere, & sic conueniret ut omnes tristes incederent, qui tales sunt. Id quod Dominus dicit: hoc est, *Nolite fieri:* quod proprie & genuinè significat: ne tristitiam ostentes fictam, compositam, & uolentam, ut ieiunium ac penitentiam uestram decanteris; ita in eo quod subiungit. *Ne uideatis hominibus ieiunans,* non intendit, ut non uideant homines opera uestra bona, quia multa eorum non potes ab oculis hominum excusare, sicut audiendo missam, confitendo, communicando &c. sed vt ea non facias eâ intentione, ut ob ea uidearis, & illi illa uident oculos suos in te defleant, te laudantes, & pro uiro sancto & optimo colentes. Sed ut ea uidentes illi & tu oculos sursum in Deum erigas, illum & pro illis, & per illa collaudantes.

Hinc declauit & enodauit D. August. quandam difficultatem, quæ ei adeo grauis uidebatur, ut Diuinum quoddam lumen inuocaret, quo illam intelligeret. Videtur quod unâ eademque concione Christus nobis contraria præcipiat. Sedens in monte, suosque docens d. scipulos, eos ad præclara, sanctaque opera exhortatur, quæ dicuntur lux, & ea oculis hominum exponant uidentia. *Sic luceat lux uestra coram hominibus, ut uideant opera uestra bona.* Progreditur ulterius, & ait in hoc Euangelio, ut agatis opera uestra in abscondito procul ab oculis hominum, ea tantummodo Patris uestri caelestis oculis pateant: *Ne uideatis hominibus ieiunans, sed Patri tuo, qui uides in abscondito.* Uidentur hæc sibi contraria, agite opera uestra, ut ea uideant homines, & sic agite opera uestra in abscondito, ut ea homines non uideant. Veruntamen non sibi contradicunt (ait D. August.) Magister enim noster ueritas est, & ueritas sibi ipsi non contradicit. Ambo sunt facienda. Ad huius difficultatis enodationem, aduerte duo documenta.

Primum certum est, communiter bonum esse agere opera uestra bona in abscondito, ob peticulū uanz gloriæ, quæ in illis est. ut tinca cocco & nebula florenti campo, quia illico contumit eius substantiam, et nudum stramen relinquentis. Opus bonum tantæ est excellentiæ, ut naturaliter exciet in eo, qui illud agit, appetitum & uoluntatem illud manifestandi, & ideo uocatur lux, quia ipsi maximè proprium est, se oculis de-

tegere, ac manifestare, & vt tale illud sequitur, ac manifestat honor, & post se trahit laudem & gloriam, & quando hæc se offert, ait D. Aug. res ad Aurel. est difficillima eam repellere, & licet inueniamus aliquos, qui laudes non querunt, paucos tamen reperias Baptistas, qui oblatas reiciant, & dicunt, *Non sum, sincere, & sine fuco, Non sum.* Cum verò hoc sanctis pernotum sit, ad agendum opera bona secedunt in desertis antra, angulos noctium secreta timentur, dissimulant & fingunt. Ita Abraham se subtraxit, cum solo suo filio, quem ibat sacrificaturus, deserendo uxorem, domum, familiam, quinimo & duos famulos, quos eatenus secum duxerat, præcedens, vt solus esset Deus, quem haberet spectatorem.

Ad rem ponderat D. Gregor. quod natura, quasi prouida mater, vt conseruet arbores, earumque fructus, illas duris cortice contexerit, & grana, quæ facili ab ambus decipiuntur, multis inuoluntatibus est eis, tuniceis, quasi panniculis, seu linteolis abscuderit, insuper & arillarum apponit velot propugnaculum, ex stimulis pungentibus: si enim ea clare & nudè exposuisset & oculis subiecerit, illico ab auibus deuorarentur & solis ardore siccarentur. Huic proposito congruum exponit D. Gregor. id quod Dominus dixit per Prophetam

1. E: Ficum meam decorticauit: albi facti sunt ramus eius. Corticem abstulit, qui fici substantiam contegebat, apparuit eius albedo, ante abscondita omnium oculis: hinc eius perditio: statim enim ventus eam desiccavit, & consumpsit, & arefcit.

Interrogauit quondam eundem S. Doctorem Petrus eius Diaconus, quem habebat vt filium, vt ei exponeret quomodo hæc se haberent relata ab Euangelistis: quod Christus patrando opera quædam excellentiora cæteris, procurarit vt ea nec foris, nec in publico diuulgarent, & quanto magis ipse ostendebat se hoc velle, eò amplius diuulgabant. Narrat D. Marc. quod egresso de finibus Tyri, ei obtulerint sardum & mutum, deprecantes, vt eum curaret; curauit eum, præcipiens eis, vt silentio tegerent opus illud quod viderant: *Præcipit illis, ne cui dicerent, quantum autem eum præcipiebat, tanto magis plus prædicabant.*

Idem refert D. Matth. Accesserunt ad eum duo cæci rogantes, vt lumen perditum mererentur recipere: at ille solo oculorum tactu eis lumen restituit, quibus vehementer præcepit, vt miraculum illud celarent, nec vlli hominum manifesta-
re: *Comminatus est eis Iesus, dicens: videte ne quis sciat.* Expendit Euthymius vim huius verbi: *Comminatus est, & ait, quod in textu Græco positum est verbum, quod significat, præcipere*
Hieron. Bapt. de Lanuza, Tom. 1.

syncretissimè; circumflectendo oculorum supercilia, caput agitando, comminando, si secretum reuelauerint. Et hoc ipsum notat D. Chrysol. *Nulli eos dicere iussi, non simpliciter, sed magna* *Hom. 33. cum vehementia iussi: acriter enim infremui, di-* *in Matth. cæci caueri, ne quis resciat.* His non obstantibus, tom. 1. cæci iam illuminati non solum non obstantibus, sed silentio miraculum, sed se publicos præcones, & testes illius miraculi reddiderunt, & vt illud proclamarent, linguas suas claugentes tubas effecerunt. Petiit à S. Gregorio hic eius Diaconus, D. Greg. Pater sancte quid est hoc? vel id quod Christus L. 1. Diak. præcepit, sincere & sine fuco præcepit, vt leno c. 9. vt fieret, vel ioco solum, & sicte verbis aliud indicans, quam reuera volebat voluntate suâ: Illud secundum, dici non potest de eo, qui summa est & purissima veritas, cui non quadrat, vnum habere in ore, & contrarium in corde. Non est Christus de numero hominum huius mundi, qui dicitur, nolo; nolo; sed proice illud in pileum meum. Si in rei veritate & candidè voluerit hoc quod eis præcepit, quomodo non fuit completum? cum sit eius voluntas omnipotens, & possit, quod sincere eius vult voluntas. *Namquid vniuersus Dei hac in re velle habuit, quod non potuit implere?* Attende, fili mi, ait D. Gregor. supponere debes primò quòd ea quæ egit Christus, ad instructionem nostram pertinebant, & erant omnes eius actiones, nostris actionibus documenta. *Redemptor noster, omne quod per mortale corpus egit, hoc nobis in exemplum actionis præbuit, vt eius vestigia sequentes Ege.* Secundo suppone, quòd licet in Christo non plures sint, quam vna persona, quæ simul est Diuina & humana. Et sicut vnaquæque earum suam habet propriam voluntatem, erant in Christo duæ voluntates realiter distinctæ, vna Diuina, quæ erat æqualis Patris; humana altera, quæ similis erat nobis. Et licet voluntas Diuina esset omnipotens, vt de ea, & propter eam dicat David: *Omnia quæcumque* *Psa. 134. 6. Dominus voluit, fecit in celo & in terra,* non erat tamen ex se, talis humana. Non erat Christus exemplar nostrum secundum quòd operabatur, solummodo volendo res ipsas voluntate Diuinâ quia in ea impossibile est homini eum imitari: *Quid est homo, vt possit sequi Regem, factorem* *Eccl. 3. 12. suum?* At bene quidem secundum quòd procedebat operando voluntate humanâ, quæ nobis erat similis.

Ad hoc aliquoties voluit aliqua solâ voluntate humana, & sicut hæc non est omnipotens, non omnia faciebat, quæ præcisè hac voluntate intendebat, vt ostenderet, & nos erudiret, quid sit, quod

E quod

quod homo debeat velle sua voluntate, & quomodo procedere debeat in actibus talis voluntatis (de quibus suo loco dicemus. agendo de oratione in horto.) Alterum huius exemplar fuit (in quo hoc clare patuit) casus de quo modo agimus. Realiter & sincere volebat Christus (teste D. Gregor.) abscondere haec praeciosa opera, & non praecclamari, nec: balis cognosci. Verum hoc solum voluit voluntate humana, totum hoc agendo, quod merus homo, & potest, & solet, vt in vulgus non spargatur, & id quod agit, hoc est, petere & commendare candidè, vt maneat secretum, & multis manuum gestibus comminari, demonstrans se grauitè offensum in per contrarium, vt per hoc homines instruat, quando faciunt aliqua bona opera, procurent pro suo modulo, & velut realiter & candidè, vt illa nesciant homines, ob graue periculum, cui exponuntur. Ita vt quando Deus voluntate Diuina vellet ea publicari, ob aliorum salutem, sic quasi contra eorum voluntatem, (*Prodantur inuisi*) dicebat D. Gregor. eo modo, vt ipsi de suo agant quod possunt, & quantum possunt, vt sub silentio tegantur. Et si Deus per suam voluntatem voluerit absolute illa detegere & publicare, hoc erit, quod maxime conueniet.

MAGATHON. Epist. ad Augustinos in 6. Synodo Ger. Marc. 7. 24. I V. Quomodo Christus idem & noluerit & voluerit. Ex hac doctrina declarauit postmodum D. Magathen Pontifex, D. Gregorij successor, verba quaedam difficiliora ex D. Marco, qui ait: Ingressus Iesus terram Tyri & Sidonis voluit latere, & non potuit. *Ingressus domum, neminem voluit scire, & non potuit latere.* Volebat Diuinam suam lucem abscondere, & minime potuit: Quomodo vero haec dici possunt de eo, qui omnia merè & liberè sua voluntate continet? Intelligit aut, quod loquitur de Christo, secundum quod homo esset. *Latere voluit: quia tanquam homo, vt lateret, quantum factu erat, fecit. Ingressus est enim domum, ostentans se, discipulis imposuit silentium.* Ad hoc tanquam Magister noster vult, vt opera sua plane Diuina silentio contegantur, licet in illis nullum subesset periculum, etsi sole clarius omnibus forent cognita: Ad instructionem nostram, vt si seruare velis opera tua bona (quibus tantum subest periculum,) si publice sint facta, contende, quantum est in te omnibus modis, & sincere, secretè ea peragere, vt non videantur, aut sciantur, committens Deo eorumdem manifestationem, qui in hoc sapienter prouidebit, quod magis viderit expedire, ad sui nominis gloriam, & aliquando reddet illa cognita & manifesta, magis sincere & in rei veritate, quam tu ea coneris abscondere, vt nesciantur.

§. 14. Superabis artes, quibus Pharaon infernaliter conatur perdere opera tua bona, si ea ab oculis hominum abscondas, sicut Ananiam & Saphiram filium Moysen ab oculis Aegyptiorum.

Hic proposito valde quadrat consideratio Origen. circa historiam, quam Spiritus nobis refert de filiis Israel in Aegypto. Extremam molestiam & anxiam sollicitudinem inferebat superbo illi & tyranno Regi Pharaoni, videre Hebraeos tam fecundos in natis filiis, quae omnibus tam sanis & formà venustis: timens, ne succrescentes in se & regnum suum insurgerent, & omnes interficerent; vt se huic periculo opponeret, cogit sapientes suos & conuulsum, quibus ait: Amici, parum solliciti viuimus, cum vita & libertas nostra magno subiacet periculo: ecce enim aduenit hi Israelitae in tantum exerecent numerum vt videtis, & quis ombigat, quin possent in nos & regnum nostrum insurgere, quocirca necessariò praecauendum huic damno, idq; valde subtiliter atque eo modo, vt priusquam conspirent in vnum & sumant arma, eos omnes deleamus: *Ecce populus filiorum Israel multus & fortior nobis est, venite sapienter opprimamus eum.* Ad hoc primo, modum vinitur: perite, quo nec viri filios generent, nec mulieres concipiant: Hic autem fuit vt illos tam grauius opprimeret laboribus, qui lassatos consumerent. In quem finem dicebat, quod statim e hinc nas civitates & eas valde celebres edificaret, quibus posset aulam suam Regalem constituere, & illi futuri sint, quibus incumbat prouidere & omnia materialia aduchere, lateres, cespites, calcem, & quidquid necessarium fuerit huic operi, & hoc innuit sacer textus his verbis: *Omnia facta mulatu.* Atque ad hunc finem omnes conseruati constituit operum praefectos, cuique assignat certum pensum torulaterum, quod eorum vires longè excederet, & si illud non experient crudelissimè virgis illos ex veperibus, spinis sentibusque flagellabant.

Et ait Philo late describens hanc historiam, quod illos, qui se infirmitatis causà excusabant, occiderent: Erant hi labores tam intollerabiles, vt eos adeo defatigarent, vt felices se aestimarent noctibus praegravi somno in terram decidere, quo medio videbatur, quod omnino obliuiscerentur & cessarent inordinati motus carnis, & ad filios procreandos fierent imbecilles. Insuper

(narrat Spiritus S.) agebant vitam tristem, ama-
 tam, illos irridentibus Ægyptiis: Ad amaritudi-
 nem dicebant vitam eorum, operibus duris lusi &
 lateris, omnique famulatu, quo in terra operibus
 premebantur. Verum tamen non ex animo succel-
 sit hoc consilium Pharaonis: Non est consiliū con-
 tra Dominum, qui præclato miraculo rem ita dis-
 posuit, quod exponit D. August. quod ipso eodem
 medio magis & magis filij Israel multiplicaban-
 tur, ita ut, quò amplius crescerent eorum labores,
 eo & illis magis augetur filij. Quando oppri-
 mabant eos (ait Spiritus S.) tanto magis multipli-
 cabantur & crescebant. Cum verò hoc superbus ille
 aduertet tyrannus, crudelitatem exorditur suo
 cordi propriam, hanc nempe, vocat oblectrices,
 quibus præcipit, ut quòdo parentem Israelicum
 mulieres, eorum filios suffocarent. Nihil tam fa-
 cilè (scilicet Arill.) quam oblectrici suffocare pue-
 rum recens natum, impediendo illi respiratio-
 nem, vel permittendo ut proprio matris sanguine
 suffocetur, & hoc ita fit, ut in eo oblectrix non
 habeat, quòd multum sit soll. circa. Sed nec illud
 Pharaoni feliciter successit consilium: adeo enim
 Deus diuino suo timore permouit oblectrices, ut
 Regi pro excusatione referrent, feminas Israeli-
 tarum a leo hac in re esse exercitatas, ut eas ob-
 parus necessitatem non vocarent, & quando ipse
 accedere, filios iam inuenerit natos, & extra
 omne periculum incolumes.
 Quòd tum Rex ille impiissimus & immiseri-
 cors? pro vltima resolutione mandat omnibus
 Ægyptiis, ut quos viderint ipsi Israelitarum pue-
 rulos, raperent, Niloque flumine demergerent, qui
 est curia rapidissimus: Præcepit ergo Pharaon omni
 populo suo, dicens, quidquid masculini sexus natum
 fuerit in flumen proiecete. Ad quæ verba sic Ru-
 phraon Abbas ait: (Tria scelera commisit Pharaon,
 primum quòd hoc intendit opprimenda filios Israel,
 quatenus voluptate generandi mortuà filij non pro-
 crearentur. Secundum: quòd oblectricum dolo pro-
 re nititur, ut nati paruuli clam interimerentur.
 Tertium: cum aperti à sauciens persequente præcepit
 omni populo suo, ut masculos in flumen proiecirent.)
 Quærit Origenes, quid remedij in hoc casu su-
 peresset Israelitis? Respondet, nullum aliud, quam
 filios suos subtra here oculis Ægyptiorum, cum
 euidens esset, quòd videri illos, & perire vnum
 quid esset, & hoc remedio sibi præsidio fuerunt
 parentes Moyfi & Aaron scilicet Amram & Io-
 chabed, ut filios suos incolumes conseruarent, &
 illum tantò magis elaborarunt abscondere, quan-
 tò viderunt eum elegantiore & ita eum tribus
 mensibus occultarunt: quando verò viderunt non

posse vterius puerum celari, reclusit eum mater
 in fiscella ex iuncis pice circumquaque illatà, &
 eum defluxi fluminis commisit, eo modo ut
 puerulus non videretur. O Deus optime: & quæ
 hæc cura tanta abscondendi pulcherrimum filio-
 lum, ut non appareat nec eum videant Ægyptij:
 ne mireris: sciunt enim tantum puerulo iuper-
 esse vitæ, quantum quæ illum pepeterat, cum il-
 lis abscondisset, ne eum viderent. Hæc est illa
 historia, (ait D. Gregor. Nazianz.) quæ licet in
 se sit admirabilis, tamen nobis ea est specialiter
 consideranda, spirituali sensu ad nostram instru-
 ctionem.
 Casus autem hic est, nihil vehementius tor-
 quer Pharaonem infernalem, quod quod videat
 Israelitas, id est, animas fideles, concipere & pa-
 rere filios masculos id est opera pia & insignia
 in obsequium Dei, liberales elemosynas, oratio-
 nes feruentes, stricta ieiunia, pungentia cilicia,
 confessionem lachrymosam, Communionem deu-
 uoram: hæc enim filij sunt, qui ei bellum infe-
 runt, & regnum eius euertunt. Filiabus se non
 opponit, quæ sunt opera repentia carnis vestra:
 quinimo ea potius exoptat, etiam opiparam,
 confabulationes de vita proximi, spectacula co-
 mædiarum, ambulationes sub aère, vilitationes
 ob solam conuersationem: itaque admittitur pri-
 mario ne filios masculos concipias. Paulo ante
 diximus animam illis imprægnari, quando con-
 cipis ieiunandi proposuium, consistendi peccata
 tua, comunicandi, dandi elemosynam, & hoc
 est quod dixit Isaias de bonis animabus. *A facie
 tua Domine, concepimus.* Consistentes, Domine
 in conspectu tuo imprægnata sumus & concep-
 mus. Quoties positus ante Christum crucifixū,
 & eum pro te mortuum considerans, ais: O Do-
 mine, quid ego pro te faciam, qui tanta pro me
 fecisti? dedisti sanguinem tuum pro me, dabo
 ego bona mea pro te: creasti me regno tuo in re-
 gem, volo igitur ad illud accedere per contemp-
 tum bonorum tam vilium, qualia sunt huius
 mundi. O Domine: quàm plus æquo est nudis
 tabulis me uti pro strato in pœnam meorum
 peccatorum, cum tu pro eis in cruce clavis, con-
 fixus pependerit. Corpus hoc disciplinis affli-
 gere me decet eum carnem tuam si gellis lace-
 ram intuear.
 Conatur autem diabolus, istorum filiorum
 impedire conceptus, detinendo te rebus nouis,
 auferendo tibi orationis quietem, in qua filij
 concipiuntur. Quid agit, ut te ab oratione retra-
 hat? te detinet occupatū luteo & paleis superbus
 ille Pharaon, & conceptus ingerit adificandi in

III.
 Dia-
 bolus
 Phara-
 raon
 bona
 perfe-
 quitur
 opera
 Ista
 26.18

terra, ea quæ sunt bonorum, honoris, ac deliciarum. Hoc ipse intendit, quando non valet in hoc perturbare; si quando videat te bonum aliquod concepisse propositum, faciendi aliquid opus pium, accurrit tuis viribus adnitens, ut quo momento, illud paris, & in lucem edis, præcoecetur, occludit respirationem & spiritum. Hoc esto, prægnans, bonam tibi molitur auferre intentionem, vel eam detorque, ut enim iam diximus, spiritus boni operis, quem Deus querit, est intentio, voluntas, & actus cordis vestri; Contendit ipse extinguere feruorem & viuacitatem intentionis, ut cum boni operis corpus illud in lucem prodierit, sit sine spiritu, sine desiderio placendi Deo, nec gratum diuinis eius oculis. O Deus me custodiat; & in quot hominibus producit hunc effectum? qui opera bona patiunt, sed sunt velut mortua sine spiritu feruoris, quo Deo illa offerant, supplicantes, ut ea in sui honorem acceptet, & in remissionem admittat peccatorum, & animæ suæ beneficium; opera faciunt & parunt, sine feruore, sine spiritu, & sunt ut sine anima corpus, opus exanime. Quando nec in ipso aliquid efficere præualeat Sarranas, sed videt animam tuam in partu robustiorem progredientem bonis desideriis, ea in lucem perfectè producendo: danto huic elemosynam, alteri sanum consilium: cum humilitate prostratum te ad pedes Confessarij, & postmodum summâ deuotione ad altare, recipiendo sacram Synaxim: illud modò præendit, ut illa exponas & perdas in oculis Ægypti, id est mundi, illa faciens ut ab vno bonus videaris, & te extollat alius, & te magnificiat alter, & te videat ut misericordem, pium, Deo deuotum. Caue tibi ab hoc, quod si hoc egeris (ait Origines) pura tibi que persuade quod filios istos exposueris, ut eos in præteritum deiciant; quod eos laus & hominum aestimatio sustollat, & sic pereant.

ORI- GEN. Denique refert scriptura, quod de tribu Leui, quædam genuis masculum, & videns infantem esse, & gantem, occultauit eum mensibus tribus. Vnde si non propterea nobis precipitur, ne bonos actus in publico geramus, ne iustitiam nostram coram hominibus faciamus, sed ut clauso ostio dremus Patrem in occulto & quod facis dextera nostra, ne sciat sinistra. Nisi enim in occulto fuerit abripitur ab Ægyptiis, inuadetur, in flumen iactabitur, undis & fluctibus submergetur. Ergo si facio elemosynam, quia opus Dei est, masculum genero, sed si ita faciam, ut hominibus innotescat, & ab hominibus lauder, quasi non eam occuli. vero, rapta est ab Ægyptiis & elemosyna mea, & in flumen demer-

sa est, & tanto labore & tanto studio Ægyptiis masculum genuis. Propterea & vos populus Dei, qui hæc auditis, nolite putare, veterum vobis sublimi recitari, sed doceri vos per hæc ut agnoscatis ordinem vitæ, instituta morum, fidei virtutisque terramina. Et non leuiter prætereas in hac historia duo quæ singulari curâ nobis repræsentat Spiritus S. Primum, quod tantò plus lochabed mater Moysi sollicita esset & anxia, ut filiolum suum oculis hominum occultaret, quanto vidit eum esse elegantiore. Videns enim elegantem ab se condit tribus mensibus. Iam præteritapli erant decem anni, quibus Pharaon edictum tam immane promulgarat, ut omnes filiorum Israel pueros vndis Nili demergerent. In illis peperit Aaronem, & ut eum indemanem conseruaret, certo credendum est, quod eum in partu abscondit; verum maiorem habuit curam Moysi: quia eum conspexit formosiore. Et credunt b. D. Augustinus & Rupertus & affirmat Iosephus & D. Stephanus indicauit, patrem eius habuisse reuelationem, filium illum fore populi sui liberatorem. Secundum: filium illum, cui mater, quæ eum peperit abscondendo plus insudabat: eum fuisse, quem Deus lucidius exposuit oculis Pharaonis, populi sui & totius Regni. Rem etenim ita disposuit, ut Princeps filia Pharaonis Moysen inueniret, reuelaret, & ad patrem deferret, in cuius palatio educaretur: ipsomet Rege superponente capiti eius diadema suum, quod puerulus detraheus in terram deiecit, pedibus subtrauit, & contriuit, ita Iosephus.

Quam sunt hæc diuina mysteria, ait Origines quæ te docent, quid tibi sit agendum, pariter & credendum. Primum. Quod si magna cura tibi sit inuigilandum, ut opera tua pia & mascula hominum oculis abscondas, illud tibi tantò maiori studio conandum, quanto hæc tibi int præclariora: hæc enim euidentiore periculo subiacent submerisionis visa ab hominibus, te eorum laudibus adherente. & de iis exultante. Quanto liberalior fuerit elemosyna, & quanto strictior penitentia, & durius cilicium, & disciplina languine profusior, tantò maiori studio tibi conandum, ut ea hominum conspectui subtrahas. Hoc enim est, sicut diximus, quod Christus egit in stupendis illis operibus, illuminatione cæcorum, & præcipue orationibus suis, quibus elegit loca femota & noctis secreta; Sed particulariter, quando gloria suæ facere voluit ostensionem, in illa tam mysteriosa sui corporis transfiguratione, quâ summopere discipulis suis prehibuit ne publicarent. Verum enim vero secundum accipio

accipe, quod quanto diligentius hoc egeris tanto Deus amplius in se suscipiet illa detegere, & oculis precipuorum huius mundi exponere, summa cum vestra gloria, efficiendo, vt ipsimet potentissimi coronam capiti vestro imponant, & summis te præconiis extollant: hoc est enim quod (teste Origen.) prædixit Dauid: *Et educet quasi lumen iustitiam tuam, & iudicium tuum tanquam meridiem.* Pensandum est verbum illud. *Educat*; videtur enim creationi lucis alludere, quam, dixit D. Paul. Deum de tenebris produxisse. *Deus qui dixit de tenebris lucem splendescere.* Eodem planè modo educet in conspectu totius mundi lucem tuorum bonorum operum, quæ in ipsis profundissimæ noctis tenebris patralti, & ea quæ operatus es inter obscurissimas umbras, in lucem meridianam producet spectanda, te nesciente quomodo, aut quâ ratione: de quibus alias egimus perlatè explicantes diuersa loca S. Scripturæ, & historias sanctorum notari dignissimas. Hoc autem nota, fortissimum & magnanimum hunc Moysen non admisisse laudes has, nec gloriam sibi à Pharaone oblatam, superponente eo capiti eius regium diadema, è contra verò pedibus suis subtrauisset: hoc enim tibi agendum de præclarissimis tui laudibus, quibus te mundus excipiet, subterne illas pedibus tuis, protere, conculca: quære autem & opta, vt honor ille Deo cuius est omnè bonum, deferatur.

§. 17. *Bona opera à prestigiatoribus liberantur, si oculos vestros in Deum fixeritis, componentes structuram, quam Deus statuit candelabri luminum, & Altaris armarum.*

Explico vobis secundum documentum. Non prohibet vobis Christus opera vestra bona agere in oculis hominum, sed agere illa, pro ipsis prætendendo, vt ipsi vos videant, & attendant vt tu sis eorum scopus, vt te laudent, & bonum habeant, hoc enim dicit: *Ne videaris.* Videant opera vestra, sed tu ne propter illa videaris, sed Deus ipse ob ea extollatur, & glorificetur, & quia ea vident, sint bene edificati, & feruenter excitati, vt similia ad Dei gloriam exquantur. Hoc est, *videant opera vestra bona & glorificent.* non vos sed Deum, *Patrem vestrum* &c. Et vt vno verbo dixerimus, non dicit vobis, vt non exponatis opera vestra bona hominum oculis, sed vt illa exponendo, simul oculos

vestros in Deum dirigatis, non expetendo vestram laudem, & altimationem bonam, sed Dei gloriam, alioque permouere, vt Deum glorificent, & vestrum sequantur bonum exemplum.

Præcepit Deus, vt summo sacerdoti fierent vestes pretiosissimæ opere plumario summo labore, lapidibus maximi pretij intertextis, qui hinc inde lumen, fulgorem quæ dispergerent, quibus sic indutus prodiret in publicum, ostentans, & totius populi oculis vestes has præclarissimas obiciens, voluitque Deus, vt omnes oculos suos in eas dirigerent, earumque pulchritudine oblectarentur. Idcirco vocauit Spiritus S. hunc vestium ornam. *Desideria oculorum.* De quo particulariter scribit D. Hieron.

Verumtamen voluit Deus, vt sacerdos præter hunc ornatum, gestaret in fronte laminam auream ante oculos, in qua sculptum erat ineffabile Dei nomen: quasi quis dicat. Exponat Pontifex magnificas vestes suas oculis totius populi, & cuncti suos in illas deflectant, Pontifex vero suos in solum Dei nomen. Hoc agere conuenit viro sancto, viro in vera pietate bene instructo & fundato, Apostolicæ vitæ imitatori.

Apostolis enim ait Christus, vt vestibus induantur pretiosis, fulgentibus, vestibus lucis, & eas omnium oculis exponant; *Sic luceat lux vestra* &c. Illi vero suos in solum Dei nomen dirigant. Plus æquo est Episcopum dare elemosinam in conspectu totius populi, & omnes Magnates & nobiles accedere ad confessionem, ad sacram Synaxim, visitare nosocomia. Et vos videant, & Domini, famuli vestri Ecclesias frequentantes, obeuntes vestras stationes. Vos quoque videant & Dominæ, filia vestra, pedisequæ & ancillæ intrantes oratorium, multam temporis contemplationi rerum Diuinarum impendentes, oculos suos in vos colliment; vos vero non in ipsos, sed in solum Deum; his optantes solam eius famulatum; sicque nullum damnum sed magnum vobis lucrum prouenit. Tàm est difficilis quàm admirabilis philosophiæ doctrinæ sententia quædam prolata à Spiritu S. per os Salomonis: *Fascinatio nugatrix obscurat bonum.* Quæ meo iudicio, sic sonat. Fascinatio vana obscurat, & bonorum consumit pulchritudinem, obtundit, & obumbrat.

Conueniunt omnes Philosophi, insuper & oculorum viri sanctitate præclari, (vt alias notauimus) fascino ipsa inuenti oculos quosdam, qui solò visu fascino, non prestigiis, seu magicis artibus, sed vi quædam naturali. Quosdam est inuenire

Ecol. 45.

14.

Epist. 128.

ad Fabiol.

7.

Superio-

ri, incum-

bit aliis

præluce-

re.

Sap. 4. 22.

11.

Quid sit

oculorum

tio.

Tract. 2.

24. 31.

E 3.

stelle

Hom. 11.
de inu-
dia.

(teste Basil) tam peruersi qualitatibus infectos, ut etiam oculis suis eas eiciant, & per illos exeant, velut per quosdam canales, solo visu fascinent, & corrumpant ea, quæ sunt tenera ac delicata. Videbis puerulum venustate gratissimum, solem dixeris tibi admirationi, arietem, festiuium, luctibundum, ipse totus tibi aridet; pauco interlapso tempore, contuèris eum languentem, decolorem, eristem, capite inclinatam, emorientem, qui solis ossibus hæreat; et nescias quomodo, vel unde hoc illi aduenerit: quereris: fascinauerunt puerulum, prælligium quoddam malis obscurauit eius pulchritudinem vigoremque consumpsit. Quomodo credis fieri hoc prælligium? Dicunt naturalista fieri concursu & occulta oculorum amborum; quando ambo se mutuo aspiciunt, fascinator puerulum, & puerulus fascinator. Quod si solus fascinator aspiciat infantulum, non verò ipsum infantulum, è contra autem desigat oculos in patrem, vel nutricem, nihil ei nocere possunt fascinatoris oculi. Præcellens philosophia, & magnum hoc est secretum in operibus naturalibus, & maius quoddam in virtutum operibus. Hominum oculos bene dixeris similes esse oculis fascinatoris, qui visu rapiunt bona opera, ea deperdunt, & ita demittunt, ut solis ossibus hæreant, sicut ex illis nihil reliqui maneat, quam quædam exterior figura & ornatus. Hoc verò fit quando est occulus oculorum; & hi qui ea opera faciunt, homines intuentur, desiderantes ut ipsi eos etiam intueantur, & homines reipsa eos intuentur. Sic contingit infaustis Pharisæis hypocritis; exercebant magna & multa virtutum opera, ieiunia, elemosynas, orationes, sed fascinabantur, & obscurabantur, & perdebantur; solâ ipsis remanente exteriori figurâ & decore. Fiebat enim oculorum & visus occulus, quo ipsi homines intuebantur eâ intentione, ut ab ipsis vicissim viderentur, & laudibus extollerentur, & eadem intentione alij eos intuebantur, laudibusque extollebant. *Omnia sua faciunt, ut videantur ab hominibus.*

Mat. 23. 5. *nia sua faciunt, ut videantur ab hominibus.*
I V Quando volebant dare elemosynam tubâ cæcanebant, ut alij oculos suos in eos desisterent, & clinans nihil ipsi aliud quærebant, quam alios intueri. Ut orarent, vicos & angulos captabant platearum, in conspectu omnium qui illac transibant. Infelices! talia enim opera præstigijs inficiebantur, & fascinatio vana, quæ omnia in vanâ laudem euanescebant, hæc enim consumebat & exedebat eorum valorem, ipsi quoque cum operibus suis incapaces permanebant omnis iuris ad aliud quodcumque præmium, quàm id, quod ex vanâ

laude recipiebant. Tu autem, ait Christus, *eum ieiunans*, quod tibi præstandum est, hoc fit, fuge occursum oculorum, te videant homines, te ne confexeris illos, ut ab illis videaris. Desigant ipsi oculos suos in opera tua, tu autem tuos sursum dirige in Patrem caelestem. *No videam hominibus ieiunans sed Patri suo.* Si largiris elemosynam, ad Deum oculos tuos conuertere, eumque in paupere considera, sit illa tua intentio, eam ipsi Deo & ob eius amorem elargiri. Si te iunus, sit ita, dirigendo cogitatum tuum in eum, intendens carnem tuam mortificare, ut illi meliori modo deseruias. Si confitearis peccatam, si reuerendo Christi corpore pascaris, si Sacro intersis, si orationes obambules: hæc ita fiant ut primùm oculos tuos sursum dirigas ad Patrem tuum caelestem, optans ei seruire, & desiderans, ut in hoc opere glorificetur. Hoc est secundum litteram, quod Dominus nobis voluit dicere verbis illis, quæ paulo ante ponderanda habebamus: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cælis est.* Opinatus est Venerabilis Beda, Christum voluisse tangere, id quod Deus antiquitus disposuerat circa fabricam candelabri laminum & altaris aromatum; quæ Moysi præcepit fieri in mysterioso illo Tabernaculo. Fac tibi, inbet Deus, tabernaculum de pulcherrimis cortinis, quas tribulæ ex lignis setin id est incorruptibilibus connectant. Habebat hoc tabernaculum in prima & principali parte quadrangulum speciosum optimè compositum, quod sit quasi locus mex habitationis, quocirca in ipso stantes Arcam, scabellam pedibus meis cum proprietario, quod duo sustineant Cherubim, quasi sedem quietis mex, in qua assistam ego ut Deus, Rex & Dominus vester. Partem hanc cooperies velo pretioso ex Hyacintho, purpura, bysso &c. & vocabitur *Sancta Sanctorum*. Quo nemini licitum erit ingredi, nisi soli Pontifici semel in anno, ut pro totius populi peccatis preceator intercedat. Immediatè autem hæc exstrues secundam partem, quæ vocetur *Sancta*: quam soli sacerdotes intetate poterunt, hic duo pones Primum candelabrum totum ex auro ductile, habens septem calamos modò protinus singulari elaboratos: *Facies & lucernas septem* & pones eas super candelabrum, quæ semper lucebunt ante *Sancta Sanctorum*. Quasi coram me & præcipies filiis Israel, ut in nutrimentum ignis adferant tibi oleum purissimum, non de lino, vel nucibus, vel cetis, sed de arboribus oliuarum: *Afferant oleum de arboribus oliuarum purissimum*.

ut ardeat lucerna. Ardebunt verò semper hæ lampades, claram continuò lucem emittentes à mane usque ad vesperam, & à vespera usque in manè. Iuxta candelabrum hoc, quod lucebit ante Arcam, & consequenter coram me collocabis altare incensum & aromatum, in quo mihi offeres aromata Thymiamatis composita ex diversis suave olentibus aromatum speciebus.

Altare hoc primò debet fieri ex ligno incorruptibili, De lignis Setin; Secundo habere cubitum longitudinis, & alterum latitudinis, sic ut sit quadrangulum. Tertio pones in angulis pyramides ex auro, rectas, ut flammæ ignis, & videantur quasi volitare & sursum ferri: hoc significat: Ex ipso procedent cornua. Ut probat Lipoma. Ultimo circumdabis ei coronam ex auro, instar aureolæ, qua victores coronantur: Facies

Coronam aureolam per circumitum. Hic, ait Deus; offerantur mihi aromata bene olentia, & quæ nemini alteri possunt incendi, sub pena capitis. Homo quicumque fuerit simile, ut odore illius perfuatur, verbi de populis suis. Hoc erat ex officio præcipuus sacerdotum, ingredi locum illum dictum Sanctum: & semper manè odoriferum incensum offerre Deo, itidem & vesperi. Et hoc ipsum fuit, quod intendebat Zacharias Pater Joannis Baptistæ quando iuranti hunc locum, ut fungeretur hoc officio: Apparuit ei Gabriel

Angelus; stans à dextris altaris incensi: ut narrat D. Luc. candelabrum hoc, & altare. (sic vult Deus) sint simul coram me & hoc agendum est, ut ad vesperam intrent Aaron & filij eius sacerdotes, ut componant lucernas, infundant oleum, & eruantur eas ut clarè tota nocte luceant; & item prælabant ad ortum solis, ut toto die fulgeant, sic vero eo modo, quod componentes lucernas ut luceant, pariter incensum & thymiamam ponant in altari incensi, ut vapor & odor fragrantia ascendat coram me. Et adolebit incensum Aaron suave fragrans manè, quando componet lucernas, accendet illud. Et quando collocabis eas ad vesperam, vres thymiamam sempiternum coram Domino in generationes vestras. Aduertit D. Augustinus quod alia littera habet: Et incendet super illud incensum continuationis: Quibus verbis significare Dominus intendit, illius actus continuationem, & credo quod itidem voluerit declarare quòd ita simul deberent adesse candelabri lampades, & suave fragrans incensum coram Deo, ut quasi essent inuicem continua. Insuper id aduertit antiquus & celebris Philo, quod in tota illa fabrica altarium & sacrificiorum, hoc quod pro primo locabatur fundamento, fuerit adolere

incensum & aromata bene olentia coram Deo: Non est fas immolare foris, hoc est in altariibus holocaustorum & sacrificiorum, quæ erant extra secundam hanc partem tabernaculi: Prinsquam intus à summo neome factus sit iusticia.

Quis hæc suprema mytheria non admittetur, & quam sunt omnia nostro themati maxime conuenientia: Candelabrum hoc hominem Christianum designat, Dei misericordia in tabernaculo Ecclesie lux constitutum: Totum ex auro, ob fidei puritatem, cuius symbolum est aurum purificatum, purum & defecatum seu impurum: & ob hanc rationem septem illi Episcopi (teste Rupert.) quos Deus D. Joanni Euangelistæ ostendit, visi sunt sub sehemate septem candelabrorum aureorum, ob fidei puritatem: Et ob eandem rationem Hiere Prophe-

ta, (ut notat D. Gregor.) ut exponeret, quomodo Synagoga fides paulatim deficeret, vltus est hæc metaphora: Quomodo obscuratum est aurum. Est autem candelabrum ductile malleorum ictibus formatum: non enim credat vir Christianus sibi solam fidem sufficere, sed quòd insuper expoliri & elaborari debeat penitentis, molestiis, mortificationibus, & persecutionibus, iuxta id quod ait D. Paul. Omnes qui pie volunt viuere in Christo Iesu, persecutionem patientur. Ut luceat, à Christo collocatur in Ecclesia, & ut operibus sanctis resplendeat, quæ lucis opera dicuntur: Collocabunt illud Aaron, filij eius, ut luceat coram Domino. Tales hi erunt, quibuscum loquebatur. D. Paul. Lucetis sicut luminaria in mundo: & ad hoc nos exhortatur: Nox præcessit, dies autem appropinquauit, abijciamus ergo opera tenebrarum & induamur arma lucis. Nox præcessit, in qua cum infidelitatis tenebris omnia nostra opera, opera erant tenebrarum: illuxit iam lucis Euangelicæ dies: sicut autem in rostris obscuro, cuncta nostra opera, tenebrosa erant, ita sint in hac die lucis, fulgentia, lucida, clara: Sicut autem numero septem, secundum virtutum septenarium: quarum tres sunt Theologicæ, & quatuor Cardinales: vel significant opera omnis generis virtutum: septenarius enim numerus, teste D. Greg. in S. Scriptura quandam designat vniuersitatem.

Quocirca relucendum tibi est omni genere virtutum: pius sis oportet & religiosus respectu Dei: per orationem ad illum recurrens, & humiles effundens querimonia: fidelis, eius sanctam fidem confitendo: patiens, molestias quælibet perferendo, quas tibi immittit; gratus, recognoscendo eius beneficia, quæ ex diuina

VI: Candelabrum hoc hominem Christianum designat, Dei misericordia in tabernaculo Ecclesie lux constitutum: Totum ex auro, ob fidei puritatem, cuius symbolum est aurum purificatum, purum & defecatum seu impurum: & ob hanc rationem septem illi Episcopi (teste Rupert.) quos Deus D. Joanni Euangelistæ ostendit, visi sunt sub sehemate septem candelabrorum aureorum, ob fidei puritatem: Et ob eandem rationem Hiere Prophe- (ut notat D. Gregor.) ut exponeret, quomodo Synagoga fides paulatim deficeret, vltus est hæc metaphora: Quomodo obscuratum est aurum. Est autem candelabrum ductile malleorum ictibus formatum: non enim credat vir Christianus sibi solam fidem sufficere, sed quòd insuper expoliri & elaborari debeat penitentis, molestiis, mortificationibus, & persecutionibus, iuxta id quod ait D. Paul. Omnes qui pie volunt viuere in Christo Iesu, persecutionem patientur. Ut luceat, à Christo collocatur in Ecclesia, & ut operibus sanctis resplendeat, quæ lucis opera dicuntur: Collocabunt illud Aaron, filij eius, ut luceat coram Domino. Tales hi erunt, quibuscum loquebatur. D. Paul. Lucetis sicut luminaria in mundo: & ad hoc nos exhortatur: Nox præcessit, dies autem appropinquauit, abijciamus ergo opera tenebrarum & induamur arma lucis. Nox præcessit, in qua cum infidelitatis tenebris omnia nostra opera, opera erant tenebrarum: illuxit iam lucis Euangelicæ dies: sicut autem in rostris obscuro, cuncta nostra opera, tenebrosa erant, ita sint in hac die lucis, fulgentia, lucida, clara: Sicut autem numero septem, secundum virtutum septenarium: quarum tres sunt Theologicæ, & quatuor Cardinales: vel significant opera omnis generis virtutum: septenarius enim numerus, teste D. Greg. in S. Scriptura quandam designat vniuersitatem.

Quocirca relucendum tibi est omni genere virtutum: pius sis oportet & religiosus respectu Dei: per orationem ad illum recurrens, & humiles effundens querimonia: fidelis, eius sanctam fidem confitendo: patiens, molestias quælibet perferendo, quas tibi immittit; gratus, recognoscendo eius beneficia, quæ ex diuina

VI: Candelabrum hoc hominem Christianum designat, Dei misericordia in tabernaculo Ecclesie lux constitutum: Totum ex auro, ob fidei puritatem, cuius symbolum est aurum purificatum, purum & defecatum seu impurum: & ob hanc rationem septem illi Episcopi (teste Rupert.) quos Deus D. Joanni Euangelistæ ostendit, visi sunt sub sehemate septem candelabrorum aureorum, ob fidei puritatem: Et ob eandem rationem Hiere Prophe- (ut notat D. Gregor.) ut exponeret, quomodo Synagoga fides paulatim deficeret, vltus est hæc metaphora: Quomodo obscuratum est aurum. Est autem candelabrum ductile malleorum ictibus formatum: non enim credat vir Christianus sibi solam fidem sufficere, sed quòd insuper expoliri & elaborari debeat penitentis, molestiis, mortificationibus, & persecutionibus, iuxta id quod ait D. Paul. Omnes qui pie volunt viuere in Christo Iesu, persecutionem patientur. Ut luceat, à Christo collocatur in Ecclesia, & ut operibus sanctis resplendeat, quæ lucis opera dicuntur: Collocabunt illud Aaron, filij eius, ut luceat coram Domino. Tales hi erunt, quibuscum loquebatur. D. Paul. Lucetis sicut luminaria in mundo: & ad hoc nos exhortatur: Nox præcessit, dies autem appropinquauit, abijciamus ergo opera tenebrarum & induamur arma lucis. Nox præcessit, in qua cum infidelitatis tenebris omnia nostra opera, opera erant tenebrarum: illuxit iam lucis Euangelicæ dies: sicut autem in rostris obscuro, cuncta nostra opera, tenebrosa erant, ita sint in hac die lucis, fulgentia, lucida, clara: Sicut autem numero septem, secundum virtutum septenarium: quarum tres sunt Theologicæ, & quatuor Cardinales: vel significant opera omnis generis virtutum: septenarius enim numerus, teste D. Greg. in S. Scriptura quandam designat vniuersitatem.

V. ruptibili, De lignis Setin; Secundo habere cubitum longitudinis, & alterum latitudinis, sic ut sit quadrangulum. Tertio pones in angulis pyramides ex auro, rectas, ut flammæ ignis, & videantur quasi volitare & sursum ferri: hoc significat: Ex ipso procedent cornua. Ut probat Lipoma. Ultimo circumdabis ei coronam ex auro, instar aureolæ, qua victores coronantur: Facies Coronam aureolam per circumitum. Hic, ait Deus; offerantur mihi aromata bene olentia, & quæ nemini alteri possunt incendi, sub pena capitis. Homo quicumque fuerit simile, ut odore illius perfuatur, verbi de populis suis. Hoc erat ex officio præcipuus sacerdotum, ingredi locum illum dictum Sanctum: & semper manè odoriferum incensum offerre Deo, itidem & vesperi. Et hoc ipsum fuit, quod intendebat Zacharias Pater Joannis Baptistæ quando iuranti hunc locum, ut fungeretur hoc officio: Apparuit ei Gabriel Angelus; stans à dextris altaris incensi: ut narrat D. Luc. candelabrum hoc, & altare. (sic vult Deus) sint simul coram me & hoc agendum est, ut ad vesperam intrent Aaron & filij eius sacerdotes, ut componant lucernas, infundant oleum, & eruantur eas ut clarè tota nocte luceant; & item prælabant ad ortum solis, ut toto die fulgeant, sic vero eo modo, quod componentes lucernas ut luceant, pariter incensum & thymiamam ponant in altari incensi, ut vapor & odor fragrantia ascendat coram me. Et adolebit incensum Aaron suave fragrans manè, quando componet lucernas, accendet illud. Et quando collocabis eas ad vesperam, vres thymiamam sempiternum coram Domino in generationes vestras. Aduertit D. Augustinus quod alia littera habet: Et incendet super illud incensum continuationis: Quibus verbis significare Dominus intendit, illius actus continuationem, & credo quod itidem voluerit declarare quòd ita simul deberent adesse candelabri lampades, & suave fragrans incensum coram Deo, ut quasi essent inuicem continua. Insuper id aduertit antiquus & celebris Philo, quod in tota illa fabrica altarium & sacrificiorum, hoc quod pro primo locabatur fundamento, fuerit adolere

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

eius manu suscipis. Sis iustus respectu proximi, cuique quod suum est, dando; misericors pauperibus afflictis consolator necessitate oppressis eleemosynarius. Tui respectu sis compositus, penitens, corpus tuum mortificando, & domando appetitus inordinatos, ieiuniis, penitentia, vno verbo eorum dixerit: id age ad quod te monet D. Paul. *In omni opere bono fructificantes.* Luminaria hæc non tibi debent oleo charitatis: per illud enim bene charitas intelligitur: ut enim cæteris liquoribus oleum super-naturata, sic cæteris virtutibus charitas. Audi sic docentem Apostolum D. Paul. *Nunc autem manent fides, spes, charitas, tria hæc: maior autem horum est charitas.* Et iterum: *Super omnia autem charitatem habete, quod est vinculum perfectionis.*

Est autem hæc necessaria: sine illa enim, licet eminentissima in sua specie exerceas opera, & ad multa vobis sint utilia, nullum tamen eorum ad æternæ gloriæ meritum, valere potest, ut profequitur idem D. Paul. solemniter illa inductione. *Si linguæ hominum loquar & Angelorum, charitatem autem non habeam &c. si habuerit fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habeam, &c. si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas &c. si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem non habuerit &c. nihil sum.* Attende, quam bene Deus candelabri fabricam componat; verumtamen scito, mentem eius esse ut candelabrum ad latum statuatur, & sic ei quasi contiguum altare Thymiamatis, quod Deum versus ascendit: hoc inde discas, ut peragens opera tua lucis, odorem bonum, & eorum luam fragrantiam Deum versus & caelum remittas, eiusdem tantummodo gloriam, non tuam affectando: sic cor tuum altare ex talibus conditionibus, quæ huic correspondent.

Primo ex ligno incorruptibili, affectus carnales edomando iuxta D. Petri consilium. *Vi per hæc efficiamini Divina consortes nature, fugientes eius, qui in mundo est concupiscentia corruptionem.* Etige in eo pyramides, quæ sic vocantur, ex figura & similitudine flammæ ignis, ex Græco nomine πυρ ignis: hoc est ex corde vestro serantur sensum affectus, & in altum volitent, instar flammæ ignis, monente nos D. Paulo: *Qua sursum sunt querite, non qua super terram.*

Sunt autem instaurant affectus vestri, solam Dei gloriam spectantes, & eius oculis studentes com- placere. *Ne videaris hominibus ieiunans sed Patri tuo qui in caelis est.* Sic Christus tibi consulit. Sic

altare illud quadrangulum, in signum constantiæ & stabilitatis, quod sic V. Beda exponit: *sunt semper oculi vestri defixi in Deum, quando opera vestra bona facitis, nec eos unquam in homines deflectatis: ut possit de vobis, dici id quod Spiritus S. commendat in illa Sancta muliere Anna Samuelis Prophetæ matre: *Vultus illius non sunt amplius in diversa mutati.* Hinc ascendat fumus suavissimus vestrorum bonorum: quæ velut aromata ex diversis virtutibus composita ignis ille charitatis ad Deum mittat prolestant: *Non nobis Domine, non nobis, sed nomen tuo da gloriam.**

Ex hoc altari procedit corona seu aureola: sola enim illa coronabuntur in caelo opera, quæ eo modo sunt facta; quare deficiente hac conditione, Phariseorum opera, licet in suo genere, & in se bona; hæc tamen coronâ seu præmio priuabuntur, quia eorum lauream ab hominibus receperunt, teste Christo: *Receperunt mercedem suam;* & licet candelabra essent quæ exterius lucebant, operibus in specie sua factis, altare tamen thymiamatis & suave odientium aromatum non exererunt, Deo opera ista non retulerunt. Et hoc (docet V. Beda) oportet sit vestrum exercitium quotidianum: cum candelabrum sit autem ob puritatem fidei, & credis bonorum operum retributionem, omni maris composita lucernas tuatum potentiarum & sensuum, cumque illas, ut clarè fulgeant, intellectum tuum actibus fidei, voluntatem tuam affectibus amoris, manus tuas eleemosynis, orationibus & divinis laudibus os tuum, gressibus sanctis ad hospitalia & stationes pedes tuos: Patrem lumen deprecare, ut tibi lumen suum concedat, ut ipse alios quoque bono tuo exemplo vales illustrare: oratio tua sit illa Davidis. *Tu illuminas lucernam meam Domine Deus meus, illumina nebrae meas.* Domine mi, Pater es lumen: sine te lux boni operis non fulget, si tu Domine lucernas, potentias animæ meæ tuæ claritatis lumine non accenderis. Hanc mihi præstas gratiam, ut omnes potentia: vim mearum lucerne bonis operibus eluceant. Faveto mihi, ut ore confitear tuam solam fidem, & peccata mea: auribus divinam doctrinam & laudem: manibus adiuvem in necessitate pressos: pedibus curram in satisfactionem peccatorum. Eadem lucernas præparato ad vesperam stricto conscientie examine, Deo gratias agens, pro eo, quod egisti bono, si quid egisti, & pro delictis veniam deprecans. Cum sis igitur tot lucernarum candelabrum, quot tibi potentias & sensus Deus est largitus

largitus ad bene operandum, lucto, homines fugiendo. *Luceat lux vestra oram hominibus, ut videant opera vestra bona.*
 Cum autem altare aromatum erexeris, id est, cor tuum, pariter primò omnium, offert Deo operum tuorum suave fragrans thymiana, ut sint in eius honorem, hæc tua sit mens, & exemplò tuò ceteri Deo seruiant, cuiusque nomen glorificent. *Ut videntes opera vestra bona glorificent Patrem vestrum qui in caelis est.* Conuenit Magistro discipulus & D. Paul. Christo: dum sic monet
Sive ergo manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Et hoc idem tibi incumbit, in quolibet sacrificio, quod Deo consecras, siue penitentia pro peccatis tuis, siue orationum, Confessionis, Communionis, siue elemosynarum antequam illa offeras, pro fundamento sacrificium facito incensi & aromatum, sancta tuà intentione remittendo, quidquid sis arctatus, in summi Dei honorem, velut cui primariò & principaliter opas complacete, seruire & gratulari.

§. 16. Imaginare te adflare conspectui Dei, quando ieiunas, & in eum tuos desige oculos cum Dauide, & ut sancta Ezechielis animalia.

SI autem scire desideres, quomodo hæc possis in praxim redigere, accipe doctrinam D. Chrysost. quam dedimus a. & consulit ad iher. D. Bern. b. quando bonum aliquod opus aggredieris: imaginare tibi excelsum quendam thronum, in quo tibi proponis Deum sedentem totò in caelesti curia circumcinctum, te verò in conspectu diuinæ Maiestatis & celsitudinis adstantem, eò planè modo, quò dicit D. Paul. ad thimo Moysen: *Qui inuisibilem, tanquam videns sustinuit.* Recogita, Deum cum toto suo caelo te spectantem. Hoc est agere id, quod dicit Spiritus S. de iusto: *Qui in sensu cogitabit circumspersionem Dei.* Qui sibi imaginabitur, se adesse conspectui Dei, qui intueatur attentè & circumspiciat id omne, quod operaris.
 Notatu dignum est verbum hoc: *Circumspersionem:* declarat enim, Deum non simpliciter seu perfunctoriè opus intueri, sed videre, itertumque videre, ex omni parte circumspicere, eius est, circumspicere, quod bene dixit D. Aug. *Tu es enim spirituum ponderator, & vtrum radix dulcis sit, an amara, de qua foris pulchra folia cernuntur.* Hieron. Bapt. de Lanuza, Tom. 1.

mitantur. Tu index interius melius ipse nosti & etiam medullas radicem subtilius perscrutaris. & non solum intentionem; sed radicis eius medullam intimam discretissimam tua lucis veritate colligis numeras, intueris, & consignas, ut reddas unicuique non solummodo secundum opera, vel intentionem, sed etiam secundum interiorum absconditam medullam radicis, de qua procedis intentio operantis.

Magni sunt hæc ponderis verba: Imaginare tibi in sensu tuo Deum residentem, illò modò perscrutantem opera tua, cor tuum, intentionem tuam, Medullas radicem intimas &c. In omnibus que agis (hoc te D. Bernard.) Deum esse presentem cognosce. Et considera supremam tantamque Maiestatem, profundà humilitate offerro illud, quod agere intendis, vilem tuam paupertatem agnosce, & quam nihil sis, ei referens gratias infinitas, quod sibi placuerit obsequium suscipere tam abiecta creaturæ, & vermibus procreantibus, inque in rebus, quæ illi tam parum conducunt.

Hoc autem agebat Datus, homo secundum cor Dei: *Prouidebam Dominum in conspectu meo Ps. 138.* semper Hæc mihi erat perpetua sollicitudo. semper mihi ante oculos Deum considerare presentem. Aduerte cum D. Basil. illud semper, quod *Lib. 1. de bene capietur, ex declaratione alicuius difficultatis circa mysteriosa illa animalia, quæ Deus or reg. 21. ostendit Ezechiel, nobis in his verissimum indicans symbolum suorum sanctorum.* Dicit de reg. sus. illis primò Propheta: *Vbi erat impetus spiritus ill. reg. 5. luc gradiebantur, nec reuertebantur cum ambula. Cap. 1. 12. ront.* Et duabus lineis infra, statim dicit: *Avi. Cap. 1. 14. mala ibant & reuertebantur in similitudinem hominum fulguris coruscantis.* Opponit D. Gregor. subsiste Ezech. paulisper, o propheta, videtur quod cum vix rem vnã dixeris, statim illam recantes. Si dicitis: *ibant & non reuertebantur, quomodo stant. Locus E. tim adiungis: ibant & reuertebantur. Valde sibi ezechielie hæc videntur esse contraria: ibant & non reuertebantur, & ibant & reuertebantur.* explica.

Vila fuit aliquibus tanta hæc difficultas, ut tunc referente D. Hieron. opinati sint & voluerint se: *In e. 1. c. 1. cundam hanc sententiam eradendam, cum tam Ezechiel, contraria priori videatur, dixeruntque Septuaginta Interpretes eam ex proprio cerebro addidisse.* Non potest hoc dici, replicat D. Hieron. neq. tale responsum admitti: quia iuxta illud, multas deberemus ex sacro textu expungere sententias, quæ sibi videntur contrariæ. Videto illipsum in Proverbis quod duas simul ponat sententias: *Primam: Ne respondeas stulto iuxta Prou. 26. stultissimam suam, ne efficiarū ei similis. Secundam: 4. 5.*

Responde

D. B. A. M.

Respondit stulto in xta stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur. An non tibi videntur hæc duræ sententiæ ex diametro esse contrariæ? Verbis verè sunt; in sensu verò minimè: eorum enim auctor est Spiritus sanctus qui cum semper proloquatur veritatem, sibi contradicere non potest, & in hoc quò sibi contrariæ esse videntur, divina continent documenta, quæ modò non vacat declarare.

Quà igitur ratione duas has facies convenire sententias? *ibant & non reuertebantur; ibant & reuertebantur.* Ego tibi explanabo, ait D. Hier. Hoc intellige de capitibus eorum ac faciebus: quando dicit non reuertebantur: quia progredi verendo caput, signum est levitatis: quando verò ait, *ibant & reuertebantur*, hic sensus sit de eorum corporibus, respici enim ibant & reuertebantur corporibus suis, modò ante, modò retro, ubi, & quomoda eos imperat spiritus propellebat. Hoc indicare voluit ipsemet Propheta his verbis: *Unumquodque eorum, coram facie sua ambulabat.* Expositio est hæc literalis, quæ D. Theodoro visa est legitima, & nostro optimè conducit intento.

II. Negari non potest (asserente D. Gregor.) viros sanctos debere coram facie Dei ambulare operibus pietatis & cultus divini, orationibus, confessionibus, communionibus, stationibus & actibus religiosis. Itidem ipsis esse necessarium reverti ad proximum eleemosynis in pauperes, captivos, xenodochia, viduam nudam clamide, argenteam veste; & etiam ad se ipsos, ut carnem subiciant rationi, ieiuniis, disciplinis & actibus mortificationis, prout Spiritus sanctus illos suo impulsu monet interius, & præceptis Dei, ac S. Ecclesiæ exterius. Verumtamen totum faciunt, oculos suos semper in Deum habentes defixos; nec caput, nec oculos retro vertunt, ne id contingat (terre nos D. Hieron.) quod gratiæ Dei experta passæ est vxor Lot, quæ montem sursum ascendens festino gradu, ut in eendio Sodomorum incolumis eriperetur, seque ibidem saluam tutamque servaret, oculos tamen retro deflexit, profanam intuita civitatem, quo aspectu omnes eius passus fuerunt irriti. O magnum infortunium, gressus figere salvationis sursum ad montem, & oculos retro Sodomam versus reflectere? Sic agunt stolidi & male suadi Christiani, gressus caelum versus dirigentes ieiuniis, eleemosynis, orationibus, stationibus, missarum sacrificiis, aliisque bonis operibus, reuertuntur, oculos retrorsum ad mundum convertunt, ut illi complacent, & sancti videan-

tur. Non ita ego, testatur David, Auctus religiosus ad Dei gloriam exequor, & revertere operibus charitatis, proximo meo succurrendo, oculos nunquam deflectens retrorsum: illos enim perpetuo fixos detineo in Deum caelum versus: *Providebam Dominum in conspectu meo semper.* Intendit dicere (explicat D. Thom) id quod in alio Psalmo dixit: *Oculi mei semper ad Dominum.* Vel ut adverteit Brixianus ex Hieron: *Constituam de vigione mei Deum tanquam spectatorem.* Videtur autem spectare, id quod Deus Moyse præceperat, quando primum posuit ab ipso aquam populo sitienti: præcepit ei, ut senioribus associatus pariter & nobilioribus petram scandat, sicut in cacumine montis Crete; & quod ipse Deus statet supra petram, videbitur se ostendens. Credit Lipoman, hoc significum, supra petram columnam illam ignis collocatam, quæ populum ducebat, quæ erat iustitiarum throni Dei. *Ego stabo ibi coram te supra petram.* Hoc autem tibi erit agendum: *ereutes petram oculis tamè in me defixis, qui stabo supra petram.*

Hoc est quod à te poscit Deus, verè in petream, disciplinas in carnem tuam, ieiunium in corpus tuum, eleemosynas in pauperes, vestium in nudos, gressus in nosocomia, oculos tamen fixis in Deum; idque iuxta Christi consilium: *Ne videaris hominibus ieiunans, sed Patri tuo qui videt in abscondito & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.* Si verò ad alteram partem deflectas oculos, non habes, quod ab ipso possis sperare, quia tales ab illa opinione revocant, dum ait: *Receperunt mercedem suam.* Ut verò te ad hoc obliget, loquitur tibi Christus, te præveniens, ut huic rei diligenter inuigiles, & gravissis, & prudenter progrediaris *Attendite, ne sitis vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum.* Ratio est: cum sit cuius vana gloria, & humane laudis appetitus tanta quàm maximè nociva, & quæ honorum operum depredat, & valorem, & meritum, & ea re lingua sine subtilantia curentionis instat, quæ consumpto optimo tritici grano, relinquit solam paleam, & exteriorem apparentiam; Est pariter vitium summo opere fictum, dissimulatum, & quod suaviter, & inaduvertenter se ingerit peccatoribus sanctissimorum etiam vitiorum, estque superatu perdifficile. Non est peccatum vile ac sordidum, quod vilia ac sordida corda oppugnet, & terrena, quæ rebus vilioribus, inferio, ac nihili occupantur, sed viros aggreditur præclariores, qui & sidera transcendunt operibus

33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

bus religiosis, ac toti mundo stupendis. Non inquietat sordidum sensualem, formenti luto suarum turpitudinum demersum, nec gulae detum; qui non alterius magis sit sollicitus Dei, quam sui ventris. Non molestat aurum vilem, cui totum cor sit infinis terrarum bonis affixum; ad illos, nec oculos quidem deflectit, vt illos aspiciat: sed illum aggreditur, qui carnem suam debellat disciplinis, ieiuniis, & asperioribus penitentis: illum, qui altissima contem- plationi intentus conuertatur in superbis; illum, qui nihil aliud curare videtur quam confessio- nem, communionem, Sacramentorum frequen- tationem, opera misericordiae, visitationes ho- spitalium, orphanorum subsidium, pauperum remedium; cuius hanc seculo rationem esse, quam videt D. August. expendens huius peccati con- ditionem seu naturam, quae adeo singularis est, vt omnino contraria naturae vitiorum in genere esse videatur, & eorum quae agnoscimus in par- ticulari.

Res est notissima vitium per virtutem destrui eisdem contrarium, & iuxta scitum philosophi- cum, vnumquodque corrumpitur per sui contra- rium: deinde in alphabetico nostro septem esse peccata mortalia in particulari legimus, & haec per septem alias virtutes illis contrarias supera- ti: superbia enim humilitate deuincitur: auaritia liberalitate repellitur: luxuria castitate extermi- natur &c. Hoc autem vitium vanae gloriae, non solum non destruitur aut virtutum actibus emo- ritur; quinimo ex eisdem nascitur & excita- tur, & tanto insurgit vehementius, & tanto vi- ces sunt fortiores, quanto virtutum actus sunt excellentiores, & superioris meriti: & ex his actibus virtutum maiori efficacia sibi robur su- mit, quas ex diametro illi cognoscimus esse op- positas. Ruminant hoc subtiliter D. Hieron. & August. b. quod & vnusquisque in seipso potest aduertere. Videbis praedicatorum cele- brem habentem concionem, in qua eloquentia quam diuinam, conceptibus exquisitissimis ex- timitis visceribus S. Scripturae hausit, & om- ni genere Doctorum, totis viribus vitium istud studet eradicare, oculis spectanda offerens eius- dem damna, & ea quam magna producat in ani- ma, qua ratione destruat opera sancta, quantam sollicitudine debeat repelli id quod tantam edit stragem; & quanto vehementius in illud inue- nitur, lucidius perorat, illud exterminare conatus & annihilare, vt omnibus videatur extermina- tum; eo fortius insurgit, & cor praedicatoris inuadit, & eo ipso illum aggreditur, & ruento

fatis conflictu: ab intus enim cum alloquitur. O amice, sis quietus, quam oratorie contra vanam gloriam perorasti! o quis non admiretur orationem adeo bene fundatam! o quam gratus auditorio! o quales applausus in populo com- mouisti! Ipsemet D. August. fatetur, hoc se expertum; cum enim statueret die quodam contra hoc vitium deponere, iamque discursu sui intellectus plus Angelico quam humano optime fundato peroraret, maiori enis rem cordi haberet, ac eloquentia sua admirabili, omnium animos ab ore suo suspenderet, vanam gloriam abrogaret: medio orationis inchoata decursu silit; & ait: Notate, quae so. Frater, quis ille firinimicus tam ferox, qui quod plus illum ag- gredior, & fortiores in eum explodo globos, ipsi rationibus quas & auditis & videtis, quibus eum oppugno, eo se feruentius erigit contra me, bel- lum mouet, sed suauis, & cor meum impugnat, sed magnarum virium adulationibus, me esse- tendo; O Augustine, quam eloquenter peroras, quam apte auditoribus tuae quadrant rationes! quam alie suspensos tenes populos, quam ab ore tuo dependentes, quid te plura possit Angelus? Hac mihi ipse quoties canto &c. Tamen vobis- menter cum aduersario dimicant, saepe ab eo vul- nera capio.

Quam virulentus, & venenatae naturae foret draco ille, qui durissimo iu quo eum percutere, & auferres caput, magis roboraretur, vires illi accrescerent ex vulnere, & furiosior in te assurgeret? quis eum speraret posse superari? quis ignis tam difficilis extinctus, qui quod maio- ra aqua fluente, vt extingueretur ei super insu- deres, eo feruentius accenderetur, & ex ipsa aqua flammam reciperet ardentiores, vt his te in cine- res redigeret? Hoc mihi contigit (testatur D. August.) cum dracone illo infernali, & igne con- sumente omne bonum; vade ei enata est perpetua suspicio, quam ipse fatetur, dum sibi foret pra- dicandum. *Credite cordi nostro, quod videre non potestis, scit ipse, qui misescit nobis, qui propitius sit nobis, cum, quando sub illo tremore, ad vos lo- quimur.* Quin imo idem de se fatetur Magnus ille D. Gregor. Absoluto enim opere illo satis nunquam laudato, Expositionis moralium in Iob; vbi multoties subtiliter agit contra hoc vitium; cum absoluto vero opere illud relegeret, & sibi videretur esse optimum, ex ipsa sui ope- ris excellentia, ecce insurgit vitium illud, & tanto cor eius impetu pulsatur, dicens; o Grego- ri, quam subtiliter scripsisti, quam eminentem excellentiam includunt tui discursus: quam ad

Epist. 64. to. 2. V. D. Aug. gultus nos contra vanam gloriae praedicationem cansata ipsa molestat. V. Similitudo. In illud. Ps. 50. Audi tui meo. Av. com. d. V. II. Ipsa quog. D. Greg. goriu impu. gnauit.

viuum huius vanæ gloriæ damna expressit: ut
 S. Pontificem in tam arctas compulerit angu-
 stias, ut ne hoc vitio superaretur, totis animæ
 suæ viribus ad Deum recurreret, supplex auxi-
 lium petiturus, & orationum suffragia, ab iis
 qui eius hoc opus essent perlecturi, emendica-
 ret. Hanc ob causam monet nos D. Hieron. ut
 solliciti & anxij ambulemus scæ viuamus: au-
 dientes D. Paulum. *Non efficiamur inanibus gloria*
 VIII. *cupidi, inuicem prouocantes, inuicem inuidantes.*
 Vitium hoc tale est, ait, ut si vel in o momento
 negligenter & incurie te geras quanto magis
 fuerit uel illud extirpare, eò ipso magis in-
 surget nouaque contra te vires recuperabit. Ca-
 pe experientiam, ait, in eo quod etiam aduertit
 eloquentiar Princeps Cicero de alio, qui ex pro-
 posito magno labore, ac vigilis integrum li-
 brum composuit contra illud vitium, t. i. ut
 illud eradicaret, & de hominum cordibus erue-
 ret appetitum illum vanæ gloriæ, & laudis ter-
 renæ desiderium, hunc prænotauit *De contem-
 ptu gloriæ.* Et si rem intimos timetis, inue-
 nites, quod quanto illo in opere uicinius progre-
 ditur, tanto magis excitatur in auctore ipso vi-
 tiosus ille vanæ gloriæ affectus, cuius sit deside-
 rium, ut omnes librum videant, legant, rumi-
 nent, extollant. Ita ut, eo ipso, quo contra vi-
 tium illud debaccharur: quæretet, optaret, in-
 tenderet vanam hanc gloriæ, unde quantà po-
 tuit emphasi principio libri nomen suum præ-
 cepit. *Videat plerisque (quod etiam Tullius ait)*
 D. *libros suos de commendanda gloriâ scribere, & causâ*
 H. *gloriæ proprii nominis titulos prænotare.*
 Tam. *Hoc etiam liquet in multis Prædicatoribus,*
 quod dum prædicant contra illud vitium, & op-
 tant illud mundo eliminare, hac viâ eorum cor-
 dibus infigatur: & patet propriam gloriæ esse
 primam in intentione & eorum desiderio, in eo
 quod assurgunt & contristantur, quando per-
 cipiuntur, qui eos laudibus effert, aduertant
 esse neminem. Quid ergo (ait) quando concio-
 nem & prædicatorem vituperant, reprehendunt,
 reiciunt, vel alios sibi vident præferri? viuunt,
 ut dicit D. Paul. *Inanis gloria cupidi, inuicem*
 Al. *prouocantes, inuicem inuidantes.* Hinc D. Hie-
 Gal. *ronym. educit hanc propositionem, quod si*
 26. *possint aliis sancti admirationi esse ob præclara*
 eorum cum opera, tum miracula, sicut multi
 eorum nobis sunt admirationi, inde tamen ma-
 iorem ansam admirationis præbent, quando
 præter illa, admiramur, illos vincere vanam glo-
 riam potuisse, quæ ex ipsis cum virtutibus, tum
 miraculis soleat exoriri: proinde vitam S. Hi-

laronis describens, postquam stupenda eius re-
 tulit miracula, abstinentiam prodigiosam, ieiun-
 tia penè fidem omnem excellentiam, superemi-
 nentem S. Scripturæ notitiam, demum his ver-
 bis concludit: Quod in Sancto viro illo summa
 admiratione dignum fuit, supra tot & tantas
 prærogatiuas virtutum, hoc erat, quod pedibus
 subtrauisset & conculcasset gloriæ, bonam
 opinionem & hominum laudes, non tantum eas
 non acceptando, sed seipsum semper vilipen-
 dendo. Hæc sunt D. Hieron. verba: *Mirantur*
alij signa qua fecit, mirantur incredibilem absti-
nentiam, seuentiam, humilitatem, ego nihil ita
supro, quam gloriæ & honorem illum concul-
care potuisse. Idcirco notat Ecclesia, & summis
 esset laudibus Angelicum Doctorem S. Theo-
 mam; quod præter tot prærogatiuas, quibus
 cæteris eminebat, vitæ nobilitatis (erat enim
 patre natus inter principes præcipuos Regni
 Neapolitani: matre verò duarum reginarum
 sorore legitimâ) sanctitate præclarâ, quâ singu-
 lis penè horis in aëra extaticus sussum rapieba-
 tur; sapientiâ cælesti & Angelicâ ab ipso met
 Christo comprobâtâ: nunquam aduersus eum
 hoc vitium præualuerit: ita ut nec quidem pri-
 mas senserit titillationes *O munus Dei gratia viu-*
ens quodiu miraculum, pessifera superbia nun-
quam per sensit stimulum. Pensanda sunt illa verba
(nunquam per sensit stimulum) Opus agere præ-
 clarum, & de seipso humiliter sentire, nec locum
 dare vanæ gloriæ, ipso opere est magis miran-
 dum, hinc D. Bernard. *Mirabilem apparere, &*
contempnibilem reputare, hoc ego ipse vi. in vobis
mirabilis iudico. Hoc occasione idè addit quod
 ex D. Hieron. retulimus, valde raros esse, etiam
 inter sanctitate præclariores, quos hoc vitium
 non oppugnet, & si eos non superet, ad minus
 non summo opere coarctet: Est autem hoc vitium
 tale, & superatu adeo difficile, ut vix vilius D.
 Hieronym. inueniat qui ex eo omnimodam reser-
 ferat victoriam; hoc verò assererat vel bis certè
 diuinit, conueniens vniuersiuique iudicium:
Conueniat vniuersiuique cor suum, & in omni vita
inueniet, quam vanum sit fideliem animum inuerti,
ut nihil ob vanam gloriæ cupiditatem, nihil ob
musculos hominum faciat &c. Difficile est Deo
vanum iudice esse continentem.
 Sæpius aduertunt D. Cyprian. & D. Gregor.
 b. id quod refert D. Luc. c. de septuaginta disci-
 bus Christi discipulis elegit eos, nominauit eos
 misit illos prædicare, cum plenaria curandi in-
 firmos potestate, & dæmonia eiciendi aucto-
 ritate. Profecti sunt, & laudabiliter officio

17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Hoc contigit illis discipulis. Quis est, qui idem non pariat? Communiter euenit, quod eo momento, quo opus aliquod excellens ad Dei gloriam ordinatur, statim homo sentiat in se eisdem magnam complacentiam, cuius in peccatore gloriola quaedam oriatur, desiderium inflammatur, & exurgat cupiditas, ut omnes id videant, magni faciant, & auctorem collaudent. Oritur tibi ait Or. gen. hoc desiderium & vanæ gloriæ cupiditas in occursum, post opus primum ac bonum, quod fecisti. Sicut Duci Iephie uenit occurrit filia, tota festiua præ gaudio, & signis congratulationis, quando eruento prælo dem. Etis hostibus, insigni victoriâ claus pater domum remeant. Q. iâdo tibi tunc occurrit, occide illam, ut Iephie filiam, sanctæ intentionis cultor, soli Deo illud offerendo, ut declarauimus. Viue sollicitus, conseruans in oculis Dei illud quod pro eo agere incepisti, præcauens ne oculos tuos declines ad oculos hominum, ut docuit Moyses, erigens manus suas, & sursum claras vi magnâ detinens, ut de hostibus victoriam reportaret. Vide eisdem T. act. ubi valde fusè egimus de iis quæ ad hanc rem spectant.

§. 17. Tertius labor. Exponendus est homo in ordine ad proximum, id est, elemosinæ, qui in calo thesaurizatur.

37. **R**elicta pars vltima, eaque tertia, postquam lapis denuò dolari debet, idque quâ parte respicit proximum. Nascimur omnes propriis nostris commodis inclinati, ut non solum velimus nobis id quod nostrum est, sed insuper adhuc riget in nobis auaritiâ, quâ manum mit-

ramus ad aliena. Tam longè ab hoc oportet distare (monet Christus) ut iniuriam proximo non irrogare præsumas, ei quod suum est, adimendo, quin potius, dum videris eum premi necessitate, & de tuo succurras, dans ei elemosinam, & adiuuans eius inopiam.

Hoc tertium est, quod nobis Christus in hoc Euangelio decernit, dare pauperibus elemosinam. Ita intelligunt D. Chrysof. a D. Petrus a Ho. 27. Chrysol. b D. August. c & optimè ad rem præbat D. Basil. d Aduerte, quæso te, artificium Christi Saluatoris, ut elemosinam des libenter, & hilariter, non tibi dicit absolūtè, ut des bona tua alteri, sed eorum tibi diuitem thesaurum congreges in caelestibus: Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi arugo &c. Thesaurizate autem vobis thesauros in calo. Nolite facere saccinæ de thesauris vestris, neque illos colligatis, ut in terra dimittatis; mille namque substabunt periculis, hinc ne tinea contumpanatur, inde ne æruginè pereant, aut à latronibus auferantur. Facite thesaurorum vestrorum cistam, cælum, Eleemosinosque ibidem recondite: illic enim eos non absumet tinea, rubigo non exedet, nec diripient latrones: est enim ab his omnibus liberum. Et cum ibidem habueritis bona vestra, eritis & vos pariter illis: res est enim notissima, quod quicquid illic habeat cor & animam, ubi habet & thesauros.

Mille rationes offeruntur, quibus ad elemosinam obligamur (quas alias declarauimus.) Hanc solummodo volo expendere, quam Christus nobis indicat, dom ait, dare elemosinam, ita edere ad emolumentum nostrum: ut non solum nos perdamus ea quæ largimur, sed potius ea nobis in calo reddamus securiora. Ut nobis Christus vitam inspirat, id agit quod olim Eliseus, ut puerum mortuum suscitaret: quid egit? conuulit oculos oculos, & suos posuit super oculos pueri, & eo modo illuminauit, & vitam dedit. Oculos hominis, & id quod maxime attendit, hoc dixero esse, quomodo possit diuitias congregare, thesauros congregare, augere, custodire, ut dum voluerit, eis uti possit. Super istos Christus suos ponit quoque oculos: & ait: ego idem tecum pretendo, ut multum diues sis, diuitias tuas certo loco seruas habeas, securas & omni periculo liberas. Et ita statuit, ut eas in terra non dimittas: subiacent enim illis plurimis periculis. Verum ubi ab omni periculo sint liberæ, hoc est in calo.

Thesaurizate vobis &c. Notate, diuites (ait vide tract. D. August.) verba hæc. Non vult Deus bona tua ubi arugo &c.

In 1. 48. tibi perire, sed accrescere, & loco reponi securio. Et hoc tecum agit, quod fidelis quispiam amicus posset agere, qui domum tuam ingrediens, videntique te habere triticum in vitæ tuæ alimentum, sed repositum loco humili, maddido & pleno cucullionibus, vbi facile corrumpatur, tibi diceret: Amice, attende tibi, quod si eo loco triticum reliqueris, totum consumetur, & vermes corrodent, transfer in altius cubiculum versus austrum, siccum, bene purgatum, vbi illud conferues, quando tempus tibi necessarium fuerit: Noluit Deus (ait) ne perdas diuitias tuas, sed ut locum illis mutes consilium dedit &c. Addit D. Petr. Chryl. Quid tam paternum, tam prouidum de charitate consilium? Nihil tibi perire vult, qui tua in thesauris caelestibus vult reponi. Quam securus dormit, qui Deum suorum meruit habere custodem? Quam nescit curas, quam deponit angores? quam non est anxius, quam seruorum caret fastu, qui sua Patri caelesti seruanda committit?

I I. Similitudo,

D. Avg. Tom. 3. 10. Serm. 7.

Serm. de laud. Mo. uach.

I I I. Similitudo,

I V. Similitudo,

Job. 14. 6.

Quale beneficium (teste D. Chrylost.) faceret operatio auaro qui ei campum indicaret, vbi neque arando, neque rigando absque lapidum, vel nebularam, vel animalium villo periculo spargere posset semen suum, securus de messe, & quod plusquam centum pro vno colligeret: Hoc Christus agit, hunc agrum tibi inligit, vbi multiplici seruore triticum tuum semines. Felix est auer pauperum. Addit idem Doctor aliud simile suo conformiter ingenio. Si in pago quodam habitares, diuitis abundans, certoque, scires infra paucos dies te illinc eiciendum, & dum migras, omnia quæ possides, tibi ab aliis auferenda, qui te cogere ibidem omnia relinquere, sic vt nec vel aciculam tecum auferre liceret, & deducerent in alium locum, & regionem, in qua nihil inuenias præter id, quod ex eo pago illuc transmississes. Quantum ille tibi præstaret beneficium, qui tibi modum suggereret, quo quidquid ibidem possides in aliam transferas regionem & securum redderet te ibidem conseruatum, ac multiplicatum totum, cum illuc intraueris, repleturum? Quam non sollicitus esses, illuc, quidquid haberes transferendi, nihil omittens omnino? Insuper refert proficuum illud consilium olim à Tobia filio, nepotibusque suis aptè propositum. Vt peregrini habitabant hi in ciuitate Ninive, vbi multas sibi diuitias congregauerant. Sciebat autem vir hic pius diuinâ doctus reuelatione, infra paucos dies maledictam illam ciuitatem funditus euerterendam omnesque eorum diuitias certo perendas. Vocat ad se vir grandævus filium suum ac nepotes morti iam proximus; Hæc enim illa

hora est, quæ dantur & consilia certiora, & veritates iudicantur puriores: atque: Filij mei charissimi, estis hic vt adueniat, notum sit vobis, breui ciuitatem hanc penitus eradicantem, omniaque quæ hic possederitis, demolienda, atque dissipanda. Educet Deus vos hinc, adducetque in Hierusalem vestrum natale solum. Hoc vobis curandum, hic non figatis sedem aut diutius hæreatis, quin potius omnia vestra sic componite, vt ea in Hierusalem transmittatis, vbi deinceps vestrum erit fixumque, domicilium. Propè est interius Ninive &c. Audite ergo filij patrem vestrum &c. Nolite morari hic &c.

Hoc idem Christus nobis, vt patet optimis & fidelissimis amicis consulti, videt nos in hoc mundo (qui, vt dixit D. Petr. consummandus & dissoluitus est, & cuncta quæ in eo fuerint.) Nouit etiam, quod, quanta vos, diuites, hic possederitis, sint in hoc mundo relinquenda, vt ne pilum quidem permissum cuiquam sit hinc auferre, & secum conferre. Diuis cum interierit, non sumet omnia. Nihil licebit in discessu auferre, nec crumenam aureis ducatis grauidam, nec argentea sermilla, nec tapetes pretiosos. Repone ergo illa loco securioris, & præmitte in illam regionem in quam tendis peruenire, caelestem (inquam) Hierusalem: illic thesauros tuos transmittite. Thesaurizate vobis thesauros in celo. Quia verò videtur (ait D. Basil.) quod Christus vos anxios videat, & dubios, quæ ratione has opes possitis transferre, quis eas portet, quis illuc scandat? & quasi interrogantes, id quod tam difficile erat sapientissimo Salomoni: Quis ascendis in celum. Idem Christus id vobis exponit, dum ait, pauperes eos esse, qui cunctis vestras opes eò transportent, & hoc ipsum vult alio loco intimare, dum declarat, id quod hic dixerat: Date elemosynam. Facite vobis sacculos, qui non veterascant, thesaurum non deficientem in celis. Date elemosynam, vestras reponite diuitias inter manus pauperum, eas hi in celum transportabunt.

Ita hoc exponunt D. Basil. & D. Chrylost. & D. Gregor. e. Quinimò & in praxi voluit Christus illud indicare, sed non intelligebatur vt narrat Euangelista. Accedit Adolescens dives vt narrant, Christum interrogat: Magister bone, quid faciendo vitam æternam possidebo? Ait illi Iesus: Serua mandata. Replicat ille: Hæc omnia custodius, & inuenture meæ. Volo autem salutem animæ meæ reddere securiorem, & ulterius proficere. Respondet Christus: si hoc intendis: Vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo. Hæc audiens adolescens abiit.

ditatus est, Christum velle, vt omnia sua perderet, & illis orbatus pauper remaneret, & omnium in dignis, hinc contristatus est valde, & totus melancholicus, terga vertit & abiit. O stultice, clamat D. Basil. ad vltima verba non attendisti, sicut ad prima. An non capis, quod ipse tibi minime dixerit, da pauperibus bona tua, vt ea perdas, sed potius vt ea conserues securius, & habeas ditissimum thesaurum in caelis asseruatum: Et habebis thesaurum in caelo. Vide modum, quam male intelligas (ait D. Basil.) id quod tibi dixit, vade opes tuas da pauperibus: sonat enim tibi, quod velit datum a te pauperibus, perditum iri. Certè hinc parum liquet vna fides tua, quam si haberes, cognolesceres clarissimè, id quod tibi Christus conuulit, non malè impendi, quod pauperi tribuis, sed illud tibi reddi securius. Certò denique scias, id tibi solummodo remansurum, quod pauperi fueris largitus, reliquum verò tibi non proderit, sed filius tuis, aut here libris, aut latronibus.

leuat eius inopiam? id quod dar, an non cedit in beneficium eius, cuius occurrit indigentia? Equidem, verumtamen eo ipso magis cedit in beneficium tuum, quod si pauperi dedisti, quo corporalis eius paupertas subleuetur, thesaurizas animæ tuæ thesauros æternos & inextimabiles & necessitati animæ tuæ spiritali remedia concilias: cum elemosyna maxime ad hoc conducatur.

§. 18. Posuit Deus pauperes in vultores ditibus. Dixit hoc S. Franciscus, quod & Sancti agnouerunt.

EX hac doctrina colligunt SS. Basil. a D. 39 Chrysol. b D. August. e D. Petr. Chrysol. a Hom. 6. Rationem cur Deus pauperes, & quidem in hoc mundo posuerit Aduertit Theodoret. e b Hom. 27. fuisse quosdam infideles, qui crederent Deum non habere providentiam, nec regimen huius mundi: si enim hoc esset, quomodo posset fieri, id quod passim videmus, aliquos ita diuitis onustos, vt eas ferre non possint, alios verò adeo omnium inopes, vt quod ori apponant, non habeant. Deus iustus est, & iustitia seruat æqualitatem. Quis ergo credat tertæ rectorem, vbi tantus est iustitiæ defectus? O stulti, quam ignorantes! Potius hoc optimo conuenit mundi regimini, & Deus ipse est, qui in illo diuites creat & pauperes. Ita restatue Spiritus S. Diues & pauper obuiauerunt sibi. & vtriusque operator est Dominus.

Posuit pauperes, vt diuitibus obuiarent. Poterat equidem facere, vt omnes diuites fuissetis, vel qui iam pauperes creabar, potens erat illos alere sine diuitum auxilio, sicut Israelitas in deserto obuiant manna; ministerio Angelorum, & Eliam per coruorum: habet enim manus adeo rebus omnibus plenas, vt illas aperiendo, impleat omne animal benedictione. Verum enim verò voluit, vt pauperes ad diuites recurrerent, ad vultum sibi quotidianum conquirendum, & illis obuiarent ad eorum utilitatem: quâ ratione Deus magis in hoc prouidit diuitibus (teste D. Chrysol.) quam pauperibus: Magis propter diuites, quam propter elemosinantes. Volebat enim diuitibus procurare vultores, vt haberent quibus suas opes, & thesauros ad caelum transmitterent. Quid cogitas (petit D. Petr. Chrysol.) esse pauperes? Vultores thesaurum tuorum in caelum: quos D. August. nomi- nat Laturarios, id est, portatores siue vultores. Quando Princeps migrare debet de loco in locum, quid ageret si non haberet muliones, ve Pauperes & Acres, sunt pos-

Hanc rationem (dicit D. August.) voluit D. Paul. proponere discipulo suo Timotheo, quando ei mandauit, vt cum rigore diuitibus præcipere, vt darent elemosynas, & ex bonis suis diuiderent pauperibus hilariter & libenter, nullam opponentes difficultatem, nec trahentes moram, sed largâ, celeri, leuique manu exporrigerent. Diuitibus huius seculi præcipe &c. facile tribuere communicare. O Apostole Sande, quid vis, vt illud cum rigore præcipiatur? Contentus essem, quod me rogante, & ab ipsis genibus flexis pauperibus me dicantibus, darent elemosynam. Quid vt eis hoc præcipiam? Amplius, an præcipis, vt ipsi succurrant, dent elemosynam, bona sua disperant hilariter, statim & leuiter manu? Sufficeret mihi, si facerent etiam malâ voluntate, & vi quâdam ad hoc coacti.

Nequaquam, replicat D. Paul. quinimò volo, sit illud, quod iniungo. At quomodo hoc exequar? Expone illis Euangelicam veritatem, quod id, quod pauperibus largiuntur, xenodochus, viduis, captiuis, sibi in commo-lum cogent, & illo modico, quod indigentibus distribuunt, securum sibi cumulent thesaurum firmatum & bene fundatum: proinde sicut ipsis præcipis, vt sibi prospiciant, ita & eis iniungas, vt pauperibus prospiciant, & hoc est sibi prospicere. Thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum. Perde illud thesaurizare sibi. Videtur Christus in memoriam reuocare id, quod Spiritus sanctus dixit. Benefacit animæ suæ vir misericors: qui dat elemosynam, sibi & animæ suæ benefacit. Sed quomodo non benefacit pauperi? non sub-

tatores thesauro- rum.

D. Fra. A. In vita S. Fran- cisci c. 7.

tores, aurigas, qui sacinas & vasa transuehe-
rent, & necessaria hinc illuc transportarent?
Hæc tibi sit ratio, cur tot sint pauperes in hoc
mundo. Doctrinam hanc docuit terrestris ille
Seraphim S. Franciscus, de quo refert eius filius
legitimus S. & Seraphicus Doctor Bonaventura,
quod qui religionem suam exeretat & funda-
uerat in altissima paupertate, fratribus suis hoc
soleret intimare, *Elioli mei: cur creditis quod
in hac vltima mundi ætate nos Deus elegerit, vo-
lens nos viuere pauperes, panem nostrum ostiatim
mendicantes, elemosynam rogantes? Cogitatis
quod pro nobis? Nequaquam. Multa enim Deo
suppetebant media quibus nos aleret, & facili-
num erat ei nobis fructum panis largiri, cum
nobis proprium sanguinem & carnem concesserit
sed in tertijs mundi profectum, & copiosum
hominum prouentum, vt nos ipsos quotidie ad
eorum portas illis offeramus, vt vectores suo-
rum honorum, & ea ex hoc mundo in caelum
deferamus, & medianibus nobis illa inter Chri-
sti manus ipsi consignent, in quibus ea reperient
postquam hinc emigrauerint. Audite modo eum
loquentem: *Ite, quoniam hæc nouissima hora
Fratres Minores commodati sunt mundo: vt electi
in ipsis impleant, vnde à iudice commendantur, il-
lud audientes suauissimum verbum: quamdiu se-
cistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi se-
cistis &c.**

Ece quomodo excipiendi sint Religiosi, qui
accedunt domos vestras, & quâ ratione pauperes
ostis vestris ingemiscetes: Videtur enim vo-
bis, quod in commodum suum veniant & vt il-
lis ex bonis vestris largiamini: procul absit: ve-
niunt autem non sibi, sed vobis à Deo mittuntur
ad vestrum emolumentum. Sic de pauperibus vi-
ri sanctitate celebres æstimabant, viua fide illos
contuentes, proinde illi ipsi pauperes querebant,
quasi in eo lucrum spectantes, vt vellent paupe-
res, eorum thesauros acceptare. Ad rem valde
congruenter considerant D. Chrysostomus a & D.
Ambrosius b auxiam Abrahamæ sollicitudinem, quâ
pauperes inquirebat. Numquam pauper quæ-
piam adeo sollicitè diuitem quæsiuit, vt ab eo
elemosynam acciperet, sicut ille pauperes, vt
illis quid largiretur, in via consistens illorum
præstolatur aduentum, quâ patebat transitus,
Aduentantium pedibus prouoluit supplicabat,
vt sibi in eo gratificarentur, si dignarentur do-
mum suam subire, ac gratum habere, id quod in
ea maxime gultui foret acceptum, maxime pi-
gue. Sciebat enim vir pius, quod maiorem sibi
gratiam præstarent pauperes recipiendo, quàm

ipsis ille, erogando. Hoc idem præstitit nepos
eius Lot ad portas ciuitatis anhelus expectabat,
& genos flexus instabat, ac rogabat, illis gratum
accideret in domo sua hospitari. Erant ambo hi
patruus & nepos ditissimi ac nobilissimi, & eo
modo pauperes excipiebant. Ita vt (sicut notat
Origen. perpendens hæc D. Pauli verba: *Hospi-
talialem sectantes.*) Illimet obuiam currentes
& pauperes insequerentur, hospitalitatis gratia
vtique illos in domum reciperent, magis quàm
ipsi, pauperes illos sectarentur. Magni facit D.
Paul. pius spiritum illorum primitiuorum fi-
delium Corinthiorum, quod quisque accederet,
& quasi humi prostratus illos deprecaretur, quia
tenus apud illos diuertere dignarentur, & circa
hoc orta est quædam contentio inter diuites
quis eorum pauperem secum in domum adduce-
ret, vt mensæ suæ alendus accumberet.

Hinc primi illi Macedonenses Christiani
ipso D. Paulo referente, Apollolum instauerunt,
humiliter & mille votis obsecrantes vtgerant, vt
dignaretur eorum bona recipere pauperibus in
elemosynas distribuenda, quos sanctos nomina-
bant, eo quod personam Christi repræsentent.
Do vobis eius testimonium: *Cum multa exor-
tatione, obsecrante nos gratiam & communica-
tione miseris, quod sit in sanctis. Expende ver-
bum illud, obsecrantes.* Id est: ponentes interces-
siones, Christi Domini passionem, ac Dei mise-
ricordiam. Sed omnino planè contrariam mo-
dò conspicimus euenire, rogat, supplicat, obte-
rat pauper, interponens Christi passionem, car-
nem, sanguinem &c. Habebant autem illi fidem
magis viuam, quâ cognoscebant, magis cedere
in eorum emolumentum, dare elemosynam,
quàm ipsis pauperibus eas acceptare. Quid ergo
Iob misericordiam ac patientiam speculum? Quid
Paulus, quid Rex Franciæ Ludouicus, & alij de
quibus alias? Hinc rectè concludimus idcirco
D. um creasse pauperes, vt eis detis bona vestra,
non vt ea petatis: quin potius, vt eadem in cae-
lum vectores hi deferant, & intelligatis id quod
nostrer Hispanus S. Laurentius dixit Tyranno: *Facilites,
quas requiris, in caestris thesauris, nianus pauperum deportauerunt.* Verum enim ve-
ro, cum possit tibi dubium oriri, an secutè paupe-
ribus possis bona tua commendare, Deus tibi
affirmat (ait D. Petr. Chrysol.) & oppignora-
verbam suum, quod eo ipso, quo elemosynam
tuam tradis manibus pauperum, tibi concedas
hoc idem à tempore receptionis, in manus suas
recipi: *Nemo de fraude banditorum dubitit, no-
tione, sua est ista transactio, Deo fidei iustitia
refert.*

a Hom 7.
in Luc. 8.
ser. 31. in
Epist. ad
Rom.
b Lib 1.
de Abra-
hamæ. 6.
Gen. 18.

reportatur. Iam ex nunc dedit nobis scedulam, quā ipsemet fateretur eius receptionem, quando dixit: *Quamvis uni ex minimis meis fecisti, mihi fecisti.*

Stat. 45. de Au non audistis (interrogat D. Chrysol.) id quod David de Deo est locutus: quod *assisit à dextris pauperibus.* Ibi est à dextris pauperis: quia si tibi videret, quod sicut vides, quod ille, qui à te petit opes tuas, ut talis, non possit te fecurum facere, ut illi eas confidas, esto securus, cum illo adstat ipse Deus, qui fateretur & cautio- nem præstat à tempore receptionis, tibi que di- ueris: ut acutè notat S. Doctor. *Non credidit huic per inopiam mihi per dimittis crede: semetipsum dedit pignus.* Hic ò Christiani (clamat D. Petr. Chrysol.) fides est exerecenda, quā credas manus pauperum, manus esse Christi nostri Saluatoris, qui adstat à dextris pauperis, id quod das pauperi recipiens. Hoc solum, quod his in manibus tra- dideris (teste D. Basil.) tibi remanebit, cætera vo- lō, si non fiat in damnum tuum, certum est quod non erunt tibi in salutem, cum te moriente, ne- hitum quidem tecum auferes eorum quæ posside- ris, non enim mentiri potest, qui ait: *Dives cum dormierit, nihil secum auferet: aperiet oculos suos, & nihil inueniet.* Apprehendet cum quasi aqua, in- opia, non de opprimet eum: tempestas. Exemplo tibi sit auarus ille diues Epulo, qui nec guttam aquæ reperit, & æternum sitiet adeo eius indigus, ut nunquam sic illam acciperet. Finem inpona- mus consilio Spiritus sancti: *Propter mandatum assume pauperem, & propter inopiam eius, ne di- mittas eum vacuum.* Esto sollicitus, ò diues, cu- tam gere pauperis: hoc enim significat: *Assume pauperem.* Primum: quia hoc tibi mandat Deus: secundo: ob eius inopiam.

Auertit Iansenius Gandens. Episc. hoc loco: bene textum inspiciendo, non esse legendum (sua) sed adhibere, *propter inopiam:* q. d. Hoc tibi per- suade, te pauperi largiri elemosynam, ut euites, & liberes te ab inopia, tibi que prospicias in tem- pus necessitatis, instante namque necessitatis ho- ra, ne te lugeas, cum virginibus factus, non habe- re, vnde lampadem tuam accendas, & ad eas re- ductum angustias, quas diues passus est epulo, qui si incedico Lazaro vel hilum viuens dedisset, hoc mortuus inuenisset, sed qui Lazaro micæ panis auarus negauit, guttam aquæ sitibundus petiit, sed passus repullam non obtinuit. Tibi ipsi pro- des, quādo elemosynam das pauperi, multo ma- gis, quam illi: *Benefacit anima sua vir misericors,* ait spiritus S. At ex Hebræo legitur: *Restituit anima sua vir misericors:* In animæ tuæ salutem Hieron. Bap. de Lanuza. Tom. 1.

tribus, quando pauperi benefacis, factus illi mi- magio sericors. Optime S. Tobias hoc intellexit, cuius quam consilium, tanquam senioris & sanctioris viri, est pauperi attendendum. *Quomodo potueris, isa esto miseri.* Preu. 11. *cori si multum tibi fuerit, abundanter tribue, si exi 7. guum tibi fuerit, libenter impertiri iudez pramium Tob 4. & enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis. Vos quibus multum est, multum date. Credis forsan, ò diues auare, cui purgantur opibus arcæ, Deo te satisfacitum frusto panis coaroso, & semicor- rupto, an veste detrita? si parum tibi sit, libenter da, desiderans, posse plura præstare, ut vidua E- uangelica: non tibi dies præteruolent, quo non aliquid largiaris, thesaurizas enim tibi in diem necessitatis. Hoc bene declarauit S. Iohannes cog- nomine Elemosynarius, a illo pane, quem alter in pauperem fremens proiecit, cum in faciem eius deliquit, nihilominus, hoc ei profuit, ut non damnaretur. Cum vero hanc materiam alia- late pertractauerimus, his super sedemus.*

Habes ad in eius visa apud Sur 23. lanuar. & tract. 2. n. 531. Tract. 2. p. 2. per tot.

§. 19. De Cineribus insurgunt in nobis anxia sollicitudines, quæ à somno excitent, ut mis- ca Aegyptios.

VT nobis auxilium præstet S. Ecclesia, illud agendi, quod Deus à nobis exposcit, vitur hac solemnè ceremoniâ, quam modo vidi- mus, capitibus nostris cineres imponens, ut no- bis etiam inuitis ibi maneant, & vsque ad in- tum cordis peruadant, cogantque nos de eis cogitare, eosque tangere. Ex diuina sapientia pro- cessit, quod Moyses egit cum Pharaone & E- gyptiis. Erat cor Regis huius obduratum adeo, ut Deum non curaret, præceptis eius non obediret, eius verbis anrem surdam præberet, & commis- siones, quas ex parte Dei percipiebat, eluderet. Accipit Moyses (iubente Deo) virgam illam pro- digiosam, quâ suas omnes dirigebat actiones, eâ- que terra puluerem percudit; & ecce, ut terram tetigit virgâ, emergunt infiniti mulcârû ac sci. Exod. 8. niphû exercitus: *Omnis puluis terre versus est in 17. sciniphes.* D. Aug. a secutus Philonem b & Orig. ca Lib. 3. de opinatur sciniphes speciem quandam crudelium Trin. 6. 7. mulcârû quæ suo strepitu, & aculeo acutissimo & ser 372 illos requiescere non sinebant, vel ad momen. de temp. tum, itaque conigit, ut è cineribus excitare mu- b Lib. de scæ, tam acriter eos pungerent, ac tot aduolarent, vita Moy. ut nec Regi, nec cuiquam ex eius domesticis, auti- aulicis, quimindò nec totius Egypti vlli homi- c Hom. 4. num concederent vel ad horam dormire aut villos. Exod. loco quietum consistere, aut oculos in strato ta. 1. centi occludere. O terribilis virgæ ictus in terra Phara- puluere, per m

geas de cinere excitatas.

pulvere, quam efficac ad producendum pungentes mulcas, quæ somnum impediunt & suscitent profundissimè soporatum.

Ecclesia Sancta Mater intuetur nos, ut alter soppore grauat. Dei oblitos, nostræ salutis, quini- mo & nostri immo- res, qui neque Deum au- dimus, neque eius legem seruamus, & ut alter Phario, eius voces nihili facimus, prædicationes ridemus, nuntias ex parte eius nobis insinuata in- tergum reiciimus. Quid remedi? Hoc est apen- dum, virgâ terræ puluis percutiatur, virgâ actio- num nostrarum directio: Quæ est (amabo) hæc

I. Virga Moyse est israel.

virga? intellectus yester, hic est per quem anima ducit, regit, & suis gubernat actiones. In hoc vos maxime estis infelices, quod virgâ hac vix vn- quam terræ puluerem percutiatis. Aliquando virgâ hæc aurum percutis, consideras, & perpen- dis, qua ratione diues euadas. Iterum & digni- tates, inquietus quibus medijs ad eas sis ascen- surus. Item & delicias, perferutans quomodo illas obtinebis. Iterum venustam faciem eius quam heri intuitus es, & pulchritudinem eius, cui ho- die occurristi. Consultum (crede mihi) foret, ut aliquando virgâ intellectus tui terræ puluerem concuteres, considerando substantiam tuam, te puluerem esse, & in puluerem reuersurum.

III. Terra virga percutienda est.

O si nunc terram percuteres, meditando, quod paucis ab hinc annis, aut mensibus, quini- mo for- sitan diebus, vel horis hoc tuum corpus modò ita farnatum, adornatum, vestitum, decient in sepulchrum planè nudum, solo vili linteamine coopertum, quod terrâ recondat, ligone percu- tientes oculos istos, quos tanti facere consuevi- sti: quod facies illa, quam tam inaniter sibi- perlinisti, erit puluere lucida, vermium esca, propediem in puluerem lutumque resoluenda! Anima vero vestra, præcepta raptâ, & ad Dei iu- dicium producta, in supremo illi astabit tribunali, de quo non licet appellare, vbi accusatores da- mones, etunt præsentis velut leones, ut eam sibi in prædam diripiant, & secum ducant æternis penis affigendam: Quod insuper & hæc bona vestra, vestris sunt hereditibus permanura, qui qui non magis recordabuntur, ac si nonquam vi- xisses, sed eorum quisque tantò erit hilarior, ma- gisque tui immemor, quò ei pars tuorum bo- norum sorte maior obigerit.

O si cogitares aliquando ad tales te redigen- dum angustias, in quibus tibi non possint amici esse subsidio, & quod in terris remanura sit pecu- nia illa tam diligenter asseruata, domus tam sum- ptuosè ædificata, porticus & deambulacra tam studiosè erecta, & te maneat æternitas, quam in-

grederis, sola tecum bona tua opera educens, do- bus quæ tibi fors sit obuentura. Non percussisse eo modo terre puluerem, causs. in dedit profunde socordia: cuiusdã male sano diuini, cuius histo- riam tot circumstantis expositam narat D. Lu- cas circa quas multa dixerunt D. Aug. a D. Gre. a. Am- gor b. sed particulariter D. Ambros. e. de verbo ad. ad. ad. verbum parabolam explicans & ante omnes D. Basil. d. Homo quidam eras diues, ait Christus, cui horrea erant turgenti fructibus anni præce- dentis, & agri adeò frugiferi, ut quò fructus re- ciperet, profus ignoraret.

Cubito inmix cogitare coepit. O me diuitt, quanta domus meæ abundantia, crepant horrea frugibus, quæ exeri, non capiunt vinum cellaria, noua ac maiora sunt erigenda. O quantis assisto bonis! O quam bene his omnibus munitus? *Ani- ma habes multa bona, reposita in annos plurimos.* Nihil timendum, nullius rei te premet delectus. Eia age, gaude, bibe, epulare, lætos duc dies, nola te affligat sollicitudo. O vecors, ô stulte, quid tot ictus tui intellectus virgâ, das tritico, vino, rerum affluentia, diuitiis, voluptatibus, vite longiori? melius tibi conueniebat percutere pulue- rem, cõsiderando, quod in momento possis enori; cum autem ipse non percussisset, percussit Deus, qui ait: *Stulte, hac nocte animam tuam repenti- te, & qua parasti, cuius erunt.* O stulte, insipient, fatue, quid tam incurius vinis eius quod es, & tam pronus rationi ineunda vitæ ad multos an- nos, qui adhuc longè distat, sed nec eos videbis, & tam parum anxius de morte, quæ tibi proxima, imminet: hac enim nocte tibi ex rahent animam tuam, & secum rapiant cacodæmones infernales. *Et qua parasti (ô infelix) cuius erunt?*

Heu quam multis hoc accidit! quam sæpius alter strato suo, recumbens ratiocinatur, de pro- spero rerum suarum successu: disponeus pro hoc anno & sequentibus, tam mortis oblitus, quasi immortalis, & tam super securus, quasi sedus cũ morte & sepulchro percussisset, similis eis, de qui- bus refert Isaias, qui affirmate ausi sunt, *Verum- mus sedus cum morte. Et cum inferno facimus pa- tum.* O pauper, quis tui caue, ne, quod possibile est, hac nocte hinc improuisus rapiaris. *Et qua parasti, cuius erunt?* Inquirat Rex David que pot- sit subesse causa, quod viuant homines tam so- cordes, profus immemores Dei, diuine legis, & sui ipsius, studentes solis delictis, voluptatibus læ- sciuis & huiusmodi bonis. Fusè circa hoc discer-rens, ait: *Non est respectus mortis eorum.* Legit D. Philo- Hier. *Non recogitant de morte sua.* Expende ver- bum hoc (retogitant) quod significat ex professo, semel, Noua

quos à longè minus dignoscet. Cogitatio tua modernos annos percurrat, & ea quæ oculis tuis, diebus vitæ tuæ, spectator conspexisti; Quot enim vitos ditissimos nosti, potentes, sapos, prosperè agentes? Quot Principes, quot nobiles, quot dominos, quot dominas? quò devenerunt, quò evanuit talis domicella leuitas, venustas, & grata sodalitas, quæ totam recreabat civitatem, cuius gratiâ festa, & torneamenta sunt instituta? quò recessit gratissima amicitia tuæ gratiâ, quâ omnium sibi conciliabat affectum? Quò fugit Comes ille, quem in luctis & arundinibus videre, omnibus erat oblectamentum, qui equo resedens cursu oculos præuolabat spectatorum? Vbi talis iudex conditus iacet? talis Prælati, talis Canonicus? Vbi mercator, qui ob pluri- mas quas possidebat opes, digito ab omnibus designatus, superbiit. Quomodò tacet modò ille Prædicator eloquentiæ flumen, Magister tam doctus? *Exterminati sunt.* An aliter de vobis futurum, & in longum protrahendum, cogitatis speratis, confiditis?

43

Hæc verba, hi fuerunt discursus nostri magni Regis Philippi primi Aragoniæ, & secundi Castiliæ optimè ex iustitia meriti nomine Prudentis celebrati, qui iure hoc loco memorari potest, & celeberrimis Ecclesiasticarum pulpitis prædicari. Huic Deus longos concessit annos, septuaginta nempe duos, ad quos vixisse nescimus Principem ex domo Austriacâ quempiam, & per paucos Monarchas post David ad illos peruenisse. Concessit autem Deus tanto Monarchæ tot vitæ dies, quia sic beneficio Ecclesiæ suæ expedire iudicabat, cuius tam singularis vixit defensor, vt cæteros omnes longè antæqueret, Catholicos & Principes piissimos, quos mundus agnoscebat. Circa finem vitæ, multis, magnis, molestis, & foetidis morbis, oppressus decubuit, quòd si natura, verius dixero auctor naturæ Deus, ei tot concessit annos, noluit eum mors solo prosterneret, nisi prius ei ostendisset, Principes & mundi huius Monarchas, tam pudendum & miserandum fortiri vitæ terminum, sicut pauperimus quisque consequitur: eum itaque tam vili & dolorosa fame, opplevit, vt omnia corporis eius membra, manantes iugiter fontes esse viderentur: Cui accesserunt multa alia & maxime dolenda accidentia: quæ omnia tali pertulit constantiâ & fortitudine animi regalis & patris tam Religiosi, quali præditum non ignoramus.

Verum cum talis esset præsens eius calamitas, non tantum hæc ei dolorem infligit, quau-

tum apprehensio futuri: suo enim vivaci acerto- que iudicio meditatus, profundas iustitiæ diu- næ abyssos: computus, quos propediem esse redditurus tot vitæ suæ dierum, tot & tam di- versarum actionum, quales disposuerat & man- daverat executioni, tot regnorum, populorum, Provinciarum, quibus præfuerat, tantorum ex- ercitus, quos conscripserat, tot bellorum, quæ fuerat aggressus; tot provisionum in Ec- clesiastico & sæculari statu, quas fecerat; tan- tarum & tam variarum sententiarum, quas erat executus: optabat, se potius pauperem ouium paltorem prodidisse in lucem, quam Regem va- tum Hispaniarum, vel in iuuentute mortuum; satis clarè præ oculis demonstrans: exiguum non esse probationem, Dei in hominem amoris, si eum maturè ex mundi huius periculis, & ca- lamitatibus eripiat; licet totâ suâ vitâ pius, ius- tus, religiosus, & sollicitus vixisset Princeps. Appropinquavit igitur hora, quâ sacramentum reciperet extremæ Vnctionis, quâ fuit prima Septembris anni supra millesimum, nonagesimi octauis, vt erat tam pius, religiosus, præcæuus, & in omnibus suis actionibus prouidus & sagax, vt eam reciperet, Archiepiscopum Toletanum interrogabat formam & modum, quo illud Sa- cramentum aliis ministratur: numquam enim occasionem nactus fuerat, vt præsens adesset, dum alicui illud in extremis ministratur: susce- pit autem hoc Sacramentum magno feruore spi- ritus extraordinariâ pietate acibus Religiosis ardentibus, valde conformiter ei quod semper ostenderat. Aderat his omnibus præsens finis eius Princeps; accepto iam Sacramento iussit, vt omnibus foras secedentibus; ipse solus cum eo remaneret, tum religiosâ constantiâ, & animo valde sedato, erupit in hæc verba, æternâ memoriâ dignissima. *Hæc mea sunt voluntas filii, vt hæc hora præsens adesses, & qualis sum in- srueris, & qualiter receperim extreme Vnctio- nis Sacramentum. Primum: ne tibi, quod mihi co- tingat, & quod ego, ignoravi, tu ne ignores for- mam sc. quâ hoc ministratur Sacramentum. Se- cundo: vt perspicias quem finem accipiant totius orbis Monarchiæ, quis earum vltimus terminus. Ecce sibi mi, qualiter me Deus omni gloriâ & Regiâ maiestate denudavit, & vobis hanc assignat inue- stituram. Infra paucas horas erit mihi pro his vitæ lineamen: hoc autem vnicum, quoad res tempo- rales, mihi supererit, ex omnibus meis divitiis, ho- noribus, & Regiis dignitatibus; quod abieci sum sane cingendus, quo in terram amittar: ita- nunc cadit de capite meo corona Regiâ Maiestatis*

VI. Phi- lippus secundus Hispaniarum Regis ad filium vltima verba

¶ Hæc mihi interueniente morte Deus tollit, ut tibi
 tam imponat. Et tandem decidet de capite tuo ea-
 dem quoque corona, sicut modò videri mihi iam
 delabi, ut trahatur alteri. Lucentis es. Sui & ego,
 numerati sunt dies mei, & iam completur eorum
 numerus: tuorum autem nouit Deus, & pariter
 fuerintur, nec tibi aliter succedet, quam vides
 modo mihi contingere. Contemplatus hunc pulum,
 rationis tuas dirigit, negotia tua composito gres-
 su tuos deducit, & vitam tuam inßimio: in
 qua duo quasi omnium curarum tuarum primicia
 tua sunt obseruanda. Primum; ut lapis funda-
 mentalis omnium tuorum bonorum succi suum. sit
 erga Sanctam Ecclesiam Romanam Catholicam
 obedientia & erga summum Pontificem, ut eiusdem
 supremum caput. Secundum: subditu tuu seruato
 iustitiam, & iuxta illam eos gubernato, &c. O
 qualia verba, æternâ memoriâ & consideratio-
 ne dignissima, & quæ ad viuum verbis demon-
 strant, præter id, quod vobis præ oculis contin-
 git, quam parua sunt hæc omnia, quam cito pe-
 teant, etiam illa, quæ maxima, quæ solida, quæ
 solidè fundata esse videbantur. Ut verò veller
 hoc consideret intellectus, & capita vestra ac
 frontes huic cogitationi applicetis, ut hinc in
 vobis nascantur curæ & anxietates, ideoque ca-
 pitihs vestris cineres affricantur, quo hinc dif-
 cedentes, hoc vestrum caput cinere conspersum
 & velut mortuum, cinerem hunc quærat, illum
 ostendat, ita ut velitis, nolitis, cogitatio vestra
 cineribus occurrat; quod si reuerint & fuger-
 int, ipsi vos detineant, manu apprehendant, &
 secum rapiant, ut nolentes, volentesque de ipsis
 hoc cogitetis. Puluis es, & in puluerem reuer-
 teris.

§. 20. Omnia mors redigit in cineres, ut la-
 pillus ille omnia metalla statue Nabuchodo-
 nosor.

44. Sæpius facta est mentio visionis, quam ha-
 buit Rex Nabuchodonosor, quam narrat
 Daniel: Verumtamen tam profundis feat
 mysteriis, ut semper noua detur reuelare. Er-
 ret magnus hic Monarcha in cubili suo noctu
 prostratus, & cogitare cepit de prædecessoribus
 suis, qualiter imperia sua adeo extensa & dilata-
 ta fundassent; quàm opulenti, quàm potentes,
 quàm fuissent honorati, & quomodo tandem
 esse desuissent: alij hoc modò, alij aliò, de qui-
 bus fulè narant historie: tam sacræ, quam pro-
 fanæ. Ex consideratione tam variorum euen-

tuum, ortum est in eo animum desiderium scien-
 di, qualè ipse finem esset habiturus. O si vos hoc
 faceretur, & vos & omnes, quando in cubilibus
 vestris solitertitis, ac serio cogitaretur præde-
 cellorum varios euentus, sineque tragicos: O sidera-
 si tu circumites funellos ac intusillos successus tuo Na-
 & exitus huius mundi, quos perpendens substi-
 bucho-
 lteres in cogitando, & quis erit meus tui sodo donosor,
 quid mea refert sollicitum vivere de filiis, &
 mei obhæsei? An melior forsitan sit mea fors fu-
 tura, quàm parentum meorum, aut atatorum?
 sumne alterius ab illis substantia? An hic per-
 petuo in mundo permanurus? An ego mecum
 delaturus, id quod ipsi, quia auferre non potue-
 runt, hic reliquetur? Hæc anxia sollicitudine
 pressus Rex, obdormiuit. Voluit autem Deus
 eius huic desiderio satisfacere, & hæc celebri sta-
 tuâ quasi stupendò Hieroglyphicò præsignare,
 hoc quod ipse scire cupiebat. Ostendit illi per
 somnium statuam excellam, aspecto terribilem
 & portentosam: Huius statue caput ex auro op-
 timo erat, pectus autem & brachia de argen-
 to, porro venter & femora ex ore, tibia autem
 pedum quadam pars erat ferrea, quadam si-
 cilis. Stupet rex, rem videns tam nobilem in
 auro, tam diuitem in argento, tam fœnoram in
 ære, tam fortem in ferro. Videntur huic non
 posse obesse vllæ vires, nec quod eam demoliri
 valeat aut paupertas, aut necessitas, aut versutia,
 aut violentia. Eadem horâ ecce lapidem de mon-
 te præcisum sine manibus, qui impingat in pe-
 des statue ex luto. Quid inde? aurum, argen-
 tum, æs, ferrum, omnia hæc subito contrita, &
 redacta quasi in fauillam astuta ærea, qua rapta
 sunt vento, ut ex his omnibus ne vel atomus su-
 peresset. Hoc viso ita raptus, ætonitus, & ter-
 rus auisus Rex hæret, ut ei vires deficiant & o-
 iusdem visionis penitus obliuiscatur, solus eum
 detinet horror. Conterritus est spiritus eius, &
 somnium fugit ab eo. Adiunt diuini, aruspices,
 magi, Chaldei, nullus Regem solatur, quietat,
 aut petitioni satisfacit, donec veniat Daniel, hic
 Regi somnium indicat, & explicat ænigma.
 Quod d. Rex vidisti, scito esse imaginem, per
 quam tibi voluit Deus ostendere, hoc quod
 tantopere scire desiderabas, quem sis finem ha-
 biturus, & quid de te postmodum futurum.

Aurum, argentum, æs, ferram, omnia in pul-
 uerem suat redigenda. Fieri ne potest? Fieri po-
 test, omnia enim luto innituntur: nihil potest
 esse firmius eo fundamento, cui innititur: fun-
 damentum horum omnium lutum est, & pul-
 uis, in quod hæc omnia sunt redigenda, nisi in

gratissima domicellæ conuersatione? Tam nunc videbis. ea ex loto facta subito vento in altum rapi, & in nihilum redigi.

Serm. 49. Descende (ait D. August.) ad sepulchra ista & vide, num aliquod possis istorum metallorum inuenire. Vide num possis discernere, quis nobilis fuisse, quis ditissimus, quis fortissimus, quæ formosa domina, quæ turpissima. Postquam D. Ambros. a latere de eis fuisset prolocutus, quod idem ante ipsum fecerat D. Basil. b. eandem præclaris his concludit verbis. Nulla discretio inter cadavera mortuorum, nisi forte, quod grauius fassent diuini corpora disensa luxurie, &c. Cum igitur hæc ita sint, quæ tua debet esse sollicitudo? Licet nobis dicere, quod D. Petrus asserit de hoc mundo: Notum sit vobis fratres, quia omnis hæc pulchritudo, diuitiæ, nobilitas, palatia, ædificia igne deuorante sunt dissoluenda: Cum igitur hæc omnia dissoluenda sint, quales oportet vobis esse in sanctis conuersationibus, & pietatis, si in hæc redigenda sunt, & aurum nobilitatis, & diuitiarum argentum, & æspulchritudinis, & fortitudinis ferrum, an non optime deceret, quod modo inciperes te præmunire ac disponere, penitentis, macerationibus carnis, clemosynis, humilitate?

Aduerte autem modum loquendi D. Apostoli: Omnia dissoluenda sunt. Nobilitas non est tua, sollemnmodo eam tibi mundi cursus atrox. Opes non sunt tuæ, auaritia tua tibi eas alligauit, aut hereditas proauorum: Corporis venustas non est tua, ipsa natura tantum eam tibi sociavit in facie, idque pro paruo tempore. Vide, conspice, quod mors dissolutura sit eum nexum, & te omnibus eis nudum relinquet, quæ tibi alligata possidebas. Hoc est quod toties repetimus ex Psalterio. Ne timueris cum diues factus fueris homo, quoniam cum interieris non sumet omnia, neque descendet cum eo gloria eius. Non te perterreat, nec attonitum reddat, si videris diuitem, potentem, superbum, omnia quæ sunt in mundo possidentem. Ne timueris in lectu oculi in puluere conuertetur, & ipsa eius gloria, ipsa mundi gloria eum omnibus orbatum destruet. Videtur alludere ei consilio, potius dixerit, mandato Dei dato Moyse & Aaron: ingrediuntur Ægyptum, sistantur coram Pharaone, contemplantur eius regiam maiestatem ac celsitudinem, quæ perculsi subsistunt. Tollite (præcipit Deus) manus plenas cineris de camino, & stergite illum Moyses in cæcum coram Pharaone. Ad quid hoc Domine? Cinis hic aperiet vobis oculos, & pro collyrio deseruet, vt cognos-

scatis, quis sit Pharaon, quæ eius maiestas, quæ gloria: nihil est præter cinerem, quem ventus dispergit, quia in cinerem eius hæc gloria conuertetur. Hoc quoque voluit, Sancti Dei viri intelligerent, vt mundi Principes discant non timere: clamat apud Isaiam. Audite me, qui scitis Isai 51. 7. Noli timere opprobrium hominum, & blasphemias eorum ne metuas: sicut enim vestimentum, si comedit eos vermis, sicut lanam, si deuorabit eos tinea, qui in sepulchris eas corrodent. Sunt ligna inaurata, de his ipsis germinabit tinea, quæ illa deuorabit. Hac ratione animum dabit filiis suis Marthias, quando eos Græcorum robur & Rex Antiochus perterrebant: A verbis viri peccatoris ne timueris. 1. Mach. 1. 11. quia gloria eius sterens, vermis est. Hodie ex. 2. 52. tollatur, & cinis non inuenitur: quia conuersus est in terram suam, & cogitatio eius perit. Vos ipsos agnoscite, o viri, intelligite vos non esse id, quod esse videmini: alligata & appensa sunt omnia & ea hic relinquetis. Cum interieris non sumet omnia. Hic optime quadrat præclara D. Basilij concio, circa illa verba Moyse. Attende tibi ipsi, de quibus alias actum est.

1. Mach. 1. 11. Hodie ex. 2. 52. Deut. 4. 9. Tract. 1. 4. 2. 9. 29. 3. 29.

S. 21. Habeatur amodo vt puluis, qui adhuc viuit, vt mortuus posuit in pheretra, sicut Noë conclusus in arca.

Omibus his dictis superest vobis magna difficultas, circa verba illa Ecclesie nobis hodie intimata: Memento homo, quia puluis es, & in puluere reuertetur. quæ prima facie videntur falsa. Primo, ex oculorum testimonio, vt possis dicere. Video, quod non sim puluis, homo sum ex carne & ossibus, fortis, vegetus. Video quod Domina sim, formosa, sagax, iuuenis. Secundo, homo non reuertitur in puluere, nisi per mortem: hoc enim tempus est, de quo Prophetæ David: Exiit spiritus eius, & reuertetur in terram suam. Moys nondum venit, vetè enim via ego, comedo, dormio. Tertio, videntur sibi verba hæc contradecere: quia secundum Philosophie axiomata, hoc quod in aliud conuertendum est, nondum hoc est, nec aqua ventus est, antequam in illum conuertatur, nec lignum ignis est, antequam accendatur, nec puluis, antequam consumatur: tunc enim in puluere lignum conuertitur. Secundum hæc doctrinam, si homo in puluere sic conuertendus: nondum dici potest, quod puluis.

46. I. Declaratur hæc sententia: Memento homo &c. Ps. 145. 40.

pulvis, sit, nec erit, donec fiat ista conversio, quando scilicet mors venerit. Venerit enim vero, tam indigna ac vera est hæc sententia utpote ipsius mee Dei ore promulgata, ut fallere non possit. *Non mentitur Deus:* ait D. Paul. post mortuum nostrorum parentum peccatum, relicto Adamo ex totius vitæ decursu nongentis triginta annis, statim dixit ei Deus, *pulvis es & in pulverem reverteris.* Huius rei plurimas dedimus rationes. Nunc succinctè dico quòd modo ex veritate possis teipsum pulverem nominare, & ut pulverem credere: eò modò loquendi quòd quando ducunt forem ad patibulum suspendendum, & is iam nunc ad mortem procedit, dicere solemus: illum iam suspendunt: iuxta enim philosophicum scitum: *Quod parum distat, nihil distare videtur.* a. A momento conceptionis tuæ progredi cœpisti versus mortis patibulum, ut probat D. Aug. cuius rationes exposuimus, xi. b. *Res est frequentissima nostra phrasi loquendi,* p. 2. §. 41. (ait D. Chrysost. c. hoc ipsum exponens) quòd eà horâ quâ contra reum sententia pronuntiat, principaliter si non subit appellatio, illam habeamus quasi executioni mandata. Et quando iudex in tres proloquitur: in alterum ut virgis cadatur: in tertium, ut exilio mulctetur: dicimus: iam pronuntiat est sententiam in forem ut suspendatur: in talem ut exterminio puniatur: non quòd iam executioni sententia mandetur, sed quòd confestim executioni mandabitur. Nunc igitur considera, quamdiu credis differendam sententiam, quam contra te tulit Deus cunctosque mortales in hæc verba: *pulvis es & in pulverem reverteris?* brevissimo tempore: non disputo quando futurum sit siue hoc annò vel hoc mense, quinimo hodie, sic ut viveas hac non egrediaris Ecclesia; Et tu qui mane sanus de strato surrexisti, noctem mortuus non transigas. Hoc verò ago, vixeris tot annis, quot naturaliter homo potest vivere, septuaginta, vel octoginta ut summum, adest Iob. qui ait: *Breves dies sunt hominis.* Cui addit amicus eius Sophat Naamathites: *ad instar puncti.* Qui octoginta vixisti annis, quærit D. Greg. imò & octingentis, ve illi qui ante diluvium vixerunt, per Deum vestrum vos obsecror, quanto vobis videatur tempore vita peccurasse? vno instanti.

Quoties dicis: certè mihi videtur, me heri iunctum matrimonio, heri talem vidi iunem, & modo Episcopum. Si tam breves tibi octoginta videantur anni iam transacti, quales credis futuros, tres aut quatuor adhuc venturos? si

ex vitæ tuæ vestimento rescideris tot plicæ quot præterierunt anni, & omnes tam breves videris, credidisti venturas fore longiores? Tam breves visi sunt quibusdam, quos Salomon notat, qui cum multo tempore deliciis & carnis vacassent oblectamentis, secuti verum inortutis florem, quando mentis oculos ad annos iam elapsos reflectebant, ut eis nihil visum sit celerius super terram decurrisse, nec umbram, nec cursorem, nec navim, nec avem, quodque eam primum nati fuissent, statim finem accepissent. *Nos nati continè desuimus esse.* Huic videtur convenire, quod idem Salom ait: qui statens ac designans singulis rebus tempora, nullum vitæ designavit, sed natiuitati tantum & morti: *Tempus nascendi, tempus moriendi.* Nullum ergo reltat viuendi tempus? videbatur dicere debuisse: *Tempus viuendi, & tempus moriendi:* quia cum statuat (sicut statuit) rebus contrarias tempus: *tempus videndi, & tempus nascendi, tempus adificandi, & tempus destruendi &c.* Sic & statuat convenire duas res contrarias: & tales non videntur esse nasci & mori, bene equidem vivere & mori, sic optime quadraret: *Tempus viuendi & tempus moriendi.* Præclaro sane loquitur ingenio. Primo: definiunt enim viri sanctissimi, nullum esse tempus, quod proprie sit tempus viuendi: quia quo quis nascitur momento, eodem momento incipit & mori, & suam accipere: sicut quo nullum momento candela accenditur, eò incipit & consumi: quia ardendo consumitur, & incipere atque consumi dete, & consumi convertuntur & idem sunt. Ita tempus. D. Ambro. *a Vita namque principium, mori a consummatione est; nec prius augeri incipit, quam consumi.* Huic concinit D. Hieron. b. confirmans: *Idem quodam Manilij sententia: Nos ex quo nascimur, mori incipimus, ut Manilius ait. Nasci ad hunc morimus, finisque ab origine powder. Adit verò ridicus Angelus sacerdoti Eledæ sic de hominibus ad huc viventibus proloquens: Et quomodo scientes, quia moriuntur.* c. Hanc materiam ex professo tractavit D. Aug. d. proponens accuratè & distinctè quæstionem hæc curiosam, quòd quando veraciter dicatur homo mori, de qua has diximus.

2. Quòd Spiritus S. nullum viuendi tempus assignavit ratio est, quia hoc tam breue est, ut in computum venire non possit, ita ut ponendo tempus nascendi, possis statuerè tempus moriendi. Quinimo ipse Deus (ut advertit D. Hier.) ubi est mira proclis phrasi loquendi, de magno illo regnante Monarchia Nabuchodonosor Multis enim ante eius natiuitatem, quinimo & conceptionem annorum

Ad Tit. 1.
2.
Gen. 3.
c. 19.
Tract. 1. p.
2. §. 31.
usque 47.
L. 3. de hil distare videtur. a.
Cinit. c.
11.
b. Tract. 1. b.
p. 2. §. 41.
c. seq.
c. Ho. 17.
in Gen.

II.
Breves dies sunt hominis.
Iob 14.
Iob 20.
Lib. 15.
Apr. c. 2.

Gen. 3.
c. 19.
Tract. 1. p.
2. §. 31.
usque 47.
L. 3. de hil distare videtur. a.
Cinit. c.
11.
b. Tract. 1. b.
p. 2. §. 41.
c. seq.
c. Ho. 17.
in Gen.

annorum curricula, iam nunc illum repræsentat quasi consumptum versumque in cineres. Proinde Prophetæ suo mandata, ut eo modo illum describat, & de eo dicat, multo tempore, priusquam vinere aut esse, incepisset: *Finitus est pulvis, consummatus est miser, defecit, qui concutabat terram.* Si tantum Regem, & potentissimum Monarcham, qui pluribus victurus erat annis pulverem nominat adhuc centum annis antequam nasceretur, quid de vobis futurum, quibus forte vitæ centum horæ non supersunt? Magni ponderis sunt verba illa, quæ dixit Angelus D. Ioanni Evangelistæ declarans illi mundi euentus, & quando venturus esset Antichristus. Ad hoc ostendit illi in bestia cuiusdam decem cornibus, velut in decem Hieroglyphicis: (quæ S. Martyr Hyppolitus exposuit) decem Reges, qui post trophæa & gloriam Romanorum succederent, quos ipse dicit futuros decem, ponendo numerum determinatum pro indeterminato (vt notat D. Aug.) qui secundum meam supputationem principum traxerunt de Regibus Gothorum, per quos incepit decrescere Romanum imperium & post secuti sunt, & sequentur alij vsque ad Antichristum. Et ait illi Angelus, quod omnes illi reges regnaturi essent vnâ horâ: *Potentiam tanquam Reges vnâ horâ dicit.* Vnâ horâ! Ex quo reg. are ceperunt Gothi, inter hos Reges, f. it quidam qui regnavit quadraginta annis, & alij triginta. Et quidem nostra ætate Illustris Rex Don Philippus secundus qui iure optimo Prudentis nomine gloriatur, & exemplo potest esse cæteris Regibus, regnavit quadraginta duobus annis, etiam à mille annis incepserunt illi regnare, & supersunt multi Reges, & anni adhuc venturi.

Quid ergo dicit, cunctos regnatos vnâ horâ? Respondet D. Ambrosius. vult significare, quàm breue sit huius vitæ tempus in seipso, & magis adhuc in iudicio & sententia, illorummet Regum. Interroga (ait D. Greg.) eum qui pluribus, cæteris Regibus, annis regnavit, quando extrema ei illucet hora, quàm longi fuerint dies vitæ ac imperij sui. Procul dubio, dicit minus vnâ hora. Sic iudicantur infausti illi, qui transfatis pluribus annis in lasciviis & deliciis huius sæculi, descendunt in infernum, illic has ediderunt voces, quas sapiens audiuit, & nobis tradidit Spiritus S. *Transierunt omnia illa tanquam umbra, &c. tanquam nuntius peregrini, &c. tanquam nauis &c. aut tanquam aui &c. aut tanquam sagitta emissa &c. nos nati continuo defuimus esse.* O quàm celeriter dies vitæ nostræ *Hieron. Bapt. de Laniæ, Tom. 1.*

transvolant, deliciæ, voluptates tanquam umbra, tanquam nuntius, tanquam nauis, tanquam aui, tanquam sagitta. Cur tot adducunt similitudines? quia verisimiliter, quod vnus vnâ dixerat, non satis rem explicare videbatur, quare addunt & alias; & sic tandem concludunt: *Nos autem continuo defuimus esse.*

Notandum est illud Aduerbiū (*continuo*) quo solet fieri textus explicare magnam celeritatem, vt videatur vna res alteri coniungi, seu cum illa continuari: ita refert D. Math. à Christo vocatos Petrum & Andream & alios, de quibus addit, *Continuo secuti sunt eum.* q. d. nullâ facta aut interpositâ morâ, nec ab inimice separata Christi vocatio & Apostolorum sequela, sed ita suæ coniuncta, quasi esset vna eademque res continuata, vt nec momentum temporis effluerit, inter Christi vocationem, & Apostolorum obedientiam. Eodem Aduerbiō voluerunt infelices illi signare, quod illis tam paruo tempore visum est durasse hanc vitam, vt naturas & mors sibi continua fuerint; tam enim breuis extitit hæc vita, vt nec momentum quidem eius possit numerari: hoc enim sufficeret ad discontinuandum vnū tempus ab alio. O quàm breuis est vita nostra! O quàm citò elabitur homo! vix prodit in lucem, qui statim marcescat instar leuioris floris, cui nullum præterit tempus inter nasci & marcescere: *Quasi flos Job. 14. & egreditur, & conuertitur.* Nullum datur medium inter hoc (*egreditur*) & illud (*conuertitur*) Aliquando cogitatione mea pernegatus sum totam Hispaniam, & vidi, quàm breues fuerint & sint vitæ dies, quot vno momento, perierint, & nullum est theatrum, in quo maiori festinatione, intrent & hi, & egrediantur alij comædi. Vix vlla sedes est, quam non viderim habuisse diuersos sibi superpositos.

Mortuus est inuicissimus Rex Philippus II. IV. & in regnum eius filius successor viuit, qui mille vitæ dies annis (sic voco) illud possideat. Quot pontifices obierunt? Pius V. Gregorius XII. Six. exemplis tus V. Urbanus V I I. Gregorius XIV. Inno. conprocentius VIII. Clemens VIII. Leo XI. Quot banatus gubernatores ciuitates mutarunt. Quot Conclia cum suis consiliariis & Præsidibus, non semel, sed sæpius mutata? Quot Capitula, quot Episcopi suas Cathedras mutarunt? Viginti annorum spatio, quo Rex noster regnavit, mutauerunt Prælatos suos Ecclesiarum aliqua ter, aut quater. Hinc aniam acceperunt viri Dei, vt sese iam mortuos reputarent, & vt tales esse crederent, vnâ de sele muerbant contra fluctus huius maris

Matth. 43
20

Job. 14. &

conprocentius VIII. Clemens VIII. Leo XI. Quot banatus

tempestuosi, & contra eiusdem inflatas undas, procellas, & pericula sibi prouidebant.

48

L. 15. de Gen. c. 26. b L. 4. in Gen. c. 17.

Conueniunt ingenio D. Aug. conceptus, quem ex eodem hausit Rupert. b. De his quæ contigerunt in fabrica monstruosæ illius Arcæ Noë. Hanc precepit ei Deus erigere, ut in ea ipse, eius uxor, filii quoque tres saluarentur liberi à naufragio, & periculis tam horrendis, quæ omne uicinus super terram absorbuerunt. Res quoque est admiratione digna, considerare, quàm Deus fuerit curiosus, ac diligens in signando figuram, quam arca hæc habere debebat, specificè præcipiens, ut esset longitudo eius trecentorum cubitorum, latitudo, quinquaginta, altitudo uero triginta, ita ut longitudo esset sexties tanta, quanta latitudo, & decies tanta, quanta altitudo. Quæ est, o bene Deus, hæc figura? Corporis humani consideres communis stature solo protensum, uelut mortuum; inuenies, quod longitudo eius sexes excedat eius latitudinem, & decies eius altitudinem: Si hominem iacentem metiaris, ait D.

V. Hominis partium mensura tio.

D. Aug.

Aug. supinum seu prouum, sexies tantum est longum à capite ad pedes, quam latum à dextra ad sinistram, & decies quàm altum à terra. Secundum hanc dimensionem, uoluit, ut arca præf. tret expressam & lucidam figuram pheretri, quæ eadem est corporis humani in terra iacentis: & ut Noë, qui que cum illo ingrediebantur arcam, sese quasi iam mortuos crederent, ac pheretrio conclusos. Sic uero reclusos, nulla disperdet tempestas, nulla submergent procellæ, nullum absorbebit periculum: securè nauigabunt hoc pheretrio conclusi.

Hoc uero te securum redderet, si te iam, ut mortuum crederes, & quasi in pheretrio considerares, depositum finitã iam uitã tuã de qua solum tecum desereres uilia linteamina, & fœdè oleus pheretrum, in quo te sic iacentem, introdent uermes; Et quod tam morti uicinus sis, ut te possis quasi iam mortuum existimare. Quàm leuiter impressè tibi manerent deliciarum à quæ, & præterfluentia huius uitæ bona, ambitionis procellæ, superbiae fluctus, quibus huius sæculi mortales demerguntur. Hæc erat S. Pauli mendicatio rapti in tertium cœlum, quum his uerbis intimare intendit: *quotidie morior*, ita bene exercuerunt S. Hieron. a. S. Ambros. b. annuntiantes inter omnia pietatis exercitia, quæ Christiano homini conueniunt, illud maximè fore fidei utilitatis, si singulis diebus existimaret se mortuum, & hunc sese supremum ad esse diem. *Quotidie morior*, dicit Apostolus, teste S. Am-

1. Cor. 15. 13. a Epist. 3. ad Nepotianum. b Oras de uitalitate. c. 1. resiste.

brofio, Melius quam illi, qui meditationem mortis philosophiam esse dixerunt: illi enim studium D. Aug. prædicarunt, hic ipsum mortuum regit abas. *filia*. Unde hoc infero, quod diebus singulis non parare oporteret ad mortem, aut mortem expectari. *Sic quidem in nobis quotidianum uisum moriendi*. Quod si qui comodus agunt, aut tormentis aut luctibus se delinunt, qui Regem Cæsarum alloqui prætentant, sese prius probant, & exercitia addiscunt, ad maiorem securitatem quanto magis pluris referret probare seipsum, seu exercere ad bonam mortem. Suppone te iam mori, & cuncta sic relinquere, te extrinseco cum spiritu iustitiam, te iam solius Dei conspectui compare, quodque nullus sit, qui se tibi locum præter, & iam nunc rationem reddaturus sis tuarum omnium actionum. Vide qualem te inuenias, & quomodo tibi hæc proba succedat. Hoc elauit mente iam esse cinerem existimare.

S. 22. Est homo lusum sed illitum, instar Idoli; ex suorum pedum sonitu dignoscendum, sicut altera Regina uxor Regis Hieroboam.

Plus quàm ex rei ueritate de quolibet uiuente iam nunc dici potest, quod pulvis sit: quia ipse, ea est materia, de qua factus est. Summo poculum ex iuto inaura illud, depinge illud, argento inerta illud, quantumcumque lutum cooperueris, lutum est, etiam taliter cooperitum. Talis est homo. Quod credis te esse, o uir nobilissime, domicella pulcherrima, dur fortissime, Prælate excellentissime, Priuereps supreme? Vae luteum uestibus prætoris auro serico cooperitum. Quid est facies illa nisi lutum, uariis coloribus & fuce illitum? *Memento, quod sis cinis* si in feceris, sicut illud, succatum, leuiori illo uitæ uelo, & larua uerissimum huius mundi. Tolle laruam illam, lutuam illam, cooperitum illud, & quid inuenturus sis mirabundus inspicies. Dignus D. Bernardi Spiritu fuit ille discipulus quem dedicauit L. 2. d. Papa Eugenio tertio. Fuerat hic Pontifex Mo-nachus & D. Bernardi Discipulus, quem semper ut Patrem & Magistrum suum reuerbatur, proinde semper eum de statu uitæ suæ cõsulebat. Quocirca, misit illi D. Bernard. celebres illos duos libros de Consideratione. In quorum uis considerationem scribit, quam semper sui ipsius habere oporteret, quæ ad cognitionem

49. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

tionem sui ipsius maxime conducit. Secundum enim totius Philosophiæ naturalis axioma & fundamentum, pariter & diuinæ præ cæteris cuique conuenit illi consilio parere. *Nosce teipsum.* Hæc tibi Pater sancte sit cura principalis, noscete teipsum. Iam video, quod si querat quis sis, Ratim habebis ad manum veram re-
 I. S. Ber. 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

non debet cognitionem alterius *Vna sane conside-*
rario: quid fueris. & quid sis: nam quis sis factus,
altera, Non oportet, vt ista extrudas illam in serui-
nitio tui. Es enim vt dixi: ad huc quod eris. & non
minus hoc es, quam quod factus es posthorte & ma-
gis. Denique illud natus es: mutatus hoc: non in
hoc mutatus. Non refectum illud, sed istud adiectum.
 Hic igitur siste, quod si intuearis, quis sis, inue-
 nies, quod ex natura homo es, ex accidenti Epi-
 scopus & Princeps Episcoporum. Iuxta illud ini-
 tecum rationem; & vide vtrum ex his duobus sit
 magis purum, proprium & inseparabile, illud in
 quo natus es, quod tibi conuenit ex natura, vel
 illud secundum, quod post es factus, quod tibi
 venit ex accidenti? *Quid tibi horum videtur ad*
purum esse tui. & ad te principalis pertinere, quod
factus, an quod natus? Quod igitur, Pater sancte,
tibi consulo, hoc sit, vt ita consideres illud quod
es ex accidenti vt oculos non diuertas ab eo quod
es per naturam: Consideratio tua non hæreat, in
cooperculo, sed quo magis hoc eminet, & occultis
huius mundi tuisque irradiat, eo magis erigatur
anima manu intellectus & contempletur esse ob-
opertum hominis mortalis, pulueris, terræ, luci,
hoc enim es, & in hoc breui conuertendus. Me-
moro homo, quia puluis es. & in puluere reuer-
teris. Dele fucum fugacis honoris. & male coloratæ
niorem gloria: vt nudæ nudum consideres: quia
nudus egressus es de utero matris tue. Numquid in-
fulatus, numquid micans gemmis, aut floribus se-
ruitis, aut coronatus pennis, aut suffocinatus me-
tallis? si cuncta hæc veluti nubes quasdam manu-
stiales velociter transeunt. & cito pertransiunt
dissipes & exiustas à facie considerationis tue; oc-
curat tibi homo nudus, & pauper, & miser, & mi-
serabilis, homo dolens quod homo sit, erubescens quod
nudus sit, plorans quod natus sit, murmurans quod
si homo natus ad laborem, non ad honorem.

Plausu digna fuit historia illa: *Regina*
vxoris Regis Ieroboam & vt talem eam narrat
Spiritus sanctus. Erat hæc Regina, & ex consilio
3. Reg. 14
virii sui immutauit vestem suam, ne eam Pro-
pheta Ahias agnosceret, quem consulere volebat
de morbo filij sui: Vestes assumpsit vt operaria
diurna & vili contacta læna, longe alia visa est
quàm ipsa erat. Sic induta, domum accedit
Propheta, qui cæcus erat, & sicut quod cæcis
natura negavit in visu, hoc supplet in auditu,
ingrediente Regina, substitit, vt intrantis gres-
sus perciperet; audit illam, & à Deo illumina-
tus, Reginam agnouit: Audinis Ahias fontem vestis
pedum eius introeuntis. Cui ait: Ingredere, o Re-
gina, ingredere, licet ementito habitu; optimè

te agnosco, quòd illa non sis, quam te esse mentitur alienus ille habitus. *quare aliam te esse simulas?* Secretum certè stupendum debet pedum sonitus continere, cum ex illo Propheta cognouerit, quod hæc non esset mulier illa, quam se esse fingebat, sed alia longè diuersa. Est ille pedum sonitus, qui rei veritatem luce clarius aperiat.

2f. 38.7. Quo: quot viuunt in hoc mundo incedunt omnes larnati, alios se mentientes, quam reipsâ sint cooperientes seiplos vestibus à sua essentia profusus alienis: quòd forsitan ille dicere intendit, qui huius rei tam claram habebat notitiam, Propheta Dauid: *Verumtamen in imagine pertransit homo.* In Hebræo habetur verbum, quod significat figuras idolorum; nam idola statuebantur secundum exteriorem formam, tanquam potestate præclara & maiestate veneranda; insus vero, nihil aliud hæc erant, quàm segmen ligni. Talem fingeant Iouem totum auro fulgidum, excelso resedentem throno, vt qui cælos reget, & pro beneplacito suo terram quateret tonitru, & fulgure terreret, flammantelque radios iacularetur. Mercurium erigebant ornatum suo caduceo, vtpote repletum omnigenâ sapientiâ, & eiusdem sapientiæ Principem. Martem collocabant euaginato gladio terribilem, vt qui solo armorum strepitu potentissimos quosque superabat exercitus: ab intus verò, hi omnes & eorum singuli, non erant nisi luti quoddam figmentum, puluere oblitum, aut lapis rubigine sordidus, aut lignum a cinera corrosum.

Ita Propheta Habacuc de quodam loquitur idolo, splendide adornato, depictio, vestito: *Eccè iste cooperitus est auro & argento, & omnis spiritus non est in visceribus eius.* Quid sunt omnes homines hic ambulantes, nisi puluis & lutum? qui vestibus cooperiti incedunt sumptuosos. Hic suo Regno, alter suo Ducatu, suo Comitatu alius, hic serico, diuitiis ille, hæc venustate, illa veste plumaria, alia deniq; mille laruis adornata. Hic apparet Iupiter quidam potentissimus, qui tonet & sonet, qui mandet & veter; Alius Mars quidam, qui conturbet & domet omnia. Verum sonitum pedum attende, vt debis extremum vite, dum duplicantur campanæ, dum sepulchrum aperitur, dum te mundus è se repellit, ipse verò cum omnibus tuis diuitiis maneat superbus, pedibus suis omnes tuos conerit titulos, tibi tantummodo relinquat vile linteamen pulueri tuo coniegendero, terrâ te obuoluat & cinere, his accedat rulliens, qui ligone vel sareulo os tuum oculisque, conuertat. Hic ille sonitus pedum tuorum, dum portam ingrederis æternitatis: quod est moii: *Quoniam ibis homo in domum æternitatis.* Eia igitur hortatur nos Iſaias postquâ diuinâ quâdam eloquentiâ cuncta hæc descripsit: *Memento horum Iacob.* O Iacob, luctator, qui Dei tui beneficentiam fatigis obtinere. *Memento horum,* & tuam primito arrogantiâ, tuæ superbiæ alas demittito, vt verus Iacob coram Domino p'orato, ac humilibus precibus, & seruentioribus orationibus, eius gratiæ postulato benedictionem, quæ cælestis obtineas gloriæ fruitionem, Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIE SECUNDE SEQUENTIS.

DO. et nos præfens Euangelium, quomodo Christus Centurionem, vt adamantem & speculum illuminarit, ex quo clarissimi lucis radij prodierunt. *a.* Miles fuit Hispanus, qui omnes enerat prætextus, quos allegant mundani, cur sancti non sint. *b.* Lucis radij quibus nos & illuminat, & erudit, decem computantur; quorum Primus hic fit: Christum accedere vt verum Deum, mediantibus sacerdotibus. *c.* Secundus: Recurrere ad Deum principaliter corde & animo. *d.* Tertius: Hoc autem optima dispositione, meliote quam Regulus: cui Christi ministri diligenter attendant, ne fiant personarum accipitores, cuiquequæ illi expediat, conscribentes medicinam. *e.* Quartus: fide magis viuâ, quam sacerdotes, qui Centurionis peruerterunt commissum. *f.* Quintus: Appellatur Christus, Dominus sine termino. *g.* Sextus: sibi ipsi, non domini suæ indigni.

a. 1.
b. 2, 3.
c. 4, 5, 6.
d. 7.
e. 8, 9.
f. 10.
g. 11.